

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav Dálného Východu/ Koreanistika

Bakalárska práca

Ivana Šušanská

Vyobrazenie a misinterpretácia kórejských historických postáv v *sagŭk*

The Image and Misinterpretation of Korean Historical Figures in *Sagŭk*

Praha 2020

Vedoucí práce: Mgr. Karolína Šamánková

Pod'akovanie:

Rada by som na tomto mieste pod'akovala Mgr. Karolíne Šamánkovej za jej ochotu, trpezlivosť, odborné rady a neustálu podporu, ktorú mi při písani tejto bakalárskej práce venovala. Rovnako tak aj PhDr. Miriam Löwensteinovej, Ph.D. za jej cenné rady v rámci Bakalárskeho seminára.

Vyhlasenie:

Vyhlasujem, že bakalársku prácu vypracovala samostatne, že som riadne citovala všetky použité pramene a literatúru, a že práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia či k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe, dne 31. júla 2020

Ivana Šušanská

Klíčová slova (česky)

Kórejské historické filmy| historický film| misinterpretácia| dejiny Kórey| *sagŭk*

Klíčová slova (anglicky):

Korean history| historical movie| *sageuk*| misinterpretation| Korean historical drama

Abstrakt

Táto bakalárska práca sa zaoberá vyobrazením a misinterpretáciou kórejských historických postáv v kórejských historických filmoch – *sagŭk*. Je zameraná na historické postavy, ktoré v kórejských dejinách možno spájať s pokrokovosťou či ľudskosťou, a to na kráľa Sedžonga (1397 – 1450), Čöngdžoa (1752 – 1800), a kráľovnu Mjöngsöng (1851 – 1895). Prvá časť práce je zameraná na definíciu pojmu historické filme, a následne na priblíženie pojmu *sagŭk*, jeho ďalšie členenie a historický vývoj od japonskej okupácie po súčasnosť. Druhá časť práce sa sústreďí na popis historického pozadia vyššie spomenutých historických postáv a analýzu troch *sagŭk* – *Naratmalssami*, *Jöngnin* a *Pulkkotčchöröm nabičchöröm*. Cieľom tejto analýzy je poukázať na možné misinterpretácie či novodobé pohľady v zobrazovaní kórejských historických postáv vo filmovej tvorbe, a následne zhodnotiť historickú hodnotu tejto tvorby.

Abstract:

This bachelor thesis deals with the image and misinterpretation of Korean historical figures in Korean historical films – *sagŭk*. It focuses on historical figures, that can be associated in Korean history with progress and humanity: king Sejong (1397 – 1450), Chöngjo (1752 – 1800), and queen Myöngsöng (1851 – 1895). Basis of the first part of this thesis is definition of the term historical film, and thereafter on the Korean term *sagŭk*, its further classification and historical evolution since Japanese occupation until present times. The second part concentrates on the description of historical background of mentioned characters, and on analysis of three *sagŭk* – *Naranmalssami*, *Yöngnin* and *Pulkkotch'öröm Nabich'öröm*. The aim of the analysis is to point out possible misinterpretations or contemporary views in the portrayal of Korean historical figures in the filmmaking, and sequentially, evaluate the historical value of these productions.

OBSAH

ÚVOD	7
1 HISTORICKÉ FILMY.....	12
1.1 DEFINÍCIA SAGŮK.....	14
1.2 ROZDELENIE SAGŮK	15
1.2.1 <i>Tradičné sagŮk.....</i>	16
1.2.2 <i>Faction sagŮk.....</i>	17
1.2.3 <i>Fusion sagŮk.....</i>	17
1.3 VZNIK A VÝVOJ SAGŮK	18
1.3.1 <i>Obdobie japonskej okupácie (1910 – 1945)</i>	20
1.3.2 <i>Zlatý vek sagŮk (1955 – 1972/3).....</i>	22
1.3.3 <i>Obdobie temna a depresie (1973 – 1986/7)</i>	23
1.3.4 <i>Prvá kórejská „nová vlna“ (1987 – 1996)</i>	25
1.3.5 <i>Nová kórejská kinematografia (1996 –)</i>	26
2 ANALÝZA HISTORICKÝCH POSTÁV A ICH ZOBRAZENIE V SAGŮK.....	29
2.1 NARATMALSSAMI.....	29
2.1.1 <i>Kráľ Sedžong – historická postava</i>	29
2.1.2 <i>Film Naratmalssami (Jazyk našej zeme, 2019)</i>	35
2.2 JŎNGNIN	40
2.2.1 <i>Kráľ Čöngdžo – historická postava</i>	40
2.2.2 <i>Film Jöngnin (Kráľova zloba, 2014)</i>	45
2.3 PULKKOTČCHÖRÖM NABIČCHÖRÖM.....	50
2.3.1 <i>Kráľovná Mjöngsöng – historická postava</i>	50
2.3.2 <i>Film Pulkkotčchöröm nabičchöröm (Ako ohnivý kvet, ako motýľ, 2009)</i>	56
3 ZÁVĚR.....	60
4 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	63

Úvod

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je na príklade troch kórejských historických filmoch *sagŭk* – *Naratmalssami* (Jazyk našej zeme, Čo Čchŏr-hjŏn, 2019) *Jŏngnin* (Kráľova zloba, I Čä-gju, 2014) *Pulkkotčchŏrŏm nabičchŏrŏm* (Ohnivý kvet, Kim Jong-gjun, 2009) poukázať na možné misinterpretácie či novodobé pohľady v zobrazovaní kórejských historických postáv vo filmovej tvorbe, a následne zhodnotiť historickú hodnotu tejto tvorby.

Je nutné zdôrazniť, že prioritou tejto práce nie je historické skutočnosti označiť za jednoznačnú pravdu či výmysel. Tento akt ani často nie je možný kvôli nedostatku či nepresnosti historických prameňov, a preto sa skôr snažím zhodnotiť, či by sa historické udalosti vyobrazované v *sagŭk*, mohli považovať za alternatívnu interpretáciu histórie, alebo naopak, len za fiktívny príbeh zasadený do historického pozadia.

Predkladaná bakalárska práca je rozdelená na dve časti. Prvá časť je zameraná na definovanie pojmu „historické filmy“ a na problematiku nejasností, čo pod tento filmový žáner možno zaradiť, a čo naopak, spadá pod veľmi podobnú kategóriu kostýmových drám. Zároveň sa snaží priblížiť možné spory, dohady historikov a akademikov o ich historickej hodnote, a o ich možnom negatívnom dopade na historické poznatky spoločnosti. Táto teoretická časť sa opiera najmä o článok Roberta Rosenstonea *The Historical Film as Real History*¹ z roku 1995 a jeho novšie, doplnujúce, dielo *A History on film/film on history*² z roku 2012. Rovnako tak využívam aj knihu od Roberta Burgoyneho *The Hollywood historical film*³ z roku 2008.

V náväznosti na tieto vymedzenia, sa prvá podkapitola ďalej zaoberá definíciou samotného kórejský pojem *sagŭk* a jeho rozdelením. *Sagŭk* je pojem najčastejšie spájaný s kórejskými historickými seriálmi, avšak rovnako tak pod neho akademici začleňujú aj kórejské historické filmy, na ktoré je moja práca primárne orientovaná. Preto jeho definíciu možno aplikovať ako na seriálovú, tak aj na filmovú tvorbu.

Druhá podkapitola prvej časti sa pokúša ozrejmiť rozdelenie tohto žánru na tradičné, *faction* a *fusion sagŭk*, a zároveň takisto poukázať na nutnosť diferencovania medzi pojmami *sagŭk* a *sidägŭk*. Pojmy *faction* a *fusion* vo svojej práci ponechávam v angličtine

¹ROSENSTONE, Robert. *The Historical Film as Real History*. [online]. Film-Historia 1995, 1995, 5(1), 5-23 [cit. 2020-01-13], str. 4 Dostupné z: http://www.culturahistorica.es/rosenstone/historical_film.pdf

²ROSENSTONE, Robert A. *History on film/film on history*. 2nd ed. Harlow: Pearson Education Limited, 2012, ISBN 9781408282557

³BURGOYNE, Robert. *The Hollywood historical film*. Oxford: Blackwell Publishing, 2008. ISBN 978-1-4051-4602-9

z dôvodu, že nie sú preložené ani do kórejštiny, a rovnako sa užívajú aj v kórejských prácach. Pri snahe jednoznačne ohraničiť a vymedziť odlišnosti jednotlivých kategórii, som sa často potýkala s odchylnymi názormi či definíciami akademikov, čo svedčí o jej doterajšej nejednoznačnosti a pretrvávajúcej problematike. Vo svojej práci sa preto snažím zamerať najmä na rozdiely medzi nimi spojené s autentickosťou zobrazovaných historických udalostí, postáv, a na základe tohto kritéria, medzi nimi určiť hranice. Kľúčovým pre definíciu a delenie je diplomová práca od Yun Mi-Hwanga *South Korean Historical Drama: Gender, Nation and the Heritage Industry*⁴ z roku 2011, ktorá využíva zväčša kórejské zdroje a možno ju považovať za prvú komplexnejšiu prácu o *sagŭk* v anglickom jazyku, a následne publikácia v kórejskom jazyku od Hwang Jöng-miho *Hanguk sagŭgjöngghwa čangrŭŭi juhjöng jöngu*⁵ (Typológia kórejských *sagŭk* filmov) z roku 2016.

Tretia podkapitola prvej časti sa následne zaoberá vznikom *sagŭk*, jeho podobám, zobrazovaným témam a jeho premenlivej významovosti, a popularite v kórejskej spoločnosti, od čias japonskej okupácie až po súčasnú dobu. Pre lepší prehľad a zreteľnejšie pochopenie týchto zmien, ktoré odrážali, a zároveň boli ovplyvnené vtedajšou politickou situáciou v krajine, je tento vývoj rozdelený na obdobia totožné s obdobiami rozdelenia kórejskej kinematografie: obdobie japonskej okupácie (1910 – 1945), zlatý vek (1955–1972/3), obdobie temna a depresie (1973 – 1986/7), prvá kórejská „nová vlna“ (1987 – 1996), nová kórejská kinematografia (1996 –). Pri skúmaní viacerých odborných prác sa možno stretnúť s odlišným datovaním jednotlivých období a rozdielnymi odôvodneniami stanoveného dátumu. Z tohto dôvodu sa vo svojej práci neprikláňam len k jednému akademikovi a jeho rozdeleniu, ale pre každé obdobie som zvažila opodstatnenia viacerých akademikov, a pokúsila sa vyvodiť najvhodnejší záver. Za dve najproblematickejšie obdobia, čo sa týka časového ohraničenia, považujem koniec zlatého veku a vznik novej kórejskej kinematografie, kedy som sa v prvom prípade riadila opäť diplomovou prácou Yun Mi Hwanga, a v druhom, knihou *New Korean Cinema: Breaking the Waves*⁶ od Darcyho Paqueta.

⁴YUN, Mi Hwang. *South Korean Historical Drama: Gender, Nation and the Heritage Industry*. St Andrews, 2011. [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10023/1924>. Dizertačná práca. University of St Andrews

⁵HWANG, Jöng-mi. *Hanguk sagŭgjöngghwa čangrŭŭi juhjöng jöngu. Jöngghwajöngu* [online]. *Hangukjöngghwahakhwe*, 2016, 2016, (68), 287-302 [cit. 2020-02-08]. ISSN 1598-9682. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A101907671>.

⁶PAQUET, Darcy. *New Korean Cinema: Breaking the Waves*. United States of America: Wallflower Press, 2009. ISBN 978-0-231-85012-4

Podkapitola vzniku a vývoju končí súčasnou dobou, kedy je už tvorba historických filmov, v období novej kórejskej vlny, silne ovplyvňovaná kultúrnym fenoménom *hallju* a stáva sa významným produktom pre posilnenie kórejskej ekonomiky vďaka kultúrnemu soft exportu.

Druhá, kľúčová časť predkladanej práce je rozdelená na tri podkapitoly, každá zameriavajúca sa na priblíženie historického pozadia jednej kórejskej historickej postavy a následnej analýze ich zobrazenia v *sagŭk*, sústreďujúc sa na jeden konkrétny film. Cieľom je zamerať sa na historické postavy, ktoré si kórejská spoločnosť v súčasnosti spája s pokrokovosťou a ľudskosťou, a ktoré zároveň museli, počas svojej vlády, bojovať s častým odporom, a potláčaním týchto myšlienok. Súčasne sú tieto postavy aj jednými z najzobrazovanejších v kórejskej kultúre. Rovnako tak, je aj moja voľba filmov zameraná na diela, ktoré sa snažia o zobrazenie ich pokrokových myšlienok, ale zároveň aj ich boju za ne.

V prípade kráľa Sedžonga (1397 – 1450), je hlavnou pokrokovou myšlienkou vytvorenie kórejského písma zjednocujúceho spoločnosť, ktorého dôvody vzniku, samotný proces, ako aj odpor *jangbanov*, je detailne vyobrazený vo filme *Naratmalssami*. Kráľ Čongjo (1752 – 1800) je najčastejšie vyzdvihovaný za svoje pokrokové reformy, ktoré boli namierené proti nespravodlivosti v úradoch a mali zlepšiť životnú úroveň nižším vrstvám. Tieto pokrokové myšlienky a zároveň boj s frakciami, ktorým musel čeliť, sú najlepšie zobrazované vo filme *Jŏngnin*. Posledný film, *Pulkkotčchŏrŏm nabičchŏrŏm*, zobrazuje pokrokové myšlienky kráľovnej Mjŏngsŏng, presadzujúcej otvorenie a modernizáciu Kórey v 19. storočí, a zároveň tak, zobrazuje aj vtedajší odpor ľudu, či kráľovskej rodiny.

Prvá podkapitola druhej časti opisuje historické pozadie vlády kráľa Sedžonga (1397 – 1450), najpamätihodnejšieho kráľa dynastie I, a snaží sa taktiež priblížiť dôvody jeho veľkej obľuby v Kórei. Počas písania historického pozadia sa opiera najmä o knihu *King Seijong the Great: A Biography of Korea's most famous King*⁷ vydanú King seijong memorial society, ktorá opisuje život kráľa Sedžonga od udalostí pred jeho nástupom na trón až po jeho smrť. Kniha je zameraná na všetko dobré čo vykonal, to znamená, že vymenováva všetky jeho reformy, objavy a úspechy vlády. Beriem na vedomie silné nacionalistické zameranie publikácie, a preto budem informácie v nej dodatočne overovať a dopĺňovať inými zdrojmi. Následne práca pokračuje analýzou filmu *Naratmalssami* líčiaceho príbeh

⁷KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY. *King Seijong the Great: A Biography of Korea's most famous King*. Seoul: King Seijong Memorial Society, 1970

vzniku kórejského písma. Pokúsim sa o bližšie priblíženie deja čitateľovi a následnej analýze historických skutočností porovnávajúc ich so skutočnosťami zobrazovanými vo filme. Na záver zhodnotím reakcie divákov a možné dopady, ktoré film v Kórei mal.

Druhá podkapitola sa zameriava na kráľa Čongdžoa (1752 – 1800) a analýze filmu *Jöngnin*. Opäť sa na začiatku venuje historickému pozadiu jeho vlády a následnému rozboru filmu. Pričom, pri popise historického pozadia, najviac nahliadám do článku *Tangpyeong and Hwaseong: The Theory and Practice of Jeongjo's Politics and Hwaseong*⁸ od Kim Sung-Yuna. Kim sa vo svojom článku zameriava na kráľove progresívne reformy a jeho politiku rovnosti, ktorú aplikoval v boji proti silnejúcemu frakcionalizmu v Kórei. Rovnako ako pri Sedžongovi, budem pokračovať analýzou filmu, v ktorej sa najprv pokúsim čitateľovi priblížiť dej filmu, a potom následne skúmať historické skutočnosti, porovnávajúc ich so skutočnosťami zobrazovanými vo filme, a na záver opäť priblížiť reakcie s akými sa stretol.

Posledná podkapitola líči život kráľovnej Mjöngsöng a filmu *Pulkkotčchörom nabičchörom*. Historické pozadie kráľovnej staviam na mnohých akademických prácach či knihách vydaných misionármi⁹, s ktorými bola v úzkom vzťahu. Kráľovná a jej rod boli počas jej vlády často obviňovaní z korupcii, politických intríg a často sa proti nim kórejský ľud búril, avšak po jej zavraždení Japonskom, jej postava nadobudla nový moderný naratív, tragickej ženy obetujúcej sa pre národ, a stala symbolom protijaponských nálad. Z tohto dôvodu je ťažké dohľadať zdroje, ktoré túto nenávisť opisujú a zdôvodňujú. Opäť rovnako ako v prípade prvých dvoch filmov, kapitola pokračuje analýzou filmu, v ktorej sa čitateľovi pokúsi, priblížiť dej filmu, následne skúmať historické skutočnosti porovnávajúc ich so skutočnosťami zobrazovanými vo filme, a na záver opäť priblížiť reakcie, s akými sa film stretol.

Pri zisťovaní autenticity jednotlivých historických skutočností či postáv, sa skúsim najčastejšie opierať o zdroje, ktoré vychádzajú z kráľovských análov, ako napríklad kniha

⁸KIM, Sung-Yun. 2001. *Tangpyeong and Hwaseong: The Theory and Practice of Jeongjo's Politics and Hwaseong*. IN: Korea Journal. Spring 2001

⁹Lillias Horton Underwood (UNDERWOOD, Lillias, Horton. *Fifteen years among the Top-Knots or life in Korea*. *Fifteen years among the Top-Knots or life in Korea*. Boston, 1904), Isabella Bird Bishop (BIRD, Isabella. *Korea and Her Neighbour: A narrative of travel, with an account of the vicissitudes and position of the country*. Popular edition. London, 1905.), Homer Bezaleel Hulbert (HULBERT, Homer Bezaleel. *The passing of Korea*. *The passing of Korea / Homer Bezaleel Hulbert*. New York: Doubleday, Page & Company, 1906.)

*Click into the Hermit Kingdom: virtual adventure into the Choson*¹⁰ od spisovateľou Yang Sung-jin a Nam-hee.

Počas prepisu kórejských mien a názvov v mojej bakalárskej práci som sa riadila slovenskou vedeckou transkripciou, avšak pri kórejských autoroch, ktorí publikujú anglicky, nechávam mená autorov v anglickej transkripcii. Prepis kórejských mien sa riadi poradím priezvisko, meno a niektoré kórejské výrazy sú uvádzané v transkripcii so znakmi v zátvorke. Rovnako tak sú aj názvy kórejských filmov uvádzané v transkripcii s prekladom, pokiaľ tieto informácie nie sú bližšie uvedené v texte, aj s menom režiséra a dátumom v zátvorke.

¹⁰YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. *Click into the Hermit Kingdom: virtual adventure into the Choson*. Seoul: Dongbang Media, 2000. ISBN 89-8457-034-6-03910

1 Historické filmy

Historické filmy, ktoré ešte stále v dôsledku nejasného vymedzenia charakteristických znakov a nepresnej definície, sú dnes témou mnohých diskusií, prác a kníh snažiacich sa porozumieť a ohraničiť tento problematický filmový žáner. Podľa Roberta Rosenstonea by sme za ich najzrozumiteľnejšiu definíciu mohli považovať „diela, ktoré sa vedome snažia o znova vytvorenie minulosti“¹¹, a ako ich spoločný znak Burgoyne zdôrazňuje „koncept znova vytvorenia, akt opätovnej kreatívnej tvorby, ktorá umožňuje divákovi predstaviť si „znova prežitie“ historických udalostí.“¹² Tento koncept znova vytvorenia nám umožňuje priblížiť vzťah medzi historickou kinematografiou a prítomnosťou. Naznačuje nám, že udalosť sa v minulosti skutočne udiala a ešte stále má pre nás význam aj v prítomnosti.¹³ Historické filmy často odrážajú sociálne a politické vplyvy doby v ktorej vznikli. Sú ovplyvnené progresívnym zmýšľaním o minulosti a taktiež sa neboja interpretovať históriu z iných pohľadov.¹⁴ Avšak tento spoločný rys je príliš abstraktný na to, aby nám jasne vymedzil filmy jednoznačne spadajúce pod túto kategóriu.

Aj napriek skutočnosti, že prevažnú väčšinu filmov zasadených do minulosti by sme jednoducho mohli zhrnúť pod pojem historické filmy, sa stretávame s diskusiami a problematikou, ktoré filmy sú „kvalifikované“ spadať pod tento žáner. Často narazíme aj na pojem kostýmové drámy¹⁵, ktorý zasadením deja do minulosti je veľmi podobný historickému filmu, ale nie je s istotou možné medzi týmito dvoma pojmami určiť jasné hranice. Ak by sme opäť naviazali na Burgoyneho¹⁶ a jeho vysvetlenie historických filmov, tak by sme kategóriu historické filmy obmedzili len na tie, ktoré „viditeľnou cestou prioritujú historické udalosti.“ Do kontrastu stavia kostýmové drámy, vysvetľujúc, že tieto filmy sú „založené na fiktívnych literárnych zdrojoch a neopierajú sa o skutočné historické udalosti ako o ich hlavný alebo ohraničujúci materiál.“¹⁷ Kým historické filmy sú založené na skutočných historických udalostiach alebo zobrazujú skutočné historické osobnosti, kostýmové drámy sú skôr len filmy odohrávajúci sa v minulosti s cieľom osloviť divákov s čo najautentickejšim zobrazením minulého, historického prostredia, a pridaním

¹¹ROSENSTONE, Robert A. *History on film/film on history*. 2nd ed. Harlow: Pearson Education Limited, 2012, ISBN 9781408282557, str. 3

¹²BURGOYNE, Robert. *The Hollywood historical film*. Oxford: Blackwell Publishing, 2008. ISBN 978-1-4051-4602-9, str. 7

¹³BURGOYNE, Robert. 2008, str. 11

¹⁴ROSENSTONE, Robert. *The Historical Film as Real History*. [online]. Film-Historia 1995, 1995, 5(1), 5-23 [cit. 2020-01-13], str. 4 Dostupné z: http://www.culturahistorica.es/rosenstone/historical_film.pdf

¹⁵ V niektorých textoch sa možno stretnúť aj s anglickým výrazom *costume drama*.

¹⁶Ibid, str. 11

¹⁷BURGOYNE, Robert, str. 47

romantickosti, dramatickosti do deja. Už pri tomto porovnávaní si môžeme povšimnúť slová ako sú „skutočné“ a „fiktívne“. Zobrazenie „skutočnej“ histórie je vo veľkej miere pripisované historickým filmom. Práve preto filmy takto označené, nesú v sebe odobrenie, že históriu interpretovali správne. Na druhej strane sú kostýmové drámy často vystavovaná kritike práve z dôvodu nesnaženia sa o vierohodnú interpretáciu histórie.¹⁸

Rovnako ako kostýmové drámy, ani historické filmy sa nevyhnú častým kritikám. Najväčšiu časť kritikov tohto filmového žánru tvoria historici. Predsa len, väčšina historikov sa snaží práve o to, aby bola interpretácia histórie čo najpravdivejšia a najpresnejšia, a preto je samozrejmé, že považujú historické filmy za nepresné, vymyslené a zľahčujúce historické udalosti a osobnosti. Ak však máme rozhodovať o tom čo je „skutočnosť“ a „fiktivnosť“ vo filmoch, mali by sme najprv byť schopný zodpovedať otázku, či je história v písomných prameňoch tá skutočná, pravdivá história na základe ktorej môžeme tvrdiť, že história vo filme je výmysel. Historici sú si vedomí veľkého vplyvu, ktorý na nás a na naše vnímanie historických skutočností filmy majú. Avšak, na druhú stranu, ani históriu v písanej forme nemôžu sebaisto označiť za doslovne pravdivú. Aj samotný historik Rosenstone poznamenal: „Zamyslime sa nad tým. Opis bitky alebo štrajk, či prevrat je len sotva doslovné vyjadrenie sledu týchto udalostí. V takýchto opisoch je zahrnutá určitá podoba „fikcie“ alebo zvykov, ktoré umožňujú výber dôkazov stavajúcich sa za väčšiu historickú skúsenosť, umožňujú menším ukázkovým zápisom reprezentovať kolektívny zážitok tisíce, desať tisíce až milióny ľudí, zúčastnených alebo zasiahnutých spísanou udalosťou.“¹⁹ Rovnako ako aj historický teoretik Hayden White, považovaný za priekopníka v modernom dejepisectve, zaoberajúcim sa vo svojom najznámejšom diele *Metahistorie vzťahom medzi históriou a vyrozprávaním*, zdôraznil, že „historik vykonáva vo svojej podstate poetickú činnosť, ktorou prefiguruje historické pole a konštituuje ho ako oblasť, na ktorú aplikuje nim užívanú konkrétnu teóriu k vysvetleniu toho ,ako sa to naozaj stalo.“²⁰ Napokon môžeme skonštatovať, že žiadnu spísanú udalosť nie sme schopný slovami zachytiť presne tak, ako sa odohrala zo všetkých uhl'ov pohľadov a bude ovplyvnená tým, na čo sa daní historik zameriava, a na čo chce poukázať. Tak ako spisovanie histórie, tak aj tvorba filmu je ovplyvnená mnohými faktormi (individuálny pohľad jednotlivca na udalosť, nutnosť poukázať na iné možné interpretácie dejín, ovplyvnenie jednotlivca citmi) a časom novo

¹⁸ STUBBS, Jonathan. *Historical Film: A Critical Introduction*. Bloomsbury Academic, 2013. ISBN 9781847884978, str. 18

¹⁹ ROSENSTONE, Robert. 1995, str. 8

²⁰ WHITE, Hayden. *Metahistorie: Historická imaginace v Evropě devatenáctého století*. [z anglického originálu preložil Miroslav Kotásek] Brno: Host, 2011. ISBN 978-80-7294-376-0, str. 11

vytváranými pohľadmi na historické udalosti, postavy. Kvôli týmto skutočnostiam, film nikdy nebude odzrkadľovať históriu tak, ako je napísaná. Preto je nutné uvedomiť si, že, aj keď budeme odkazovať k historickým filmom ako k tým, ktoré „pravdivo“ zobrazujú históriu, tou „pravdou“ budeme mať na mysli skutočné historické udalosti a vyobrazenie skutočných historických postáv, ktorých existenciu nie je možné vyvrátiť v dôsledku už existujúcich zistení a tvrdení.

Historické filmy sú ďalšou formou výkladu dejín, ktoré sa ani tak nesnažia o to presvedčiť diváka, že ide o bezchybne pravdivý výklad, ako o to, poskytnúť komentár, alebo možnú odlišnú interpretáciu tradičného vnímania dejín. Snažia sa človeku poskytnúť príležitosť „pozrieť si“ minulosť a zároveň v ňom vyvolať emócie. Pomôcť mu prekonať vzdialenosť medzi súčasnosťou a minulosťou, a umožniť mu pocítiť minulé útrapy a útechy. Vo svete, ktorý je už dnes v nepredstaviteľne veľkej miere ovplyvňovaný vizuálnym umením, aj keď je film vymyslený alebo ideologický, dokáže meniť náš pohľad na dejiny. Z tohto dôvodu je aj problém nepravdivého zobrazenia dejín často diskutovaný a súčasne s ním aj historický film kritizovaný.

1.1 Definícia sagŭk

Aj napriek tomu, že kórejská kinematografia v poslednej dobe začala priťahovať pozornosť západných akademikov a vzniká na ňu stále viac a viac publikácií, žáner *sagŭk* sa stretáva s popularitou skôr v domácom prostredí ako aj s publikáciami prevažne v kórejskom jazyku.²¹

Tak, ako je veľké množstvo kórejských slov sino-kórejského pôvodu, ktorý nám napomáha pri hlbšom skúmaní významu slov, tak aj význam slova *sagŭk* (史劇) môžeme ľahšie pochopiť pomocou čínskych znakov z ktorých sa slovo skladá. *Sa* (史) nám v tomto prípade bude vyjadrovať históriu, kým *kŭk* (劇) vyjadruje hru (divadelnú), divadlo, drámu.²²

V kórejskom výkladovom slovníku je *sagŭk* definovaný nasledovne: „Divadelná hra alebo dráma vytvorená na základe existujúcich historických udalostí.“²³ Aj keď

²¹ YUN, Mi Hwang. *South Korean Historical Drama: Gender, Nation and the Heritage Industry*. St Andrews, 2011. [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10023/1924>. Dizertačná práca. University of St Andrews, str. 22-23

²² MITCHELL, Louisa Jo. *Disrupting Heritage Cinema: The Historical Films of South Korea*. Leeds, 2018, [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Disrupting-Heritage-Cinema%3A-The-Historical-Films-of-Mitchell/5d78f39e5d7a16a6b761fc271b3324605e0edbc3>. Dizertačná práca. The University of Leeds, str. 2

²³ Naver, [cit. 2020-01-13]. Dostupné z: https://ko.dict.naver.com/small_detail.nhn?docid=19064100

Kungnipkugŏwŏn, [cit. 2020-01-13]. Dostupné

z:

https://stdict.korean.go.kr/search/searchView.do?word_no=442637&searchKeywordTo=3

v doslovnom preklade by sme mohli hovoriť o historických hrách alebo drámach, v skutočnosti pod tento pojem spadá žáner, ktorý by sme do slovenčiny preložili a chápali ako historické filmy či seriály.

Na rozdiel od západných historických filmov je *sagŭk* obmedzený na filmy odohrávajúce sa vo veľkej miere na Kórejskom polostrove, a je aj časovo ohraničený. Niektorí akademici ho časovo vymedzili na tie, ktorých dej je zasadený od starovekých čias až po koniec kráľovstva Čosŏn, iní zasa toto ohraničenie rozširujú až po japonskú okupáciu (1910 – 1945). Avšak pri tomto časovom obmedzení je nutné uvedomiť si fakt, že historické filmy, tak ako aj história samotná, sú neustále pod vplyvom zmien a pohľadu na to, čo už možno vnímať ako historické.

Historické filmy vo veľkej miere slúžili ako propaganda počas japonskej okupácie a neskôr slúžili ako médium pre spojenie národa, pre znovu obnovenie národnosti, a národnej hrdosti. Pomáhali v zjednotenej vízií národnej hrdosti znova zobrazením historických víťazstiev či tráum a niesli v sebe pocit harmónie, jednoty a pokroku. Zároveň po uvoľnení cenzúry slúžili na zobrazenie alternatívnej interpretácie histórie, ktorá znamenala nové vnímanie a nový postoj k histórii národa.²⁴

1.2 Rozdelenie *sagŭk*

Výraznou problematikou tohto žánru je jeho rozdelenie na samotné podkategórie a existencia mnohých iných pojmov, ktoré sú navzájom často zamieňané, a nejasne definované.

Jedným z takých pojmov je napríklad *sidägŭk* (時代劇). Rovnako ako *sagŭk*, aj jeho význam možno odvodiť z čínskych znakov *si* (時) a *tä* (代). Tieto dva znaky spolu tvoria slovo znamenajúce určité obdobie, dobu v histórii, a do slovenčiny by sme tento pojem prekladali ako „dobová dráma“. K rozdielu medzi *sidägŭk* a *sagŭk* akademici pristupujú rozdielne, a kým niektorí tvrdia, že tieto dva pojmy možno navzájom zamieňať, iní medzi nimi stanovujú jasné hranice. Napríklad profesor Kim Kju-Hjun vo svojej prednáške *The Past is a Strange Country: History and Memory in Recent Korean Cinema*, hovorí, že tieto

²⁴ YOUNG, Eun Chae. *Screening the Past: Historiography of Contemporary South Korean Cinema, 1998-2008*. Chapel Hill, 2011, [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Screening-the-Past%3A-Historiography-of-Contemporary-Chae/c026355bf695ef936512e4f84e3036a7d17c3c54>, str. 39-44

dva pojmy sú navzájom zameniteľné, a vo svojej prednáške ich užíva univerzálne.²⁵ Na druhú stranu, Hwang Jōng-mi vo svojej práci zdôrazňuje potrebu odlišenia týchto pojmov. Rozdiel medzi nimi stanovil na základe času, doby do ktorej je ich dej zasadený. Ako už bolo spomínané pri definícii žánru *sagŭk*, na rozdiel od západných historických filmov, je časovo ohraničený a toto ohraničenie podlieha mnohým diskusiám. Hwang tvrdí, že *sidägŭk* sú filmy, ktorých dej nie je zasadený v období kráľovstva Čosŏn, ale dej, ktorý je zasadený do doby japonskej okupácie a ďalej.²⁶ Samotný dej *sagŭk* teda zasadzujú od starovekých čias po koniec kráľovstva Čosŏn. Podľa jeho definície môžeme určiť, že kým jedno sa bude zameriavať na staršiu históriu, druhé bude zobrazovať „novšiu“ históriu.²⁷

Najčastejšie delenie týchto filmov je na základe ich autentickosti, dôveryhodnosti a reálnosti zobrazovaných historických udalostí. Vymedziť môžeme tri kategórie a to tradičné, *faction* a *fusion sagŭk*.

1.2.1 Tradičné *sagŭk*

Tradičné *sagŭk*, kórejsky *čōngtchong sagŭk*, primárne označujú prvé vzniknuté historické filmy na území Kórey, ktoré adaptovali tradičné ľudové príbehy, mýty alebo spevy a prepracovali ich do filmovej verzie. Neskôr sa ich tvorba opierala o historické spisy a romány, čo im pridávalo na autentickosti a boli známe ako tie, ktoré vyobrazujú skutočné historické udalosti a postavy.²⁸ Hwang vysvetľuje, že kým režisér *fusion* a *faction sagŭk* pridáva fikciu k pravde, režisérov zásah do tradičných *sagŭk* je minimálny a prirodzený. Avšak na druhú stranu tvrdí, že v prípade prerozprávania histórie nie je možné vynechať fiktívne prvky a zásah režiséra do deja, a preto, aj keď sa tradičné *sagŭk* snažia zobrazovať dej čo najautentickejšie, obsahujú prvky fikcie. Ale v porovnaní s *fusion* a *faction sagŭk* sú tieto prvky menej poznateľné.²⁹

²⁵ KIM, Kju-Hjun. *The Past is a Strange Country: History and Memory in Recent Korean Cinema*. The Academy of Korean studies [online]. 2013. [cit. 2020-02-08] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DFEZRkPcY3E&feature=share>

²⁶ HWANG, Jōng-mi. Hanguk sagŭgjōnghwa čangrŭi juhjōng jōngu. *Jōnghwajōngu* [online]. Hangukjōnghwahakhwe, 2016, 2016, (68), 287-302 [cit. 2020-02-08]. ISSN 1598-9682. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A101907671>, str. 293

²⁷ HWANG, Jōng-mi. 2016, [cit. 2020-02-08], str. 292-294

²⁸ YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08], str. 39-40

²⁹ HWANG, Jōng-mi. 2016 [cit. 2020-02-08], str. 295-7

1.2.2 *Faction sagŭk*

Slovo *faction*, populárne nie len vo filmovej tvorbe ale aj v literatúre, sa objavilo v tvorbe historických filmov okolo roku 2003, kedy nastal opätovný boom tejto tvorby a odštartoval éru takzvaných „nových *sagŭk*“.³⁰

Vzniklo spojením anglických slov *fact* (skutočnosť) a *fiction* (fikcia), a v kórejčine preňho vznikol ekvivalent *kaksŏksilhwa*, ktorého možný preklad do slovenčiny by znel „zdramatizované skutočné príbehy“. Tento kórejský ekvivalent Hwang Jŏng-mi vo svojej práci označuje za paradox, a to kvôli skutočnosti, že tieto filmy nezobrazujú skutočné príbehy, ale sú len založené na skutočných historických faktoch, kým ich dej a spôsob vyrozprávania je obohatený o prvky fikcie.³¹ Yun na druhej strane, na kórejskom ekvivalente vyzdvihuje vplyv, ktorý tieto fiktívne historické príbehy majú na kórejskú spoločnosť, a toť potrebu kórejského pojmu na lepšiu kultúrnu adaptáciu a vytvorenie špecifickej kórejskej verzie.³²

Aby režiséri udržali krok s dobou a dopytom, začali dej viac meniť a pridávať mu množstvo ďalších prvkov (dramatických, romantických, fiktívnych, mysterióznych). Filmy a seriály tohoto druhu sa síce držali skutočných udalostí a vykresľovali skutočné historické postavy, ale väčšinou boli obohatené o romantickú líniu s fiktívnymi postavami alebo o mysterióznosť chýbajúcich zápisov v historických dokumentoch. Často sa dej zaoberá práve týmito chýbajúcimi alebo neobjasnenými zápsmi v oficiálnej histórii a snaží sa, pridaním prvkov mysterióznosti a detektívky, objasniť ako to bolo a o odvážnejšiu historickú interpretáciu.³³

1.2.3 *Fusion sagŭk*

Tak ako *faction sagŭk*, tak aj *fusion sagŭk* patria do éry „nových *sagŭk*“. Aj keď pojem *fusion* sa v Kórei objavil už v druhej polovici 90. rokov a bol rýchlo rastúcim fenoménom, spočiatku ovplyvnil historické seriály a vo filmovej tvorbe sa presadil až po roku 2000.³⁴

Veľká časť odbornej verejnosti vidí problém hlavne v nejasnom rozlíšení medzi *faction* a *fusion sagŭk* a preto, podobne ako pri *sagŭk* a *sidŏgŭk*, často dochádza k ich vzájomnému zamieňaniu a univerzálnemu užívaniu. Ak sa však na rozdiel medzi nimi pozrieme

³⁰ YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08], str. 73

³¹ Hwang Jŏng-mi vo svojej práci ešte pridáva rozdelenie *Faction Sagŭk* na „pravdivé“ a „vymyslené“, avšak viac odborných prác či kníh, ktoré by toto rozdelenie tiež zmieňovali som nedohľadala. (HWANG, Jŏng-mi. 2016, [cit. 2020-02-08], str. 296)

³² YUN, Mi Hwang. 2011, str. 73-78

³³ Ibid, str. 77-79

³⁴ HWANG, Jŏng-mi. 2016, [cit. 2020-02-08], str. 300

z hľadiska „presnosti“ zobrazovaného historického obsahu, môžeme konštatovať že *fusion sagŭk* sa už nesnaží o vierohodnú interpretáciu historických faktov. Samotné slovo *fusion*, pochádzajúce z angličtiny, znamená fúziu, čiže spojenie, skladanie dvoch alebo viacerých prvkov do jedného. *Fusion sagŭk* sa snaží o spojenie mnoho žánrov do jedného a do toho ešte mieša prvky predstavivosti a prvky modernity. Jeho dej si len „požičiava“ historického pozadia do ktorého zasadí vymyslené príbehy a zápletky, čím sa úplne odkláňa od tradičných *sagŭk*.³⁵

Práve na základe týchto prvkov by sme tento typ *sagŭk* mohli prirovnať ku kostýmovým drámam. Ako bolo spomínané už predtým, kostýmové drámy sa snažia o čo najautentickejšie zobrazenie historického pozadia využívajúc najmä kultúrne artefakty, ako oblečenie, jedlo, nástroje, aby v divákovi čo najviac vyvolal pocit čohosi minulého, tradičného.³⁶ Yun na tomto fenoméne vyzdvihuje reklamnú stránku, ktorú považuje za logický dôvod znova zaoberania sa historickými materiálmi. Vyzdvihuje, že Kórea na rozdiel od minulosti, kedy sa opierala o export automobilov, elektroniky a lodí, sa dnes obracia na kultúrny soft (jemný, nežný) export, kedy aj samotná vláda, za predpokladu ekonomického zisku, aktívne podporuje export kultúrnych produktov a propagovania národnej značky svetú. Očakáva sa, že kultúrne artefakty zobrazované v týchto filmoch, ako napríklad tradičné šaty *hanbok*, domy *hanok*, paláce či *kimčchi*, vyvolajú o ne v širokej verejnosti zvedavosť a záujem.³⁷

1.3 *Vznik a vývoj sagŭk*

Kórejský filmový priemysel, a jeho tvorba, bol už od japonskej okupácie vo veľkej miere ovplyvňovaný politickou sférou. *Sagŭk* ako žáner, ktorý sa snažil o uspokojenie a vyobrazenie túžob a nárokov diváka každej jednej doby, vznikol po vojne v 50. rokoch, kedy sa jeho hlavnými inšpiráciami stali dobre známe ľudové príbehy a mýty. Do popredia filmového priemyslu sa dostal v 60. rokoch, ktoré možno označovať za zlatý vek, ako *sagŭku* tak aj celého priemyslu, vrátane filmového, a podnietil vznik nových tém a podtypov.

Po zlatom veku, za ktorého koniec možno považovať rok 1972 a zavedenie ústavy *jusin*³⁸, nastalo obdobie depresie a stagnácie, charakteristické sprísnením cenzúry a núteným

³⁵ Ibid, str. 300-302

³⁶ BURGOYNE, Robert. 2008, str. 47-48

³⁷ YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08], str. 106-107

³⁸ Rok 1972 niesol v sebe mnoho značných udalostí, ktoré uviedli filmovú produkciu do depresie. Vtedajší prezident Pak Čong-hŭi sa musel popasovať so zmenami v domácej aj medzinárodnej sfére. Jeho vláda bola ohrozovaná narastajúcou silou kandidáta Kim Tä-džunga, musela sa vysporiadať so spomalením ekonomiky v 70. rokoch a so zmenou v medzinárodnej politike, ktorá by znamenala stiahnutie amerických vojsk s juhokórejského územia. Zároveň sa začínali pokusy o prvé dialógy medzi Južnou a Severnou Kóreou, a spôsob ako sa k nim postaviť sa stával dôležitým bodom v prezidentských kampaniach. Vplyvom týchto

propagandistickým obsahom odstrašujúc divákov. *Sagŭk* v 80. rokoch, oživením historických filmov erotickými prvkami, zažil mierny vzostup, avšak v 90. rokoch skoro z filmovej scény úplne vymizol alebo sa uchýlil do seriálovej tvorby. Zlomovým bodom sa stal rok 2003, ktorý opätovne odštartoval „boom“ historických filmov, nasledujúc trendy *fusion* a *faction*, znova pridaním nových, hlbších tém a fiktívnych elementov.

Históriu kórejského filmu a tak aj *sagŭk*, ovplyvnených politickou scénou v krajine, by sme na základe zmien v politickom systéme a vláde mohli rozdeliť následne: obdobie japonskej okupácie (1910 – 1945), zlatý vek (1955 – 1972/3), obdobie temna a depresie (1973 – 1986/7), prvá kórejská „nová vlna“ (1987 – 1996), nová kórejská kinematografia (1996 –). Toto rozdelenie nie je pevne stanovené a mnohí akademici ho vidia a odôvodňujú inak. Napríklad McMahon vo svojej práci za koniec zlatého veku a zároveň začiatok temného obdobia uvádza rok 1962³⁹. Tento rok odôvodňuje vznikom prvého zákona o filme, ktorý začal zasahovať a obmedzovať slobodu filmovej tvorby.⁴⁰ Avšak od roku 1962 po začiatok 70. rokov počet natočených filmov narastal a preto sa prikláňam k roku 1972, ktorý Yun⁴¹ a Gateward⁴² vo svojich prácach označujú za zlomový. Odôvodňujú to štvrtým prepracovaním zákona o filme, ktorým vláda získala právo ovládať, kto môže filmy vyrábať a aký obsah môže zobrazovať, čím spôsobila pokles produkčných firiem aj kvalitných filmov.

Rovnako problematickým je časové ohraničenie vzniku novej kórejskej kinematografie. Všeobecne pre obdobie novej kórejskej kinematografie je špecifická produkcia komerčných filmov posilňujúcich domáci trh a priemysel. Yun vo svojej práci spomína akademikov ako napríklad Shin Chi-Yun a Julian Stringer, ktorý vo svojej knihe *New Korean Cinema* za vznik považujú rok 1993 a s ním produkciu mega hitu *Sŏpchjŏndže*⁴³ (Smutná pieseň, Im

faktorov v októbri 1972 vyhlásil stanné právo zakazujúc politické aktivity, obmedzujúc občianske slobody a zastavujúc platnosť ústavy. Následne mesiac na to boli vyhlásené revitalizačné reformy nazývané kórejsky jusin, ktorým skončila tretia republika (1963-1972) a začala štvrtá – vláda tvrdej diktatúry.

³⁹Aj keď je známe, že už v roku 1961 po kľudnom prevrate sa Pak Čŏnghŭi dostával k moci, vykonával čistky v armáde, vláde a v spoločnosti, až v roku 1962, po tom čo Jun Po-sŏn rezignoval o on zaňho prevzal moc, vyhlásil svoju kandidatúru na prezidenta a následne rok na to ním bol aj zvolený. Obdobie jeho vlády, je síce značné zatýkaním, vypočúvaním a striktnou cenzúrou, na druhú stranu ale aj ekonomickým rozvojom a nárastom, aj keď prísne cenzurovaných, kultúrnych diel.

⁴⁰MCMAHON, Niall Edward Peter. *Cinematic han and the Historical Film: South Korean Cinema and the Representation Of Korea's Geopolitical Conflict in the Twentieth Century*. Bentley, 2018. Dizertačná práca. Curtin University, str. 93

⁴¹YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08], str. 53

⁴²GATEWARD, Frances K. *Seoul searching: culture and identity in contemporary Korean cinema*. 2nd. Albany: State University of New York Press, c2007. ISBN 978-0-7914-7226-2, str. 17-18

⁴³Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/189240-sopchjondze/komentare/>

Kwön-täk, 1993).⁴⁴ Na druhej strane, Paquet vo svojom diele udáva rok 1996 odôvodňujúco ho zrušením cenzúry a povolením nezávislým režisérom produkciu filmov. Prelomovým filmom sa stal film *Kkočchip*⁴⁵ (Okvetný lístok, Čang Sön-u, 1996) ktorý pojednáva o masakre v Kwangdžu z roku 1980 a je prvým filmom, ktorý sa pokúsil o interpretáciu problematických udalostí z minulosti, čím posunul filmovú produkciu dopredu a otvoril jej nové tematické možnosti. Rok 1996 možno považovať aj za rok kedy trhový podiel a počet návštevníkov v kine viditeľne stúpol a odštartoval druhý zlatý vek.⁴⁶

1.3.1 Obdobie japonskej okupácie (1910 – 1945)

Počas obdobia japonskej okupácie bolo značné využívanie filmov za účelom propagandy a predstavenia západnej, prosperujúcej, modernej kultúry ešte vtedy nevedomej kórejskej spoločnosti.⁴⁷ Dátum prvého premietania nemého filmu v Kórei nie je jasne známy ale datuje sa zhruba do roku 1899.⁴⁸ Tento nový vynález, filmová technológia, kórejských divákov udivoval a fascinoval svojim „skutočným“ až „reálnym“ zobrazením neznámych tvári a predtým pre kórejskú spoločnosť nevidanými krajinami. Avšak kórejskí režiséri, ovplyvnení dobou japonskej okupácie, aj napriek tomu, že túžili na plátno dostať kórejskú kultúru a jazyk, boli vo svojej tvorbe finančne nepodporovaní a značne obmedzovaní.⁴⁹

Prvé kórejské filmy⁵⁰ sa objavili na začiatku 20.rokov a vo svojom prvotnom štádiu sa snažili o adaptovanie tradičných, kultúrnych foriem. Hlavné inšpirácie čerpali z ľudových príbehov, mýtov a *pchansori*, ktoré práve svojim známym príbehom boli schopné diváka upútať a okúzliť. Adaptácie týchto ľudových príbehov Yun vo svojej práci považuje za „zárodok *sagŭk*“ a tým zdôrazňuje, že tento žáner je možno považovať ako za jeden z prvotných vzniknutých žánrov v kórejskej kinematografii. Prvým nemým *sagŭk* sa stal

⁴⁴ YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08], str. 26

⁴⁵Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/184051-okvetni-listek/komentare/>

⁴⁶ PAQUET, Darcy. *New Korean Cinema: Breaking the Waves*. United States of America: Wallflower Press, 2009. ISBN 978-0-231-85012-4, str. 21

⁴⁷ MITCHELL, Louisa Jo. *Disrupting Heritage Cinema: The Historical Films of South Korea*. Leeds, 2018, [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Disrupting-Heritage-Cinema%3A-The-Historical-Films-of-Mitchell/5d78f39e5d7a16a6b761fe271b3324605e0edbc3>. Dizertačná práca. The University of Leeds, Str. 13-14

⁴⁸Za prvé premietanie v Kórei sa považuje film od Elias Burton Holmesa, ktorý ním potešil kráľovskú rodinu a vtedajšieho cisára Kodžonga.

⁴⁹ MALIANGKAY, Roald. Dirt, noise, and naughtiness: cinema and the working class during Korea's silent film era. *Asian Ethnology* [online]. 2011, 70(1), 1-31 [cit. 2020-03-23]. ISSN 18826865. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=rft&AN=ATLA0001863588&site=eds-live&scope=site&lang=cs>, str. 16

⁵⁰Aj keď hovoríme o kórejských filmoch je nutné uviesť si, že sa jednalo o japonsko- kórejskú koprodukcii financovanú Japonskom.

*Čchunhjangdžon*⁵¹ (Príbeh o Čchunhjang, 春香傳), natočený Japoncom Hajakawa Košu v roku 1923.⁵² Ako adaptáciou rovnomenného ľudového príbehu je filmové spracovanie Príbehu o Čchunhjang v Kórei populárnou témou, a od jej prvej, až do súčasnosti, vzniklo asi 17 ďalších. Čo takisto značí aj o trvajúcom kultúrnom vplyve, a o možnosti aplikovania tohto príbehu ako alegóriu, symbol na súčasnú situáciu.⁵³

Avšak v snahe točiť vlastné nemé filmy často narážali na nedostatok financií, cenzúru a import zahraničných filmov, ktoré boli technicky lepšie a pre divákov zaujímavejšie. Množstvo filmovej produkcie sa na kórejský trh dostávalo z Japonska, Francúzska, Nemecka ale najmä z amerického Hollywoodu, ktorému sa v období 1926 – 1936, nazývanom aj ako „zlatý vek americkej kinematografie v Kórei“⁵⁴, podarilo úplne ovládnuť kórejské kiná. V tomto období sa do Kórey dostala aj zvuková technológia, ktorá umožnila vznik prvých zvukových filmov a neskôr, v roku 1935, vlnu takzvaných hovorených filmov⁵⁵, kde šlo o snahu zachovať si jazyk prinajmenšom vo filmovej tvorbe. Úspech tohto novo vzniknutého trendu odštartoval režisér I Pchil-u opätovnou adaptáciou *Čchunhjangdžon*, ktorú možno zaradiť medzi hovorené *sagŭk* filmy.⁵⁶ Ako reakciu na vtedajšiu prevládajúcu americkú tvorbu na kórejskom trhu japonská vláda, v roku 1937, cenzúrou zakázala premietanie amerických filmov a propagovala svoju vlastnú filmovú tvorbu. Následne rok na to, ako reakcia na vlnu hovorených filmov, bolo zakázané používanie kórejštiny a následne bol film využívaný ako prostriedok na šírenie japonského jazyka, kultúry a spôsobu života za účelom jednoty dvoch krajín. V januári 1940 nakoniec

⁵¹ Zápлетkou príbehu o Čchunhjang je stretnutie dvoch mladých ľudí z odlišných sociálnych vrstiev, ktorý sa prvýkrát stretnú v pavilóne Kwanghan v Namwŏne, po ktorom ale nasleduje rozlúčenie a chlapcov návrat do hlavného mesta. Počas jeho neprítomnosti je Čchunhjang skúšaná novým guvernércom, ktorého ale odmietla a bola preto uväznená a bitá. Príbeh končí opätovným stretnutím milencov pred väzením, ktoré ocení aj sám panovník a povolí im svadbu.

⁵² YUN, Mi Hwang. *South Korean Historical Drama: Gender, Nation and the Heritage Industry*. St Andrews, 2011. [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10023/1924>. Dizertačná práca. University of St Andrews. str. 39-42

⁵³ Kým násilie v príbehu *Čchunhjang* po Kórejskej vojne (1950-1953) slúži ako alegória rozdelenia dvoch Kórey, tak počas okupácie slúžil ako metafora oslobodenia od imperializmu presne ako bola sama Čchunhjang oslobodená. Čchunhjang má pre Kórejcov potenciál potvrdiť národnú hrdosť a upevniť národnú identitu.

⁵⁴ YECIES, Brian. Sounds of Celluloid Dreams: Coming of the Talkies to Cinema in Colonial Korea. *Korea Journal* [online]. 2008, 48(1), 160-197 [cit. 2020-03-23]. DOI: 10.25024/kj.2008.48.1.160. ISSN 00233900. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=mlf&AN=200802094&site=eds-live&scope=site&lang=cs>, str. 171

⁵⁵ V kórejščine sa najčastejšie stretáme s pojmom *tchogi*, ktorý je prevzatý z anglického pojmu *talkies*.

⁵⁶ YECIES, Brian. Sounds of Celluloid Dreams: Coming of the Talkies to Cinema in Colonial Korea. *Korea Journal* [online]. 2008, 48(1), 160-197 [cit. 2020-03-23]. DOI: 10.25024/kj.2008.48.1.160. ISSN 00233900. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=mlf&AN=200802094&site=eds-live&scope=site&lang=cs>, str. 171-179

vláda vydala kórejský filmový zákon sprísňujúci kontrolu a právomoci vlády nad produkciou a distribúciou filmov.⁵⁷

1.3.2 Zlatý vek *sagŭk* (1955 – 1972/3)

Zlomovým bodom pre kórejskú kinematografiu sa stal rok 1955, kedy opäť ďalšia adaptácia *Čchunhjangdžon* odštartovala „boom“ v produkcii *sagŭk*⁵⁸, vďaka ktorému filmový priemysel po vojne ožil a jeho popularita začala narastať.⁵⁹

Nástup Pak Čöng-hŭiho⁶⁰ v roku 1961, neznamenal len značnú zmenu v politickej sfére, ale aj novú éru rozvoja mnohých kultúrnych a priemyslových odvetví, vrátane aj filmového. Avšak záujmov o toto odvetvie vzrástlo aj zasahovanie vlády do produkcie filmov a následne v roku 1962 bol zavedený prvý zákon o filme, ktorý bol v ďalších rokoch päťkrát prepracovaný a nakoniec zrušený v roku 1984. Tento zákon nariadil cenzúru scenárov a následne natočených filmov s cieľom zabrániť možnému výskytu komunistického obsahu. Takisto zaviedol striktnú kontrolu importovaných filmov zo zahraničia a systém kvót na počet domácich filmov, ktoré mohli byť za rok natočené.⁶¹

Aj napriek mnohým zavedeným obmedzeniam sa *sagŭk*, počas zlatého veku, stal dominantným žánrom a podľa tematického zamerania v tejto dobe bolo možné ho rozdeliť na tri podtypy. Prvé boli pokračovaním tematiky z čias okupácie, a to filmové adaptácie kórejskej klasickej literatúry a ľudových príbehov. Na konci 50. rokov tvorcovia filmov začali čerpať inšpiráciu z literárnych diel a opäť z *pchansori*, čím vznikol nový druhý podtyp – filmy zamerané na skutočné historické udalosti. Posledným podtypom sa stali tie, ktoré vyobrazovali životy velebných historických postáv a národných hrdinov reprezentujúcich ideológie akými sú motivácia, odhodlanie a pokrokové zmýšľanie naznačujúce modernizáciu kórejskej spoločnosti.⁶²

⁵⁷YECIES, Brian a Richard HOWSON. The Korean "Cinema of Assimilation" and the Construction of Cultural Hegemony in the Final Years of Japanese Rule. *Asia-Pacific Journal: Japan Focus* [online]. 2014, 11(25) [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=edo&AN=96888480&site=eds-live&scope=site&lang=cs>, str. 3

⁵⁸ V roku 1956 bola viac ako polovica vydaných filmov *sagŭk*.

⁵⁹ YUN, Mi Hwang. 2011. str. 45

⁶⁰V poradí tretí prezident Kórejskej republiky, ktorý uskutočnil prevrat počas, len niekoľko mesačnej, vlády druhej republiky. Oficiálne bol za prezidenta zvolený v roku 1962 ale k moci sa dostal už v roku 1961 založením vojenskej junty. Jeho vláda bola silno ovplyvnená jeho pobytom v Japonsku a reformami Meidži ktoré aplikoval pri rozvoji ekonomiky. Práve ekonomický rozvoj Kórey je najcharakteristickejším rysom jeho vlády a je spájaní so vznikom *čchäbŏlov*, výstavbou diaľničnej siete, Slnčnou politikou a ekonomikou zameranou na export. Na druhej strane je však spájaní aj so silným útlakom, stanným právom a prísnu cenzúrou.

⁶¹MITCHELL, Louisa Jo. 2018, str. 17

⁶²MITCHELL, Louisa Jo. 2018, str. 26-7

Tvorcovia týchto dvoch podtypov točili filmy, opierajúc sa najmä o historické romány z 20 – 30. rokov a o oficiálne anály, ktoré stále viac a viac autenticky vyobrazovali skutočné alebo legendárne historické postavy a udalosti. Za významného režiséra tohto obdobia možno považovať Sin Sang-oka, ktorého viac ako polovicu filmovej tvorby možno zaradiť pod kategóriu *sagŭk*. Jeho prvým úspechom sa stala opäť ďalšia adaptácia príbehu o Čchunhjang lámajúca rekordy a poháňajúca zlatý vek *sagŭk* napred. Za ďalšiu jeho významnú tvorbu, ktorá rezonovala vo filmovej produkcii bol napríklad *Jŏnsangun* (Princ Jŏnsan, 1961) odzrkadľujúci vtedajšiu politickú situáciu zasadenú a zobrazenú na minulosti.⁶³

Sagŭk v tejto dobe prosperoval ako médium, ktoré zobrazovalo ako túžby tak aj frustrácie kórejskej spoločnosti počas modernizácie. Snažilo sa o interpretáciu súčasných útrap ich zasadením do minulosti, aby sa tak zároveň mohlo vyhnúť cenzúre a ďalším obmedzeniam. Avšak aj napriek jeho dominantnému postaveniu v kórejskej kinematografii tohto obdobia bol *sagŭk* často kritizovaný, že zobrazovaná história je nepresná a nepodstatná. Ku koncu 60. rokov v ňom začali prevládať motívy hororu, thrilleru a bojových umení, kedy sa režiséri odklonili od zobrazovania autentického historického deja k užívaniu fiktívnych prvkov.⁶⁴

Za koniec zlatého veku možno považovať rok 1972, kedy bol zákon o filme opätovne po tretíkrát prepracovaný a striktne ním bola obmedzená kritika spoločnosti a slobodná tvorba. Preto novo vzniknuté filmy, plné propagandy a nacionalizmu, divákov už nemali ďalej čím očariť a práve naopak, odradili ich. Tak ako *sagŭk*, tak aj samotný filmový priemysel, v 70. rokoch stagnoval a nové zázemie si našiel v televíznych seriáloch.⁶⁵

1.3.3 Obdobie temna a depresie (1973 – 1986/7)

Vplyv a prosperita kórejskej kinematografie začala klesať už na začiatku 70. rokov. Faktory ako, neustále obmedzenia, narastajúca popularita zahraničných filmov a verejnej televízie, spôsobili úpadok filmového priemyslu v mnohých aspektoch.⁶⁶ Cenzúra sa stávala viac a viac utláčajúcou odzrkadľujúc vtedajšiu politickú situáciu. Tieto obmedzenia sa týkali najmä filmov, ktoré by nejakým spôsobom mohli narušiť už existujúci poriadok, napríklad

⁶³YUN, Mi Hwang. 2011, str. 46-48

⁶⁴MITCHELL, Louisa Jo. 2018, str. 27

⁶⁵ Ibid, str. 15-18

⁶⁶ Filmový priemysel zažil úpadok v každom aspekte. Počet vyrobených filmov padol zo 122 natočených filmov v roku 1973 na 73 v roku 1986. Počet návštevníkov v kine od roku 1973 klesol o tretinu aj keď populácia vzrástla o viac ako deväť miliónov. Takisto sa zatvárali kiná a počet spadol zo 717 kín v roku 1971 na 280 v roku 1987. (GATEWARD, Frances K. *Seoul searching: culture and identity in contemporary Korean cinema*. 2nd. Albany: State University of New York Press, c2007. ISBN 978-0-7914-7226-2. str. 21)

chválením Severnej Kórey, komunizmu alebo naopak kritizovaním juhokórejského prezidenta alebo vlády.⁶⁷ Nakoniec vláda Pak Čöng-hüiho v apríli 1973, po zavedení ústavy *junsin* a po štvrtom prepracovaní zákona o filme, umiestnila kórejský filmový priemysel pod úplnú kontrolu vlády.⁶⁸

Hlavnou tematikou *sagük*, ako už bolo spomínané aj počas zlatého veku, sa stali biografie hrdinov, ktorých úlohou bolo zocel'ovať štátnu ideológiu. Tieto filmy slúžili ako médium pre propagáciu Pak Čöng-hüiho autoritatívneho režimu a vyzdvihovali taktiež nutnosť obetovať seba samého v prospech štátnej prosperity a modernizácie. Hlavným hrdinom týchto biografii boli prevažne mužské postavy a len v prípade, že sa žena bola ochotná vzdať svojho života pre blaho národa, mohla vo filme zohrávať hlavnú úlohu. Práve 70. roky, kedy vláda vnucovala divákovi až príliš nacionalistické a propagandistické filmy, sa stali obdobím kedy popularita historických filmov rapídne klesla.⁶⁹

Po Pak Čöng-hüim sa v roku 1980 stal prezidentom Čön Tu-hwan⁷⁰, ktorý v snahe upokojiť spoločnosť, podporoval rozkvet kultúrnych podujatí a zábavu. Kultúrna sféra 80. rokov je predovšetkým známa ako „politika 3S“⁷¹, ktorá propagovala film, erotiku a šport. Touto politikou sa snažil odvrátiť pozornosť ľudu od problému režimu a otupiť ich. Vláda postupne uvoľnila cenzúru a zmiernila kontrolu v produkcii filmov, čo pre filmový priemysel znamenalo návrat k tematike sociálnej kritiky. Avšak táto tematika, uvoľnením cenzúry aj na erotický obsah vo filmoch, bola často zatienená práve filmami s erotickými prvkami.⁷² Začali vznikať tzv. *ero* filmy, ktoré mali slúžiť na obnovu a osvieženie jak *sagük* tak aj celého filmového priemyslu. Historické filmy s erotickými prvkami dostali názov *tosok ero*“ (ľudová erotika) a stali sa hlavným trendom tejto doby. Okrem historického filmu s erotickými prvkami bola snaha vrátiť sa späť a opäť zobrazit' národnú, tradičnú tematiku akými sú napríklad šamanizmus a exorcizmus.⁷³

Aj napriek tomu, že v rokoch 1973 a 1986 Kórea prešla obrovskou industrializáciou a stala sa vyspelou krajinou, pre kórejský filmový priemysel bolo toto obdobie jedno

⁶⁷Kritizovaním vlády by porušili Zákon o národnej bezpečnosti, ktorý bol schválený v roku 1948 Národným zhromaždením pod vládou I Sung-mana. Tento zákon slúžil ako prostriedok proti akejkoľvek opozícii a bol silne protikomunistický.

⁶⁸ GATEWARD, Frances K. 2007. str. 16-18

⁶⁹ YUN, Mi Hwang. 2011, str. 53-54

⁷⁰ Piaty prezident Kórejskej republiky, ktorý sa k moci dostal armádnym prevratom, prevzal ilegálne kontrolu nad Kórejskou bezpečnostnou službou a mal na svedomí krvavý incident v Kwangdžu, ktorý sa uskutočnil v máji 1980. Stal sa prezidentom piatej republiky (1981-1988) a musel čeliť kritike a povstaniam kritizujúcim jeho násilnú a krvavú cestu k moci.

⁷¹ 3S odpovedá názvom z angličtiny – screen, sex, sports.

⁷² MITCHELL, Louisa Jo. 2018, str. 19

⁷³ YUN, Mi Hwang. 2011, str. 58-61

z najtemnejších. Síce ekonomický rozvoj umožnil ľuďom kúpiť si viac lístkov, ale tí, už v tejto dobe, nemali potrebu sledovať domáce filmy plné erotiky, sentimentality a propagandy.⁷⁴

1.3.4 Prvá kórejská „nová vlna“ (1987 – 1996)

Napriek tomu, že je toto obdobie označované ako „nová vlna“, často sa označuje aj za obdobie premien filmového priemyslu, ktoré otvorilo cestu vzniku „novej kórejskej kinematografie“.

Obchodná dohoda so Spojenými štátmi, ktorá nadobudla platnosť v roku 1987, povolila distribúciu filmov zo spoločnosti Hollywood priamo na kórejské trhy. Tento krok spôsobil rapidný nárast konkurencie na kórejskom filmovom trhu a prinútil kórejský filmový priemysel drasticky zmeniť každý sektor od produkcie až po propagáciu. V tom istom roku bol zrušený systém kvót na počet importovaných filmov a vyrobených domácich filmov, čím vláda stratila schopnosť regulovať filmový priemysel. Výsledkom bolo zvýšenie počtu produkčných firiem a s tým aj nárast domácich vyrobených filmov, a taktiež prudké stúpnutie počtu importovaných filmov.⁷⁵ Do popredia sa dostávala „nová vlna“ mladých režisérov, ktorí oživilí domácu produkciu novými inovatívnymi a podnetnými filmami. Táto mladá generácia vnímala film ako prostriedok, pomocou ktorého mohli šíriť svoje „komentáre“ k sociálnej a politickej situácii širšej verejnosti a preto, oproti starším generáciám, ich filmy nabrali na serióznosti. Filmy boli úprimné a hlboké odrazy súčasných problémov ako protiamerické nálady, pracovná sila, študentské hnutia a dopad rýchlej modernizácie na životy kórejského ľudu.⁷⁶

Politické a ekonomické zmeny počas demokratizácie síce pre filmový priemysel znamenali vznik nových tém a nárast v produkcii filmov, ktorý ale opäť narazil na dno v 90. rokoch, kedy kvôli finančným problémom tvorcovia filmov nútení uchýliť sa k súkromným investorom akými boli napríklad konglomeráty, *čchäboly*, Samsung a Hyundai. Tieto aglomeráty financovali tvorbu skoro šesťdesiatich filmov medzi rokmi 1994 a 1996,

⁷⁴ GATEWARD, Frances K. *Seoul searching: culture and identity in contemporary Korean cinema*. 2nd. Albany: State University of New York Press, c2007. ISBN 978-0-7914-7226-2. str. 21

⁷⁵ Počet produkčných firiem narástol z 20 v roku 1984 na 113 v roku 1991. Taktiež počet natočených filmov stúpol z 81 v roku 1984 na 121 v roku 1991. Negatívom bol nárast importovaných filmov z 25 v roku 1985 na 405 v roku 1996. (GATEWARD, Frances K. *Seoul searching: culture and identity in contemporary Korean cinema*. 2nd. Albany: State University of New York Press, c2007. ISBN 978-0-7914-7226-2. str. 22)

⁷⁶ *Ibid*, str. 22-23

a v tejto činnosti pokračovali až do roku 1998 kým neboli nútené, kvôli ekonomickej kríze, z tohto priemyslu vycúvať.⁷⁷

Aj napriek skutočnosti, že *sagŭk* počas tohto obdobia dostala šancu interpretovať historické udalosti, predtým skreslené propagandou alebo cenzúrou, z inej perspektívy a rozdielne od tej oficiálnej, úpadok filmového priemyslu v 90.rokoch⁷⁸ spôsobil, že aj popularita historických filmov a *ero sagŭk* drasticky klesla. Toto obdobie je dokonca jediným, kedy nová adaptácia Čchunhjang vytvorená nebola a produkcia *sagŭk* sa pohybovala na minime pripravujúc sa na návrat v ďalších rokoch.⁷⁹

1.3.5 Nová kórejská kinematografia (1996 –)

Kórejský filmový priemysel, vďaka zásahu *čchäbolov* do produkcie, zažíval opätovný nárast trhové podielu zo 16% v roku 1993 na skoro 25% v roku 1997.⁸⁰ Nový kórejský film, často označovaný aj ako súčasný juhokórejský národný film, označuje obdobie nových komerčných filmov, ktoré posilnili domáci trh a priemysel. Mnohí akademici tento pokrok pripisujú nielen zmene z autoritatívneho na demokratický režim a ekonomickým zmenám, ale aj kreatívnej prvej „novej vlny“, ktorá otvorila cesty mnohým novým témam a osviežila tak filmovú tvorbu.⁸¹

Sagŭk, ovplyvnené už počas prvej „novej vlny“, pokračovali v nahliadaní na históriu a jej interpretáciu z pohľadu tried a pohlavia. Záujem sa od národných hrdinov posúva k nižším vrstvám národa a vzniká snaha zachytiť životy obyčajných ľudí alebo tých, ktorí boli podriadený – dvorné dámy, sedliaci. Dej sa nepohybuje len okolo pokrokových myšlienok a hrdinských činov ale zobrazuje aj tragédie kráľovských rodín, boje medzi konkubínami alebo intrigy medzi úradníkmi. Tieto témy fungovali ako „vzbura“ proti tradičným konvenciám sformovaným autoritatívnym režimom a politickou cenzúrou.⁸²

Tak ako počas 80. rokov vznikol *ero sagŭk*, aby oživil filmovú produkciu, tak sa v novej ére *sagŭk* reprezentatívnymi podkategóriami stali *faction* a *fusion sagŭk*. Podobne ako pri *ero sagŭk*, tak aj *faction* a *fusion sagŭk* je zrejmé, že samotné historické filmy pre divákov nie sú dostatočné a vyžadujú oživenie novými, modernými elementmi.⁸³

⁷⁷ Ibid, str. 26

⁷⁸ Množstvo firiem skrachovalo a trhový podiel spadol z 18,5% v roku 1992 na 15,9% v roku 1993.

⁷⁹ YUN, Mi Hwang. 2011, str. 66

⁸⁰ GATEWARD, Frances K. 2007, str. 25

⁸¹ MITCHELL, Louisa Jo. 2018, [cit. 2020-02-08], str. 21

⁸² YUN, Mi Hwang. 2011, str. 79-80

⁸³ Ibid, str. 78

Rok 2003 sa stal pre tento žánér zlomovým produkciou filmu *Sŭkchändŭl – Čosŏnnamnjŏsangjŏlčisa*⁸⁴ (Škandál – čosŏnské piesne o vzájomnej láske medzi mužom a ženou, I Čä-jong). Podobne ako *Čchunhjangdžon* v roku 1955, ktorý odštartoval zlatý vek, aj tento film obnovil záujem o historické filmy a odštartoval „boom“ v produkcii *sagŭk*. Nové historické filmy, aby upútali divákov viac, sa snažia o rezonanciu v súčasnej dobe, buď hľadajú v minulosti odkazy aplikovateľné na súčasnosť, alebo zobrazujú históriu umožňujúcu divákovi minulé udalosti znova prežiť a reinterpretovať.⁸⁵

Nemožno opomenuteľným kultúrnym fenoménom formujúcim sa v tomto období je *hallju*, ktorý možno prekladať ako kórejská vlna, skladajúci sa zo sino-kórejských znakov *han* (韓) znamenajúce Kórea a *rju* (流) prekladané ako cesta, vlna. Je ťažké s presnosťou určiť vznik *hallju*, ale prvé zmienky sú z roku 1997 v čínskych a taiwanských novinách, kedy tento pojem použili na vyjadrenie veľkej obľuby kórejskej populárnej kultúry medzi mladistvými, rozširujúc ďalej svoj vplyv do ďalších ázijských krajín, až sa nakoniec okolo roku 2000 uchytil aj v samotnej Kórei.⁸⁶ Spolu s popkultúrou sa aj kórejské seriály tešili narastajúcej sledovanosti a zvýšenému exportu mimo územie Kórejskej republiky, vytvárajúc medzinárodne hviezdy z hercov a spevákov, a zároveň propagujúc pozitívny obraz Kórey. Dnes *hallju*, ako prostriedok smerovaní k exportu a k rozširovaniu svetového povedomia o Kórey a o kórejskej kultúre, slúži aj ako element podopierajúci kórejskú ekonomiku a jej kultúrny soft export. Produkty, ktoré možno zaradiť pod kórejskú vlnu sa rozrástli z hudby, filmov a seriálov aj na literatúru, oblečenie, divadlo, kozmetiku až po kuchyňu, a všetky boli obohatené o honosný prefix „K“, ukazujúc na jeho kórejský pôvod. (K-pop, K-literatúra).⁸⁷

Sagŭk, čo sa týka propagácie kórejských produktov a turistických miest, zohráva veľmi dôležitú rolu a preto sa jeho produkcia opätovne rozrástla. Ak si zoberieme fakt, že Kórejská republika už v roku 1997 počas finančnej krízy vzhliadala späť na svoju minulosť a hľadala možné zlyhania, ktoré učinila, a takisto neskôr v roku 2005 viedli kampaň nazývanú *kwagŏčchongsan* na urovanie mnohých historických nejasností. Je značné, že história

⁸⁴Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/188886-seukaendeul-joseon-namnyeo-sangyeoljisa/prehled/>

⁸⁵YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08]. str. 83

⁸⁶MITCHELL, Louisa Jo. 2018, [cit. 2020-02-08], str. 91-92

⁸⁷KIM, Jeongmee, Michael A. UNGER a Keith B. WAGNER. Beyond Hallyu: Innovation, Social Critique, and Experimentation in South Korean Cinema and Television. *Quarterly Review of Film and Video* [online]. 2017, 34(4), 321-332 [cit. 2020-03-24]. DOI: 10.1080/10509208.2016.1241623. ISSN 10509208. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=mlf&AN=2017442068&site=eds-live&scope=site&lang=cs>, str. 3-4

začala byť znova podstatnou pre kórejskú spoločnosť a vyhľadávala a nové zistenia o minulých udalostiach, odtajnené spisy a denníky a dbala na to aby bolo všetko správne a „pravdivo“ interpretované. Preto sa taktiež akademici začali viac zaujímať o tento filmový žáner a o to, akým spôsobom históriu interpretuje, a akú historickú hodnotu v sebe nesie. Na druhej strane, vplyvom kórejskej vlny, *sagŭk* sa snažil byť viac komerčný a zaujímavý pre zahraničných divákov, čím historická podstava filmu bola potláčaná do úzadia a dôležitejším sa stali zobrazované kultúrne artefakty, historické stavby a ďalšie miesta, ktoré by zaujali turistov a posilnili export produktov.⁸⁸ Práve film *Sŭkchändŭl – Čosŏnnamnjŏsangjŏlčisa* možno považovať za prvý, ktorý bol ovplyvnený novou vlnou a dopytom zaujať zahraničných divákov a úspešne sa stal tretím najnavštevovanejším kórejským filmom v zahraničí roku 2003, čím odštartoval záujem a nadšenie pre tvorbu ďalších *sagŭk*. Tento úspech nasledovali ďalšie historické filmy ako *Wangŭi namdža*⁸⁹ (Kráľov muž, I Čun-ik) z roku 2005, *Kwanghä, wangi twen namdža*⁹⁰ (Kráľov dvojník, Čchu Čchang-min) z roku 2012 a *Mjŏngnjang*⁹¹ (1597: bitka pri Mjŏngnjang⁹², Kim Han-min) z roku 2014 lámajúc rekordy ako na domácom tak aj na zahraničnom trhu.⁹³

⁸⁸YUN, Mi Hwang. 2011. [cit. 2020-02-08]. str. 86-7

⁸⁹Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/222584-wangui-namja/prehled/>

⁹⁰Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/325249-kraluv-dvojnik/prehled/>

⁹¹Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/360298-1597-bitva-u-myeongryang/prehled/>

⁹² Môžeme sa stretnúť aj s festivalovým názvom filmu Admirál: Búrlivé prúdy.

⁹³MITCHELL, Louisa Jo. 2018, [cit. 2020-02-08], str. 1

2 Analýza historických postáv a ich zobrazenie v *sagük*

Aj napriek skutočnosti, že znova nahliadanie na historické skutočnosti a zobrazenie možných nových interpretácií sa stalo prístupnejším, a rozšírenejším, existujú hranice toho, čo sú diváci ochotný prijať, a čo už považujú, naopak, za manipulujúce. Ako bolo už v prvej kapitole spomínané, problematikou väčšiny historických filmov je nepravdivé vyobrazenie histórie, a to hlavne z dôvodu veľkého vplyvu filmových médií na nás a na naše vzdelanie. Pokiaľ sa jedná o historické filmy a ich misinterpretáciu, názory akademikov sa rozchádzajú. Napríklad Čin vo svojej práci zdôrazňuje „potrebu diferencovania a vyzdvihovania pravdivých skutočností od tých fiktívnych“⁹⁴, ale na druhej strane Rosenstone hovorí o „akceptovaní možných zmien v tradičnej interpretácii histórie a akceptovaní ďalšieho možného spôsobu vnímania nášho vzťahu k histórii, a debát odkiaľ sme prišli, kam smerujeme a kto sme.“⁹⁵ Pravdaže z hľadiska enormného vplyvu filmov na naše vzdelanie je pochopiteľné, že ako historici, tak aj diváci, nemajú záujem o filmy, ktoré naozaj značne a nezmyselne skresľujú historické skutočnosti, avšak na druhej strane veľká časť filmov, často založená na historickom výskume, sa snaží racionálnou cestou ponúknuť divákovi možnú alternatívnu, novú interpretáciu.

Vo svojej druhej kapitole sa zameriam na priblíženie historického pozadia hlavných postáv filmov *Naratmalssami*, *Jöngnin* a *Pulkkotčchöröm nabičchöröm*, a to na kráľa Sedžonga (1397 – 1450), Čöngdžoa (1752 – 1800), a kráľovnu Mjöngsöng (1851 – 1895). Pokúsim sa o vyobrazenie reakcií a spôsobov, akými boli v Kórei jednotlivé filmy prijímané z hľadiska interpretácie historických skutočností, a na základe historických prameňov sa pokúsim zmienené filmy rozdeliť na tie, ktorých obsah možno považovať za možnú alternatívnu interpretáciu dejín, a tie, ktoré sú založené len na fantázií režiséra.

2.1 *Naratmalssami*

2.1.1 Kráľ Sedžong – historická postava

Kráľ Sedžong (世宗), v Kórei dnes nazývaný aj ako „večný učiteľ nášho národa“, bol štvrtým kráľom kráľovstva Čosön, a počas svojej tridsaťdva ročnej vlády (1418 – 1450) vo veľkej miere prispel nielen k expanzii kórejského územia, ale aj kultúrneho a jazykového

⁹⁴ ČIN, Söng-čchöl. Sagügül kunganüro hanün hangügjönghwaüi jöksa čähjöne kwanhan jöngu: jöksaüi čähäsökgwa jöksa wägogüi kjönggjesö. *Tongsöönron* [online]. Tongsöönronhakhwe, 2012, 2012, (15), 91-113 [cit. 2020-02-08]. ISSN 1738-4680. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A60052735>, str. 96

⁹⁵ ROSENSTONE, Robert, 1995, [cit. 2020-01-13], str. 10

formovania národa do podoby, akým dnes je. V pamäti kórejského národa je zachovaný ako „skutočne benevolentný panovník, ktorý demonštroval demokraciu svojimi činmi“⁹⁶ a ako „najmúdrejší a najtalentovanejší panovník našej dlhej histórie“⁹⁷. O jeho veľkej obľube a obdivu svedčia aj školy, mesto, ulice či dokonca aj literárna cena UNESCO za boj proti negramotnosti pomenovaná po ňom, spolu s ďalšími rozličnými inštitúciami a organizáciami nesúcimi jeho meno.⁹⁸ Rovnako tak môžeme jeho portrét nájsť na kórejskej bankovke v hodnote desaťtisíc wŏnov a jeho postavu často vidieť nie len vo filmoch, a seriáloch, ale aj vo videohrách. Kľúčovým prameňom na skúmanie kráľa Sedžonga, jeho vlády a úspechov, slúžia Anály kráľa Sedžonga (世宗莊憲大王實錄, *Sedžongdžanghŏntäwangsillok*), ktoré dnes, aj vďaka snahám globalizovať dejiny Kórey, sú prístupné online ako v kórejskom, tak aj v anglickom jazyku. Práve tieto anály sú pri skúmaní jeho postavy prvotným zdrojom nie len pre historikov, ale aj pre režisérov filmov či seriálov. Avšak je nutné poukázať na fakt, že tieto anály boli skompilované po smrti kráľa konfuciánsky orientovanými historikmi, a preto záznamy mohli byť často v prospech kráľovskej rodiny a dynastie pozmenené. Takisto je nutné uvedomiť si, že nie každý jeden krok či čin kráľa bol zaznamenaný úspešne. Preto napríklad aj Kang Sŏngrjul vo svojej práci uvádza, že „skutočnosti zaznamenané v Pravdivých zápisoch o panovaní kráľov Čosŏn nemožno brať ako jasné a objektívne fakty“.⁹⁹

Nie je ľahké presne určiť, kedy k nemu kórejská spoločnosť začala opätovne nahliadať, vyzdvihovať jeho hrdinské činy, objavy, a odkedy sa kráľ Sedžong stal akousi národnou ikonou Kórey. Ak by sme sa pozreli napríklad späť na *hangŭl*, ktorého vznik sa spája s kráľom Sedžongom, obrat záujmu k nemu by sme mohli zasadiť na koniec 19. storočia. Na konci 19. storočia intelektuáli, vychádzajúci z pokrokových myšlienok predchádzajúcej skupiny *sirhak* (世宗), presadzovali osvietenie zeme reformami a modernizáciou krajiny, kým jednou z hlavných myšlienok tohto posunu vpred bolo zjednotenie písaného a hovorového jazyka. Hlavným cieľom tohto zjednotenia bolo nahradenie klasickej čínštiny

⁹⁶KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY. *King Seijong the Great: A Biography of Korea's most famous King*. Seoul: King Seijong Memorial Society, 1970, str. 164

⁹⁷ KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY. *King Seijong the Great: A Biography of Korea's most famous King*. Seoul: King Seijong Memorial Society, 1970, str. 21

⁹⁸ napríklad. King Sejong Institute, Sejong Center for the Performing Arts v Söule, mesto Sedžong v Kórejskej republike, ulica Sedžong v Söule,

⁹⁹KANG, Sŏngrjul. Jöksa čähäsöggwa jŏnghwačöck čähjöne tähan jöngu: Tökhjeongču, Naratmalssamirül čungsimŭro. *Ssinepchoröm* [online]. 2019, (34), 211-239 [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <http://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE09298026>

a *idu*¹⁰⁰ kórejským písmom vytvoreným počas vlády kráľa Sedžonga.¹⁰¹ Čo sa však týka návratu späť k samotnej Sedžongovej osobnosti, prišiel až neskôr za obdobie vlády Pak Čong-hüiho, ktorý vo veľkom prispieval k reformám vzdelania tak, aby podporovalo aj oddanosť k vlasti a nacionalizmus. Vo výuke dejín začal kráľ Sedžong, spolu s admirálom I Sun-sinom¹⁰², vynikať a kórejská spoločnosť ich začala vnímať ako osobnosti hodné rešpektu a úcty, čo dokazuje aj narastajúci počet sôch, ktoré ich stelesňujú.¹⁰³

Odhladnuc od záujmu o kórejské písmo, a s ním o kráľa Sedžonga, ďalším krokom vypovedajúcim o jeho dôležitosti bolo, už predtým spomínané, umiestnenie jeho portrétu na kórejskú bankovku v hodnote desaťtisíc wŏnov v 60. rokoch 20. storočia. Hwang vo svojej práci tvrdí, že „[...] obrázky na bankovkách poskytujú fascinujúci náhľad do toho ako ľudia určitej národnosti vnímajú svoju históriu“ a taktiež zdôrazňuje, že „postavy na bankovkách v sebe často zahrňujú to, čo chce vláda vyzdvihnúť na ich spoločnej kultúre a zároveň slúžia ako zrkadlá moderných ideí, a hodnôt“.¹⁰⁴ Aj z tohto dôvodu je umiestnenie portrétu kráľa Sedžonga na bankovku možné považovať za akt vyzdvihovania jeho osobnosti, vlády a úspechov.

Prečo je však kráľ Sedžong dnešnou kórejskou spoločnosťou tak oceňovaný a mytologizovaný? Pravdaže, jedným z jeho najvýznamnejších úspechov je vytvorenie kórejského písma, kórejskou spoločnosťou často oslavovaného a považovaného za najdokonalejší systém písma, na ktoré je síce dnes kórejský ľud patrične hrdý, ale nemôže tvrdiť, že tomu tak bolo hneď od jeho vzniku.¹⁰⁵ Taktiež nemožno prehliadnúť obrovský

¹⁰⁰ Systém písma, ktorého vznik sa datuje zhruba na 7. storočie a autorstvo sa pripisuje mníchovi Sŏlčongovi. Toto písmo využíva klasické čínske znaky na zachytenie kórejského jazyka a jeho výslovnosti. Na rozdiel od *hanmunu*, *idu* porušovalo čínsky slovosled a užívalo slovosled kórejský spolu s fonetickým prepisom pôvodného kórejského lexika a vyjadrovaním kórejských gramatických morfémov znakmi.

¹⁰¹ Začiatkom 20. storočia sa podarilo dosiahnuť používanie zmiešaného písma zloženého z klasických čínskych znakov a *hangŭl*, kým v literatúre už vznikali diela, ktorých názov sa síce skladal z čínskych znakov ale ich obsah bol písaný kórejským písmom. Nakoniec v roku 1945 písanie a tlač v *hangŭle* si v oboch krajinách kórejského polostrova začínal nachádzať svoje postavenie a význam. Rastúcu hodnotu kórejského písma si možno povšimnúť aj na vzniku Dňa *hangŭl*, ktorý bol prvýkrát oslavovaný v roku 1926 aj za účelom chrániť kórejský jazyk počas silnej japanizácie tej doby

LEE, Ki-Moon a S. Robert RAMSEY. *A History of the Korean Language*. United Kingdom, Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9781139005616, str. 287-289

¹⁰² Admirál I sun-sin(李舜臣, 1545-1598) bol významným námorným veliteľom známym vďaka svojej korytnačej lodi (kobukson) pomocou ktorej vybojoval víťazstvo proti japonsku v korejsko-japonskej vojne (1592-1598).

¹⁰³ Jöksagjojukjŏnguso Uri jöksagjojugŭi jŏksa. Sŏul: hjumŏnisŭtchŭ čchulpchangŭrup, 2015. ISBN: 978-89-5862-793-7, str. 193-4

¹⁰⁴ HWANG, Kyung Moon. *Past Forward: Essays in Korean History*. London: Anthem Press, 2019. ISBN 9781783088799. Dostupné také z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=nlebk&AN=2005211&lang=cs&site=eds-live&scope=site>, str. 57-58

¹⁰⁵ Ibid, str. 121

ekonomický, kultúrny a intelektuálny rozmach počas jeho vlády, ktorému je ťažko určiť hranice a zhrnúť ho. Avšak za ďalší, nie tak často ospevovaný, aspekt jeho vlády by sme mohli považovať jeho politiku a ľudský prístup. Kráľ Sedžong je dokonca v súčasnosti niektorými Kórejcami porovnávaný s politikmi a zdôrazňovaný ako „pravý politik, ktorý najlepšie chápal podstatu politiky v našej histórii a reálne ju uplatňoval“¹⁰⁶. Preto počas zlyhaní politikov alebo nespokojnosti s nimi kórejská spoločnosť poukazuje na jeho vzorové správanie a vládu.¹⁰⁷ Toto porovnanie zmieňuje takisto aj Yang vo svojej knihe, založenej na zápisoch z Análov kráľovstva Čosön, a uvádza, že „problém dnešných kórejských politikov je ten, že sú nenapraviteľní z korupcií a nekompetentní“, a preto sa odvolávala na fakt, že „v porovnaní s dnešnými politikmi je kráľ Sedžong významná osoba hodná obdivu.“¹⁰⁸

Po nástupe na trón kráľ Sedžong udržoval politickú a správnu štruktúru zavedenú jeho otcom, kráľom Tchädžongom (太宗, 1400 – 1418), vďaka ktorej si o tieto oblasti nemusel robiť starosti a mohol krajinu ďalej reformovať v iných smeroch tak, aby sa odklonil od nasledovania čínskej kultúry a vytvoril vlastnú, kórejskú.¹⁰⁹

Štátnou ideológiou vtedajšieho kráľovstva Čosön sa stal neokonfucianizmus, ktorý si postupne získaval už svoje postavenie na konci obdobia Korjō, (高麗, 918 – 1392) a stále silnejším odmietaním a kritikou budhizmu¹¹⁰, túto vieru potláčal do úzadia. Budhizmus bol učencami a *jangbanmi* považovaný za hrozbu pre novú dynastiu, a preto, už od zakladateľa kráľa Tchädžoa (太祖), boli samotní králi často vyzývaní k obmedzovaniu moci a vplyvu v krajine opatreniami, akými boli napríklad zabavenie pôdy mníchom a následné zdanenie

¹⁰⁶SIN, Čchöl-hüi. Sedžongtāwang wä witāhanga? Čongčhiga Sedžongüi čcham mosüb. In *Sedžongsinmun* [online]. 2007, 2007-05-03 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: http://www.sejongnewspaper.com/sub_read.html?uid=892

¹⁰⁷ SIN, Čchöl-hüi. 2007

¹⁰⁸YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 46-47

¹⁰⁹ LEDYARD, Gari. *The Cultural Work of Sejong the Great* [online]. The Korea Society, 2002 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://www.koreasociety.org/images/pdf/KoreanStudies/Monographs_GeneralReading/GettingtoKnowKorea/GTKK%20%20Ledyard%20Sejong%20The%20Great.pdf, str. 9

¹¹⁰ Budhizmus bol kritizovaný konfuciánskymi učencami, pretože ho vnímali ako náboženstvo, ktoré podporovali zrieknutie sa štátu a rodiny a bolo taktiež často označované za náboženstvo bez otca a bez panovníka. Takisto Konfuciáni verili, že duša človeka žije len raz, kým v buddhizme existovalo nebo a peklo a posmrtný život. Takisto boli budhistickí mnísi obviňovaní z ekonomickej a finančnej záťaže pre štát, pričom ľudia vyzdvihovali, že nemuseli pracovať a mali čo jesť čím kradli jedlo ľuďom aj v ťažkých chvíľach. Do toho spadala aj veľká finančná záťaž budhistických rituálov, ktoré žiadali aby boli zrušené či zakázané. (PU, Namchul. Buddhism and Confucianism in King Sejong's State Administration: Tension and Unity between Religion and Politics. *The Review of Korean Studies* [online]. The Academy of Korean Studies, 2005, 2005, 8(3), (25-46) [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: http://www.koreanbuddhism.net/bbs/board.php?bo_table=5010&wr_id=22&page=3, str. 33-34)

tej zostávajúcej. Počas vlády kráľa Sedžonga sa situácia nemenila a obmedzujúce opatrenia, vychádzajúce často z podnetov konfuciánskych učencov a *jangbanov*, boli naďalej prijímané. Na druhú stranu si však bol vedomý nevyhnutnosti budhizmu v krajine a v každodennom živote, a kým presadzoval konfucianizmus v štátnej správe, obracal sa aj na budhizmus tam, kde ho práve potreboval. Rovnalo tak neuznával ani dohady konfuciánskych učencov, že neokonfuciánske a budhistické učenie v krajine spolu nemôžu koexistovať.¹¹¹ Jeho postoj k budhizmu si možno povšimnúť nielen na zachovaní a vykonávaní budhistických rituálov sponzorovaných kráľovskou rodinou ale aj na založení chrámov a zavedení trestov pre konfuciánskych učencov, ktorí sa votreli do chrámov. Tieto a ešte ďalšie opatrenia v prospech budhizmu boli ostro kritizované a označované za neprijateľné, kým aj samotný kráľ bol často napomenutý za vyznávanie buddhistickej viery. Kráľ, aby túto kritiku zmiernil, zavádzal zároveň reformy, ktoré budhistické aktivity obmedzovali, ale ich obsah bol pod jeho prísnu kontrolou.¹¹²

Povestný svojou veľkou obľubou k učeniu a čítaniu, od začiatku svojej vlády bol zástancom myšlienky, že „základom dobrej vlády je vládca disponujúci rozsiahlymi vedomosťami, cudnosťou a silnou hnacou silou, ktorý je schopný rozpoznať talent, spozorovať schopných mužov, a naplno zužitkovať ich prepojené úsilie vo viacerých úradoch“. ¹¹³ Z tohto dôvodu sa snažil zlepšiť systém v prospech života literárneho a, v roku 1420, vytvoril pre výskumný tím *Čiphjondžön* (集賢殿), v preklade Ústav rady múdrych, a vymenoval do neho významných mladých učencov, ktorí sa venovali čítaniu kníh, spisov, zákonov, a s ktorými následne viedol diskusie a úvahy, či už o politike alebo iných záležitostiach štátu. Následne bola pre *Čiphjondžön*, v roku 1428, dokončená aj knižnica do ktorej boli zbierané knihy z Číny. Boli to práve významní učenci z tohto ústavu, ktorým sa pripisuje pomoc pri vzniku kórejskej hláskovej abecedy.¹¹⁴ Proces vytvárania nového písma bol udržiavaný v tajnosti a prvé zmienky o jeho vzniku, a zverejnení z roku 1443, sú zaznamenané v Análoch kráľa Sedžonga. V tomto období neexistoval taký systém písma, ktorý by bol schopný presne zaznamenať kórejský jazyk, a ktorý by sa bez väčších problémov za krátky čas naučili aj nižšie postavení, nevzdelaní ľudia, a preto kráľ Sedžong

¹¹¹ PU, Namchul. Buddhism and Confucianism in King Sejong's State Administration: Tension and Unity between Religion and Politics. *The Review of Korean Studies* [online]. The Academy of Korean Studies, 2005, 2005, 8(3), (25-46) [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: http://www.koreanbuddhism.net/bbs/board.php?bo_table=5010&wr_id=22&page=3, str. 26-7

¹¹² KIM, Jongmyung. *Buddhism and the Korean Alphabet* [online]. The Academy of Korean Studies, 2006 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: http://congress.aks.ac.kr/korean/files/2_1358496697.pdf, str. 3-4

¹¹³ KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY. 1970, str. 40

¹¹⁴ LEDYARD, Gari. 2002 [cit. 2020-04-24], str. 9

inicioval vytvorenie nového, vlastného písma¹¹⁵. Bolo to aj so zámerom pozdvihnúť vzdelanosť a umožniť tak čítanie a písanie aj obyčajnému ľudu bez nutnosti ovládať čínske znaky.¹¹⁶ Okrem snahy intelektuálne ich pozdvihnúť, snažil sa aj o zlepšenie kvality ich života. Yang a Lee ako jeden z príkladov tejto skutočnosti, na základe zápiskov z análov, uvádzajú, že kráľ Sedžong, ako jeden z mála kráľov, sa zaujímal o názor ľudu, a preto napríklad pred uskutočnením reformy pozemkovej dane nariadil vykonať prieskum verejnej mienky aby zistil názory ľudí. Rovnako tak ďalej zlepšil aj postavenie otrokov, zákazom ich samovoľného trestania, nariadením znížiť povolený počet rán bičom na maximálnych päťdesiat a častým udeľovaním amnestie väzňom, ktorí spáchali menšie zločiny. Tieto reformy, aj keď zlepšovali a pozdvihovali krajinu, sa opäť potýkali s nie vždy pozitívnymi ohlasmi od konzervatívnej, konfuciánskej vrstvy.¹¹⁷

Ďalšou vzácnou oblasťou vzomachu, ako dôležitým zdrojom vzdelania a podpory aj pre nižšie postavených ľudí, boli knihy. Sedžong podnietil znovu vytlačenie vzácných starých kníh a tvorbu mnohých nových praktických kníh z oblasti poľnohospodárstva, konfuciánskej etikety, geografie alebo tých, ktoré spisovali históriu a vládu panovníkov.

Keďže aj samotný kráľ Sedžong prekypoval obľubou k štúdiu, tieto knihy mu slúžili ako zdroj informácií o predchádzajúcich systémoch, ich detailoch a nedostatkoch, ktoré mu napomohli vo vytvorení svojho nového, individuálneho plánu. Následne so zvýšením záujmu o čítanie a distribúciou kníh, bolo potrebné zvýšiť aj počet a kvalitu tlače, ktorá spočívala v tom čase na drevených doskách alebo na ručnom odlievaní. Preto kráľ nariadil učencom vynájsť rýchlejší a dokonalejší spôsob kníhtlače, čo sa nakoniec podarilo vďaka používaniu dosiek medených.¹¹⁸

Ďalším významným odvetvím, ktorému sa venoval, bola astronómia, meteorológia a matematika. Za význačný objav tejto doby, a za prvý na svete, by sme mohli považovať prístroj na meranie zrážok a hĺbky dažďovej vody. Ďalšie významné pokroky tejto doby boli vytvorenie astronomických, slnečných a vodných hodín, ktoré napomohli k lepšiemu

¹¹⁵ Novo vzniknuté písmo sa skladalo z 28 grafémov (11 samohlások a 17 spoluhlások) a aj napriek vtedajším výhradám konfuciánskych literátov, bolo v roku 1446 vyhlásené kráľovským dekrétom s názov *Hunmindžöngüm* (訓民正音), správne písmo pre vzdelávanie ľudu. Následne kráľ poveril svojich učencov napísaním spisu „*Härjebon*“, vysvetľujúce poznámky k novej abecede, ako aj prepísaním budhistických skript a iných praktických kníh z čínskych znakov do novovytvoreného písma. Vytvorenie *Hunmindžöngüm* a následné skompilovanie spisu *Härjebon*, ktorý bol vytvorený aby napomohol ľudu naučiť sa jednoduchšie a zrozumiteľnejšie čítať a písať novými znakmi, sú len jednými s viacerých aspektov Sedžongovho záujmu o nižšie postavených.

¹¹⁶ KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY.1970, str. 50-56

¹¹⁷ YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 23,31,49

¹¹⁸ YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 48-49

poznaniu času a kalendára. Kráľ Sedžong sa taktiež zaujímal o hudbu, a preto reformy neobišli ani túto oblasť. Ustanovil pravidlá pre kórejskú tradičnú dvornú hudbu nazývanú *aak* (雅樂), a následne vytvoril výbor pre tradície a hudobné nástroje, ktorých poveril zavedením a vytvorením hudobných princípov.¹¹⁹

Žiaľ, už od začiatku svojej vlády musel bojovať so zhoršujúcimi sa zdravotnými problémami, ktoré začali postupným oslabením zraku z preťaženia očí a pokračovali ďalej k ďalším ťažkostiam z preťaženia, a stresu. Až nakoniec, aj napriek snahám vyliečiť ho prírodnou medicínou a uskutočňovaním modlitieb v budhistických kláštoroch po celej krajine, kráľ v roku 1450 chorobám podľahol.¹²⁰ Po jeho smrti nastúpil na trón jeho najstarší syn Mundžong (文宗, 1450 – 1452), ktorý po dvoch rokoch vlády tragicky podľahol chorobe a prenechal vládu svojmu synovi Tandžongovi (端宗, 1452 – 1455). Túžbou po moci sa však netajil ani kráľ Sedžo(世祖, 1455 – 1468), starší brat Mundžonga, ktorý krvavými čistkami v roku 1455 zvrhol kráľa Tandžonga a násilne sa chopil moci.¹²¹

2.1.2 Film *Naratmalssami* (Jazyk našej zeme, 2019)

Kráľ Sedžong, tak ako to vychádza aj zo samotného popisu historické pozadia, je oslavovaný a vyzdvihovalý najmä kvôli jeho hladu po vzdelaníu, starostlivosti a túžbe pomáhať, a zlepšiť situáciu ľudu, a inováciám, z ktorých najvýznamnejšou je vytvorenie kórejského písma. Práve tento obraz silného, pokrokového kráľa je najčastejšie zobrazovaný aj v samotnej filmovej tvorbe, možno aj s úmyslom zobrazit' akéhosi ideálneho vládcu ako príklad pre modernú spoločnosť. Túto skutočnosť môžeme spozorovať napríklad aj vo filmoch *Singidžon*¹²² (Zbraň odplaty, Kim Ju-džin, 2008) alebo v najaktuálnejšom *Čchŏnmun: hanüle mudnŏnda* (Astrológia: otázky nebi, Hŏ Čin-ho, 2019), tak ako aj vo filme *Naratmalssami*.

Film *Naratmalssami* zobrazuje úsilie a útrapy kráľa Sedžonga pri procese vytvárania kórejskej abecedy *ŏnmun* (諺文), a vyzdvihuje jeho ľudskosť a snahu zrovnoprávniť kórejský ľud vytvorením nového písma. Na jednu stranu je kráľ Sedžong vykreslený ako

¹¹⁹ KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY. 1970, str. 68-103

¹²⁰Ibid, str. 172-4

¹²¹ SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present / Michael J. Seth*. Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 9780742567160, str. 151

¹²² Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/238523-zbran-odplaty/prehled/>

silný autoritatívny kráľ, ale zároveň na druhej strane, trpí chorobou a vyhrážkami zo strany konzervatívnych *jangbanov*, ktorí sa za žiadnu cenu nechcú vzdať svojich privilégií.¹²³

Ako bolo už spomínané, film líči cestu kráľa Sedžonga za vznikom kórejského písma *hangül*, ktoré považoval za svoj posledný cieľ, ešte predtým, než ho skolí choroba. Táto pokroková myšlienka sa stretla s enormným odporom *jangbanov* uvedomujúcich si, že by to znamenalo stratu privilégií spojených so znalosťou čínskych znakov. Zároveň by to taktiež znamenalo, že aj obyčajný ľud by bol schopný čítať, vzdelávať sa a následne sa zúčastňovať štátnych skúšok *kwagŏ*, čím by ohrozovali vládnucu elitu.

Film začína budhistickým rituálom modlenia sa za dážd' vykonávaným samotným kráľom Sedžongom, a následne príchodom japonskej misie (japonských budhistických mníchov) do Kórei vyžadujúcej vydanie originálnej verzie *tripitaka koreana*¹²⁴ (高麗大藏經, *korjŏtdžangjŏng*). Už od začiatku filmu možno postrehnúť vyobrazenú kráľovu náklonnosť k budhizmu a odklon od tradičného naratívu potláčaniu budhizmu. Ako bolo spomínané aj v historickom pozadí kráľa Sedžonga, budhizmus v kráľovstve naďalej nachádzal uplatnenie. Tento fakt vo svojej práci spomína aj Kim, kde tvrdí, že „aj napriek silnému odporu antibudhistických konfuciánskych úradníkov boli budhistické rituály, ako napríklad modlenie sa za dážd', zdravie, či šťastie zosnulých, ktoré boli sponzorované kráľovskou rodinou, počas vlády kráľa Sedžonga vykonávané a na mnohé z nich dohliadali samotní úradníci.“¹²⁵ Ďalším náznakom kráľovej náklonnosti vo filme je obraňovanie budhistického kánonu *tripitaka koreana* pred vydaním do rúk japonským mníchom, ktorí tvrdia, že kráľovstvo Čosŏn už dávno budhizmus neuznáva a tento kánon preto už nepotrebuje. Toto tvrdenie podporujú aj samotní neokonfuciánski *jangbani*, avšak sám kráľ Sedžong zdôrazňuje, že budhizmu sa úplne zbaviť nejde pretože ešte stále naďalej prežíva v srdciach ľudu a vziať im ho nemôže.

V spojitosti s touto záležitosťou prichádza do paláca kórejský budhistický mních, Sinmi, ktorý má na starosti budhistický kánon v chráme Häinsa a japonským mníchom vysvetľuje, že tak, ako kórejskí mnísi, tak aj oni si musia vytvoriť svoj vlastný budhistický kánon. Ako vyjadrenie vďaky si Sinmiho kráľ pozýva k sebe a vypytuje sa mnícha na sanskrit, ktorý použil počas komunikácie s japonskými mníchmi. Kráľ sa touto cestou dozvedá o fonetickom písme sanskrit a o, na základe neho mníchmi vytvorených, ďalších písmach

¹²³ *Naratmalssami* (The King's letters). Réžia Čo Čhŏl-hjŏn. Kórejská republika: Megabox Plus M, 2019

¹²⁴ Tripitaka Koreana je súbor budhistických kanonických spisov uchovávaný v chráme Häinsa.

¹²⁵ KIM, Jongmyung. 2006, str. 3

ako tibetské písmo a phagspa. Princípy sanskritu sú zapísané v tripitake koreana a samotný mních Sinmi ich pozná, a je schopný používať. Kráľ, vidiac príležitosť aplikovania týchto princípov pri tvorbe nového písma, požiada Sinmiho o pomoc. Výmenou za to, ho Sinmi požiadal o postavenie budhistického chrámu v hlavnom meste k čomu kráľ pristúpi. Mních spolupracoval na vytvorení nového písma nielen s kráľom ale aj s jeho dvoma synmi, Anpchjōngom a Sujangom. Snažili sa o zoskupenie kórejských samohlások a spoluhlások a ich následným zapísaním v sanskrite, tibetskom písme alebo v phagspe. Potom sa snažili vytvárať nové, zjednodušené znaky len za pomoci čiar a bodiek. Spoločným úsilím sa im nakoniec podarilo vytvoriť 28 znakov – 17 spoluhlások a 11 samohlások – ktoré, aby boli prijaté aj konfuciánskymi úradníkmi, museli byť predložené ako výtvar Ústavu rady múdrych, ktorých kráľ poveril aj spísaním *Hārjebonu*. V momente, keď chcel kráľ Sedžong prezentovať *ōnmun* konfuciánskym úradníkom, stretol sa s veľkou kritikou a odmietnutím.

Koniec filmu zobrazuje nešťastnú smrť Sedžongovej manželky, kráľovnej Sohōn, na ktorej počesť kráľ Sedžong usporiadal budhistický rituál a postavil malý chrám vedľa paláca, aby upokojil jej dušu a zároveň splnil svoj sľub mníchovi Sinmimu.

Počas celého filmu sa režisér snaží vyzdvihnúť kráľovu ľudskosť a sympatiu ku kórejskému ľudu a jeho túžbu po zmene, a demokracií. Táto myšlienka je zobrazená už hneď na začiatku filmu, kedy počas rozhovoru so svojou manželkou, kráľ Sedžong vyjadruje frustráciou nad množstvom kníh, ktoré skompiloval, ale sú vlastne k ničomu, pretože ich obyčajný ľud nie je schopný, kvôli čínskym znakom, čítať. Za ďalší značný moment smerujúci k tomu zobrazeniu možno považovať aj rozhovor Sinmiho a kráľa Sedžonga, kedy kráľ svoju túžbu po novom písme odôvodňuje nasledovne: : „, [...] Plánujem zbúrať zvrchovanosť novým písmom a umožniť každému prístup ku všetkým znalostiam sveta.“

Okrem tejto ľudskosti a pokrokovosti kráľa je vo filme zobrazovaný aj jeho boj s chorobami, ktoré mu často bránili aktívne sa angažovať v tvorbe nového písma. Zdravotný stav kráľa spomínajú aj Yang a Lee v knihe *Click into the Hermit Kingdom: virtual adventure into the Choson*, kde, na základe zápisu v análoch, uvádzajú, že „kráľ Sedžong pilne študoval, často až moc, nedbajúc na svoje zdravie, čoho výsledkom boli opakujúce sa choroby.“¹²⁶

Najkontroverznejšou časťou filmu sa stala pomoc budhistického mnícha Sinmiho pri tvorbe kórejského písma ako aj samotný vplyv budhizmu na tento proces. Môžeme však jednoznačne vylúčiť, že to tak nebolo? V dnešnej dobe sa o kráľovi Sedžongovi učí a hovorí

¹²⁶YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 186

ako o tvorcovi najdokonalejšieho písma. Toto tvrdenia sa však stretáva aj s pochybnosťami a v súčasnosti sú najdiskutovanejšie tri možné hypotézy. Prvou z nich je tzv. hypotéza nariadenia, ktorá tvrdí, že kráľ Sedžong nariadil skupine učencov z *Čiphjōndžōnu* vytvorenie, kým druhá, tzv. hypotéza súčinnosti, hovorí o spolupráci kráľa s učencami.¹²⁷ Tretia hypotéza hovorí o vytvorení *hangŭlu* len samotným kráľom Sedžongom¹²⁸ a je často označovaná za odraz národného cítenia.¹²⁹ Film vyobrazuje ďalšiu možnú hypotézu vzniku, ktorej sa v dnešnej dobe, možná aj kvôli zmieňovanému filmu, dostáva viac pozornosti a výskumu, a ktorá je zmieňovaná aj v knihe z roku 2015 *Hangŭlŭi palmjōng* od profesora Čo Čōnggwanga, a to vplyv budhizmu na proces vzniku. Avšak kvôli nedostatku zápisov o procese vzniku, ako aj absencia jasných informácií o tvorcovi, spôsobujú, že nemožno jednoznačne vylúčiť možné alternatívne interpretácie a tvorcov, ale naopak nemôžeme ani vylúčiť skutočnosť, že by písmo bolo naozaj vytvorené samotným kráľom. Taktiež, aj z dôvodu existencie odborných prác na túto tematiku, nemožno prehliadnúť možnosť akejsi úlohy budhizmu a sanskritu pri vzniku nového písma.

Bohužiaľ sa film *Naratmalssami*, aj napriek veľkým očakávaniam režiséra a divákov, po premiére musel vyrovnávať s prevažne negatívnymi ohlasmi. Kráľ Sedžong ako postava, ktorá je často v literatúre či iných médiách mytologizovaná a oslavovaná, je vo vyššie spomínanom filme takpovediac odkázaná na pomoc budhistického mnícha a ďalších nižšie postavených postáv. Z tohto dôvodu pri vyhľadávaní filmu *Naratmalssami* sa najčastejšie stretáme s pojmi ako sú misinterpretácia, zneuctenie kráľa, kontroverzia alebo dokonca narazíme aj na petície.¹³⁰

Film, aj keď na začiatku upozorňuje divákov, že ide o ďalšiu možnú interpretáciu udalostí, sa musel vyrovnáť s nízkym hodnotením, ktoré na stránke IMDB činí len 5,5/10¹³¹ kým na iných stránkach ako CSFD alebo RottenTomatoes ešte hodnotenia ani nezískala, a celkovou návštevnosťou nepresahujúcou ani milión divákov (958,775)¹³². Ďalšou ranou sa

¹²⁷ YEON, Jaehoon. Was the Korean alphabet a sole invention of King Sejong? *Journal of Korean Studies* [online]. Hangukōmunhagukčehaksulpchorōm, 2010, 2010, **14**(1), 183-216 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://eprints.soas.ac.uk/10256/>

¹²⁸ Táto teória je najčastejšie podkladaná zápisom z Análov, v ktorom sa uvádza: „Tento mesiac, jeho výsosť kráľ osobne vytvoril 28 znakov nového ľudového písma.“ (YEON, Jaehoon. Was the Korean alphabet a sole invention of King Sejong? *Journal of Korean Studies* [online]. Hangukōmunhagukčehaksulpchorōm, 2010, 2010, **14**(1), 183-216 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://eprints.soas.ac.uk/10256/>, str. 3)

¹²⁹ *The Korean alphabet: its history and structure / edited by Young-Key Kim-Renaud*. Honolulu: University of Hawaii Press, 1997, 317 s. ISBN 0824817230, str. 13

¹³⁰ Článok opisujúci misinterpretáciu vo filme môžeme dokonca nájsť aj na samotnej wikipedii ale aj v iných online novinách ako: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=3066596>, <https://news.joins.com/article/23538252>

¹³¹ <https://www.imdb.com/title/tt10438454/>

¹³² <https://www.koreanfilm.or.kr/eng/films/index/filmsView.jsp?movieCd=20182490>

stali petície proti vývozu filmu do zahraničia spísané a následne podpísané našťvanými divákmi. Jedna z petícií zdôrazňovala, že film „vyobrazuje kráľa Sedžonga ako nekompetentného kráľa, vyzdvihujúc mnícha s veľmi slabým historickým zázemím ako postavu, ktorá sa vo veľkej miere podieľala na vytvorení *hangŭlu*“¹³³, kým iná ešte dodáva, že „sám režisér, ako budhista, aby šíril svoju vieru, tak si prispôsobil historické skutočnosti a natočil film“.¹³⁴ Prvá zmienená petícia získala len 15 904 podpisov a druhá ešte značne menej, len 458, a preto oficiálne vyjadrenie alebo krok proti šíreniu do zahraničia učené neboli, a film sa aspoň mohol tešiť svojej premiére nielen v Japonsku, na Taiwane a v Amerike, ale aj na festivale v Estónsku.¹³⁵

Režisér filmu Čo Čchŏrhjŏn, očakávajúci veľký úspech, sa namiesto radosti musel vyrovnávať s obrovskou kritikou a s nutnosťou nakoniec napísať ospravedlňujúci list kórejským divákovi, ktorý ho obviňoval zo znevažovania Sedžongovej osobnosti. Aj keď sa Čo Čchŏrhjŏn odvolával na fakt, že sa zameral na zobrazenie utrpenia a osamelosti, ktorú kráľ Sedžong mohol pri tvorbe písma pociťovať a, že pred natáčaním prešiel množstvo odborných materiálov a videí, jedným z nich práve aj knihu *Hangŭrŭi palmjŏng*, neprinieslo to uspokojenie divákov.

Tieto reakcie sú dôkazom veľkej obľuby oficiálne mytologizovaného portrétu kráľa Sedžonga a hrdosti na činy, ktoré vykonal. Práve preto, ich možná alternatívna interpretácia, ako napríklad vytvorenie kórejského písma vplyvom budhizmu a sanskritu, pre kórejský národ, do úvahy neprichádza.¹³⁶ Samotný film by sme však mohli zaradiť do kategórie *faction sagŭk*, teda historických filmov, ktoré sú založené na určitých faktoch ale režisér zároveň, konkrétne v spomínanom filme, využíva nejasností, mysteriózností v historických prameňoch a pokúša sa ponúknuť novú, alternatívnu interpretáciu o vzniku kórejského písma.

¹³³ Sedžongtāwang darun jŏnghwa ***** sanjŏng mičch hāwepogŭb kŭmdži kačchŏpun sinčchŏng, 2019-08-28 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://www1.president.go.kr/petitions/581703>

¹³⁴ ***** hāwe kābong pandā čchongwŏn, 2019-08-29 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://www1.president.go.kr/petitions/581734>

¹³⁵Odkaz na festival: <https://poff.ee/en/film/the-kings-letters-518817-en/>

¹³⁶Zaujímavým však je, že po vyhlásení kórejského písma v roku 1446 bolo jeho užívanie konfuciánskymi učencami opovrhované a tým, že sa rozšírilo medzi nižšie vrstvy a ženy bolo často zosmiešňované a nazývané ženským písmom. (PUCEK, Vladimír. *Jazyková politika v Koreji / Vladimír Pucek, Marta Bušková*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 8024600668, str. 45)

2.2 Jöngnin

2.2.1 Král Čöngdžo – historická postava

Kým obdobie vlády kráľa Sedžonga je vyzdvihované za neporovnateľný kultúrny, vedecký, štátny rozmach a rozvoj, vláda kráľa Čöngdžoa (正祖, 1776 – 1800) je často nazývaná „zlatými dňami“¹³⁷ a samotný kráľ mnohými historikmi označovaný za posledného silného kráľa kráľovstva Čosön. Počas svojej vlády usiloval najmä o urovanie politickej scény, ktorá bola rozštiepená frakčnými bojmi a o posilnenie autority kráľa v krajine. Jeho reformy sa ale nevyhli ani kultúrnej a ekonomickej sfére, kým sa zároveň snažil aj o zlepšenie spoločenského postavenia, a to konkrétne o zlepšenie postavenia strednej triedy, nemanželských detí, a o zrušenie otroctva.¹³⁸

Opäť nám o živote kráľa udávajú najviac informácií Anály kráľa Čöngdžoa (正祖實錄, Čöngdžosillok), okrem toho však ešte významné dielo, ako o jeho živote tak aj o jeho otcovi, je kniha Handžungnok (閑中錄), spomienky kráľovny Höngjöng (獻敬王后, 1735 – 1816), manželky korunného princa a matky kráľa.

Život kráľa Čöngdžoa bol už od začiatkov rušný a nepokojný aj z dôvodu, že musel čeliť pokusom o vraždu, ktoré boli iniciované odporujúcimi frakciami. Prvou ranou v živote sa preňho stala strata otca, korunného princa Čanghöna (莊獻世子, známy najmä svojím posmrtným menom Sado), keď kráľ Jöngdžo (英祖, 1724 – 1776), vydal v roku 1762 rozkaz k jeho uväzneniu do truhly na ryžu, kde na ôsmi deň skončil. Bolo to vraj zlé mentálne zdravie a pobláznenie sa korunného princa, čo donútilo, najmä pre ochranu dynastie a kráľovskej rodiny, jeho vlastného otca spáchať tento skutok. Za najdôležitejší a najautentickejší zdroj informácií môžeme považovať, už predtým spomínané dielo, Handžungnok, v ktorom kráľovna Höngjöng opisuje udalosti zo svojho života, vrátane smrti jej manžela, a utvrdzuje, že „čím osamejším sa stával, tým viac strácal svoju pravú povahu a nebol si vedomí svojich činov.“¹³⁹ Často diskutované sú taktiež iné motívy skrývajúce sa za týmto incidentom, ako napríklad boj medzi politickými frakciami a rodmi o moc, ako aj

¹³⁷YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 50

¹³⁸Ibid, str. 50-54

¹³⁹KIM, JaHyun Haboush. 1996. The memoris of lady Hyegyöng: The autobiographical Writings of a Crown Princess of Eighteen-Century Korea. London: University of California Press, 1996. 372 s. ISBN 0-520-20054-3, str. 217

ich možný vplyv na kráľovo rozhodnutie, ale tieto podnety sú ťažko dokázateľné, a preto ostávajú len na úrovniach konšpiračných teórií.¹⁴⁰

Nepochybné však politikou v krajine otriasali boje medzi politickými frakciami (朋黨, *pungdang*), ktoré prepukli už za vlády kráľa Sedžoa (1455 – 1468) a neutíchali ani za vlády kráľa Čöngdžoa. Za zintenzívnenie týchto sporov medzi frakciami sa považuje rok 1575, za vlády kráľa Söndžoa (宣祖, 1567 – 1608), kedy nastal boj medzi úradníkmi kvôli vymenovaniu na vplyvné miesto v ministerstve pre personálne záležitosti a zapríčinil vznik dvoch frakcií: „východná“ a „západná“. Ich rozštiepenie následne pokračovalo, východná frakcia sa v nasledujúcich desaťročiach rozdelila na „severnú“ a „južnú“, kým západná sa rozdelila na „starú“ a „mladú“, a vytvorili tzv. *sasäk* (四色, štyri farby). *Jangbanské* rodiny svoju príslušnosť k frakciám dedili a tak sa spory¹⁴¹ najčastejšie týkali moci.¹⁴² Prvým z kráľov, ktorý sa pokúsil o riešenie politickej situácie a predchádzanie ďalších krvavých čistiek a bojov bol kráľ Jöngdžo, Čöngdžov predchodca. Po nástupe na trón si uvedomoval, že tieto konflikty nevedú k ničomu prospešnému, a preto v roku 1728 vyhlásil tzv. *tchangpchjöngčchäk*¹⁴³ (蕩平策, politika rovnosti strán), systém na základe ktorého boli úradníci vyberaní bez ohľadu na frakciu, a mal tak predísť uprednostňovaniu členov len jednej.¹⁴⁴ Aj napriek snahám kráľa boj frakcií ukončiť sa však v roku 1762 zrodili dve nové frakcie rozchádzajúce sa v spornom rozhodnutí kráľa odsúdiť svojho syna na smrť. Novovzniknutá „skupina účelnosti“ (詩派, *sipcha*), ktorá jeho čin odsudzovala a „skupina princípov“ (僻派, *pjökpa*), ktorá ho naopak ospravedlňovala.¹⁴⁵ Dohady o smrti korunného princa neboli jediným konfliktom medzi týmito dvoma stranami, neskôr sa

¹⁴⁰KIM, Sung-Yun. 2001. *Tangpyeong and Hwaseong: The Theory and Practice of Jeongjo's Politics and Hwaseong*. IN: Korea Journal. Spring 2001, str. 146

¹⁴¹ Boje a diskusie medzi nimi najčastejšie spôsobovali rozdielne názory ohľadom nástupníka na trón, správneho riadenia štátu a taktiež reforiem. Nepochybné kráľ a ani neokonfuciánski literáti neuznávali boje ani samostatnú existenciu frakcií keďže vykazovali lojalnosť vodcovi frakcie a nie kráľovi a taktiež porušovali dosadzovania do funkcií na základe vzdelania a talentu skôr len ako na základe úplatkov či členstva vo frakcii. (LOVINS, Christopher. 2012. Making Sense of the Imperial Pivot: Metaphor Theory and the Thought of King Jeongjo. IN: Korea Journal. Autumn 2012, str. 180)

¹⁴²ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje / Carter J. Eckert ... [et al.] ; [z anglického originálu ... přeložily Marta Bušková ... [et al.] ; kapitulu 21 napsal Petr Bláha ; kapitulu 22 Zdeňka Klöslová a Jakub Tomíšek*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, 424 s. ISBN 9788071065807, str. 106-7, 117-8

¹⁴³ Pojem *tchangpchjöng* je v čínskej klasickej knihe dokumentov charakterizovaný ako „kráľove docielenie ideálnej podoby vládnutia“ a preto bol tento pojem vo Východnej Ázii prijatý ako „všeobecná definícia ideálneho politického systému“ (KIM, Sung-Yun. 2001. *Tangpyeong and Hwaseong: The Theory and Practice of Jeongjo's Politics and Hwaseong*. IN: Korea Journal. Spring 2001, str. 137)

¹⁴⁴ KIM, Sung-Yun. 2001, str. 141

¹⁴⁵ ECKERT, Carter J. 2009, str. 106-7, 118

rozchádzali aj v názoroch ohľadne právoplatného nástupu Čöngdžoa na trón, v podpore jeho reforiem, ako aj spory ohľadne katolíckej viere na konci jeho vlády.¹⁴⁶

Čöngdžo, aj kvôli smrti jeho otca, si už pred nástupom na trón veľmi dobre uvedomoval nejednotnú politiku v krajine, a preto, už hneď od nástupu na trón, sa rozhodol vykonávať reformy tak, aby upevnil kráľovskú moc, a šíril myšlienky reformácií aby si získal nasledovníkov. Naďalej preto tiež pokračoval v uplatňovaní politiky rovnosti strán a ako Kim vo svojej práci píše, „konceptom tejto politiky bolo dosiahnutie ideálneho štátu, v ktorom úradníci usilujú o jednotu pripustením nevyhnutnosti reforiem a svojich zodpovedností, čím prekonajú svoje sebecké, frakčné úmysly.“¹⁴⁷ Keďže, podobne ako kráľ Sedžong, aj kráľ Čöngdžo nachádzal obľubu v čítaní a štúdiu, pokúšal sa svoje poznatky od neokonfuciánskych literátov aplikovať aj v politike vo svoj prospech. Snažil sa o dosadzovanie do funkcií na základe talentu a znalostí, vyzdvihol konfuciánsku hodnotu konceptu *čchung* (忠, oddanosť k panovníkovi), a tým taktiež neustále upozorňoval na kráľovskú moc a jeho nadradené postavenie v neokonfuciánsky založenej zemi.¹⁴⁸

Svoju kráľovskú autoritu si ďalej upevnil založeným kráľovskej knižnice Kjudžanggak (奎章閣), ktorej utvorenie už nariadil hneď na druhý deň korunovácie, ale svoju činnosť zahájila až v roku 1781. Úradníci vyberaní do tejto inštitúcie disponovali nadštandardnými výhodami, akými boli napríklad právo obžalovať akéhokoľvek vládneho úradníka ale zároveň však byť chránení imunitou pred obvinením, a takisto právo zastávať ďalšie vysoké funkcie v ministerstvách. Za najznačnejšiu výhodu možno považovať blízky kontakt s kráľom. Mali možnosť vyjadriť mu svoj názor a diskutovať s ním o akademických záležitostiach, boli zodpovední za uskladňovanie jeho písomností a kníh, a kompilovali historické spisy.¹⁴⁹ Ako primárny dôvod založenia Kjudžanggak, Yang a Lee vo svojej knihe uvádzajú „zavedenie kultúrnej orientovanej politiky, v ktorej základom budovania národa bol kráľ stavaný do funkcie podporovateľa vzdelávania a výskumu.“¹⁵⁰ Ďalej však dodáva, že táto inštitúcia mala aj tajný motív, a to posilnenie kráľovskej moci. „Vplyv knižnice, ako vzdelávacieho centra pre skupinu úradníkov, ktorí ďalej podporovali kráľa, narastal, kým naďalej pokračovala aj publikácia kníh.“¹⁵¹ Pre upevnenie postavenia Kjudžanggak vznikol

¹⁴⁶ KIM, Sung-Yun. 2001, str. 141

¹⁴⁷ Ibid, str. 143

¹⁴⁸ LOVINS, Christopher. 2012. Making Sense of the Imperial Pivot: Metaphor Theory and the Thought of King Jeongjo. IN: *Korea Journal*. Autumn 2012, str. 181

¹⁴⁹ KIM, Sung-Yun. 2001, str. 149-150

¹⁵⁰ YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 51

¹⁵¹ YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 51

ešte vzdelávací systém *čhogjemunsin* (抄啓文臣), vybraní a doporučení štátni úradníci, ktorí bol určení pre mladých úradníkov pod tridsaťsedem rokov, ktorí prešli štátnymi skúškami *kwagŏ* a stali sa členmi kráľovskej knižnice, s účelom ďalej ich vzdelávať.¹⁵² Kráľ Čöngdžo, ktorý sám spravoval vyberanie nových členov a zároveň mesačne raz osobne viedol ich výuku, selektoval talentovaných a vzdelaných mužov nezávisle na ich frakcii, ktorí následne zastávali vysoko postavené pozície. Tento systém možno opäť stotožňovať s kráľovým úmyslom upevniť si svoju moc a vytvorením vzdelanej elity, ktorá ho bude nasledovať a podporovať v reformných myšlienkach.¹⁵³

Okrem už spomínaných intelektuálov si počas vlády kráľa Čöngdžoa začali získavať prestížnejšie postavenie aj učitelia zo skupiny nazývanej *sirhak*¹⁵⁴, ktorí zdieľali spoločnú túžbu po reformách spoločenského a politického bezprávia. Množstvo týchto literátov sa zrodilo v súkromných školách *sŏwŏn*, kde sa vzdelávali, písali a reagovali na problematiky v kráľovstve.¹⁵⁵ Táto skupina vznikla aj v dôsledku centralizovania politickej moci do rúk len niekoľkých *jangbanských* rodín (frakcií), čo spôsobilo, že ostatné boli vyradené z podieľania sa na správe štátu a preto požadovali zmenu.¹⁵⁶ Kráľ Čöngdžo, reformné návrhy vyzdvihované skupinou *sirhak*, často vo svojej vláde aplikoval a tak aj sám značne prispieval k jeho rozmachu, vďaka čomu môžeme niekedy naraziť na označenie „*sirhakwang*“, kráľ praktického učenia, asociované s ním.¹⁵⁷

Kultúrne a vzdelane orientovaná politika so sebou priniesla aj zmeny v ekonomike a výkyvy v spoločenskom systéme, v ktorom si lepšie postavenie začala získavať stredná trieda, nelegitímne deti, a aj otroci, čím začali predstavovať hrozbu vládnucej triede, *jangbanom*. Takýmito reformami boli napríklad navrátenie ilegálne skonfiškovanej pôdy ľudu, podpora súkromných obchodníkov a rozvoj poľnohospodárskej technológie, vďaka ktorým ekonomická situácia strednej triedy začala značne vzrastať. Takisto nemožno opomenúť podporou kultúry a literatúry strednej triedy, ktorá takisto odštartovala jej rozkvet. Ďalšie významné opatrenie bolo namierené na snahu umožniť spoločenský postup nelegitímnym potomkom a zároveň znížiť tak aj diskrimináciu voči nim, ktorej čelili kvôli

¹⁵² KIM, Daeyeol. King Chöngjo's political strategy around the royal lecture on the Confucian classics. *Konferencia AKSE 2009* [online]. Leiden, Holandsko, 2009 [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00433560>, str. 2

¹⁵³ KIM, Sung-Yun. 2001, str. 151

¹⁵⁴ Myšlienkový prúd *sirhak*, dnes známy ako hnutie za praktické vedy, vznikol v 17. storočí ako reakcia na sústredenie moci do rúk malého počtu rodín a snaha priniesť zmeny do politického a sociálneho systému.

¹⁵⁵ SETH, Michael J. 2011, str. 210

¹⁵⁶ ECKERT, Carter J. 2009, str. 106-7, 122

¹⁵⁷ KIM, Sung-Yun. 2001, str. 141-2

neokonfuciánskej ideológii a jej ideí o uprednostňovaní prvorođených. Výsledkom bolo zrušenie zasadacieho poriadku v Sönggjungwanu (成均館), Štátnom konfuciánskom učilisku, ktorý po novom nerozsádzal a neznevýhodňoval študentov na základe ich legitímnosti či nelegitímnosti, ale na všetkých rovnomerne usádzal podľa veku. Tento krok, z dnešného pohľadu významovo nepodstatný, bol však značným krokom vpred a časom inicioval aj zmenu v ostatných učilištiach či inštitúciách, kde postupne začali byť menovaní do vyšších pozícií.¹⁵⁸ Rovnako tak bol kráľ Čöngdžo znepokojený aj postavením a zneužívaním otrokov, pričom jeho cieľom bolo úplné zrušenie otrokárstva, ktorého bohužiaľ stopercentne nedosiahol, ale podarilo sa mu prinajmenšom ich počet ku konci jeho vlády rapídne znížiť.¹⁵⁹

Jeho posledným pamätihodným činom bolo vybudovanie opevnenia Hwasöng (華城) v dnešnom meste Suwön, ktoré sa už od začiatku výstavby v roku 1794 stretlo s veľkým odporom *jangbanov* obávajúcich sa o svoju moc a postavenie. Aj napriek tomuto odporu bolo v roku 1796 opevnenie dostavané a asi o dvesto rokov neskôr, v roku 1997, pripísané na zoznam svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.¹⁶⁰ S výstavbou tohto opevnenia je spojené aj presunutie hrobky princa Sadoa do Suwönu, avšak ako Kim¹⁶¹ tak aj Yang¹⁶² vo svojich prácach označujú tento akt za, ako nielen prejav synovskej oddanosti, ale aj za akýsi zastierací manéver, kedy v skutočnosti Čöngdžo plánoval zriadiť ekonomicky a vojensky silné zázemie podporujúce kráľa a jeho reformy, a zároveň tiež posilniť obranu a vojsko, ktoré by počas vpádov z vonka bolo schopné nepriateľom čeliť.

Od roku 1794, kedy začala aj výstavba Hwasöng, kráľ a jeho vláda, ako aj skupina účelnosti, museli čeliť kritike a útokom zo strany *pyökpcha*, skupiny princíпов, ktorá mala výhrady už proti samostatnému nástupu kráľa Čöngdžoa na trón, a neskôr taktiež aj proti pozemkovým reformám či reformám týkajúcich sa otroctva, a k tomu ešte sa pridali aj námietky voči novému opevneniu. Ako reakciu na túto kulminujúcu politickú situáciu v zemi kráľ Čöngdžo vydal v roku 1800 vyhlásenie *ohweönggjo* (五悔筵教), na ktoré však skupina princíпов reagovala odmietavo a vyhlásila, že jeho plány nasledovať a podporovať nebude.¹⁶³ Krátko po tomto vyhlásení prišla dvadsiateho šiesteho júna roku 1800 jeho náhla

¹⁵⁸KIM, Sung-Yun. 2001, str. 149-157

¹⁵⁹Ibid, str. 149-157

¹⁶⁰KIM, Djun Kil. *The history of Korea: (The Greenwood Histories of the Modern Nations)*. London: Greenwood Press, 2005. ISBN 0-313-33296-7, str. 93

¹⁶¹KIM, Sung-Yun. 2001, str. 158-9

¹⁶²YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 53

¹⁶³KIM, Sung-Yun. 2001, str. 158-9

smrť najčastejšie pripisovaná kožnému ochoreniu¹⁶⁴, avšak možno nájsť aj odlišné názory niektorých historikov, ktorí tvrdia, že jeho smrť bola naplánovaná odporujúcou frakciou, a že kráľ Čöngdžo bol otrávený.¹⁶⁵

2.2.2 Film *Jöngnin* (Kráľova zloba, 2014)

Kim Hee-eun vo svojom článku pre Korea JoongAng Daily uvádza, „že až do konca 80. rokov bol Čöngdžo verejnosťou vnímaný ako zraniteľný chlapec ustarostený stratou svojho otca“¹⁶⁶, a jeho popularita, najmä v spojitosti s dramatickými, mysterióznymi motívmi, začala popularitou historickej novely *Jöngwöghan čeguk* (Večná ríša), od spisovateľa I In-hwa, ktorá vyšla v roku 1993.¹⁶⁷ Táto kniha sa stala v Kórei bestsellerom, s viac ako miliónom predaných kusov, a následne bola v roku 1995 sfilmovaná pod rovnakým názvom. Tak ako kniha, aj film, sa tešil veľkej popularite odnášajúc si mnohé ceny z filmových festivalov.¹⁶⁸ Nasledujúc tento úspech sa začal kráľ Čöngdžo viac a viac objavovať ako hlavná postava filmov či seriálov, vyobrazujúcich konšpirácie ohľadom jeho smrti, boje medzi frakciami, pokusy o jeho vraždu alebo jeho progresívne, ľudské reformy.

Za najčastejšie zobrazovaným a dramatizovaným obdobím jeho života by sme mohli považovať smrť jeho otca, korunného princa Sadoa, a jeho následný nástup na trón, počas ktorého musel čeliť značnému odporu najmä zo strany frakcie *pjökpcha*. Jedným z takýchto významných filmov, líčiaci smrť Sadoa a vyobrazujúci traumatické detstvo kráľa Čöngdžoa, je film *Sado*¹⁶⁹ (I Čun-ik, 2015). Na druhú stranu Film *Jöngnin*, opisuje okolnosti nástupu na trón a snahu frakcií tento akt ešte zvrátiť. Kráľ Čöngdžo, ktorého, už spomínaná frakcia, *pjökpcha* neuznávala za právoplatného nástupcu trónu, si po nástupe musel svoju moc upevňovať, a zároveň čeliť pokusom o jeho odstránenie.¹⁷⁰

Tento film, považovaný za jeden z tých, ktorý má pomerne blízko k autentickému zobrazeniu histórie, opisuje práve jeden z týchto pokusom o vraždu Čöngdžoa, a to pokus

¹⁶⁴ YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 187

¹⁶⁵KIM, Hee-eun. King Jeongjo an idol of Korean modern media. In: *Korea JoongAng Daily* [online]. 2014, 2014-05-13 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2989082>

¹⁶⁶ KIM, Hee-eun. King Jeongjo an idol of Korean modern media. In: *Korea JoongAng Daily* [online]. 2014, 2014-05-13 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2989082>

¹⁶⁷CHUNG, Ah-young. Renaissance of Joseon King Jeongjo. In: *The Korea Times* [online]. 2007, 2007-11-13 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2007/11/135_13619.html

¹⁶⁸ Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/143254-yeongwonhan-jegug/komentare/>

¹⁶⁹ Odkaz na film: <https://www.csfd.cz/film/371038-sado/prehled/>

¹⁷⁰LOVINS. Christopher.2017. Royal Rage: The Fatal Encounter as a historical film. IN: *Acta Koreana*. VOL. 20, NO. 2, DECEMBER 2017: 449–469, str. 454

z dvadsiateho ôsmeho júla 1777, nazývaný taktiež ako *čöngjujökpjön* (丁酉逆變).¹⁷¹ Dej opisuje udalosti odohrávajúce sa dvadsaťštyri hodín pred spomínaným incidentom až do momentu samotného boja medzi kráľom a vrahom najatým aby ho zabil, kým táto hlavná zápleтка je sprevádzaná ďalšími vedľajšími príbehmi postáv pohybujúcich sa v jeho blízkosti.

Film začína výrokom vtedy ešte princa Čöngdžoa: „Pocit'ujem strach a úzkosť, radšej žiť nechcem“ z 5. februára 1775, ktorým sa tvorca filmu snaží divákovi priblížiť ustráchanú, nepokojnú situáciu kráľa pred jeho nástupom na trón. Zároveň v nasledujúcom titulku približuje frakciu *noron* a opisuje ju „ako vládnucu politickú frakciu, ktorá dala popraviť Čöngdžoovho otca, keď sa spojil s druhou stranou.“ Následne potom však už nasleduje výrok kráľa Čöngdžoa, „som syn korunného princa Sadoa“, ktorým si proti sebe ešte viac poštvá frakciu *noron*, ktorá ho považovala za syna rebela, a vzbudil v nich snahy o jeho odstránenie. Tento výrok je taktiež zaznamenaný v Análoch kráľa Čöngdžoa, ako prvé slová vyslovené po jeho nástupe na trón.¹⁷² Podobne tak, aj nasledujúci pohľad, už na samotnú postavu kráľa Čöngdžoa, ktorý usilovne cvičí, má pravdepodobne za cieľ divákovi ešte silnejšie načrtnúť obraz mladého, silného kráľa odhodlaného bojovať a nastoliť zmeny.

Dej sa ďalej rozvíja aj odhaľovaním, už spomínaných, vedľajších príbehov, ktoré sa vo filme odohrávajú súčasne s hlavnou dejovou líniou a ku konci zist'ujeme, že sú všetky tieto línie navzájom poprepájané. Prvým vedľajším príbehom je boj medzi Čöngdžoovou starou mamou, druhou manželkou kráľa Jöngdžoa, Čöngsun (1745 – 1805) a Čöngdžoovou matkou, Höngjöng. Kráľovná Čöngsun podporovala frakciu (*noron*) *pjökpcha*, a usilovala o jeho nahradenie niekým ľahšie manipulovateľným, kým na druhú stranu kráľovná Höngjöng, a jej rodina, stála na druhej strane, na strane frakcie (*noron*) *sipcha*. Boj týchto dvoch ženských postáv odráža taktiež trvajúci konflikt dvoch frakcií, kedy sa matka kráľa snažila o jeho ochranu, a naopak jeho stará mama, o jeho odstránenie.¹⁷³ Druhú vedľajšiu líniu tvorí príbeh dvoch chlapcov, sirôtok Kap-sua a Ťil-sua, trénovaných od detstva ako nájomných vrahov. Kap-suovi sa podarí utiecť do paláca, kde sa stane verným pomocníkom kráľa Čöngdžoa, kým Ťil-su pokračuje v tréningu a je neskôr poverený kráľa zabiť.

Plynutím deja sa postupne dozvedáme, že frakcia *pjökpcha*, má v paláci množstvo svojich mužov, ktorí sledujú každý pohyb kráľa a čakajú na povel ho zabiť. Tak ako aj osoba kráľovnej Čöngsun je bližšie približovaná ako záporná postava, ktorá dokonca kráľovi

¹⁷¹ LOVINS. Christopher.2017, str. 453-4

¹⁷² Ibid, str. 457

¹⁷³KIM, JaHyun Haboush. 1996, str. 211-220

pripomenula, že ministri nepočúvajú kráľa ale ju. Tento fakt je zobrazený aj vo film, kde môžeme vidieť, že kráľovná má plnú podporu ako ministrov z frakcie *pjōkpcha* tak aj samotného generála Ku Sōn-boka. Vrcholom jej zápornosti je nakoniec súhlas kráľa zabiť. Zároveň sa pomocou spomienok Kap-sua dozvedáme, že sa pôvodne do paláca dostal s rozkazom kráľa odstrániť, keď nastane čas, avšak Kap-su bol kráľovou silnou osobnosťou a ľudskosťou presvedčí o jeho spôsobilosti krajine vládnuť a rozhodol sa, že tento čin nevykoná. Preto túto úlohu dostáva Ťl-su spolupracujúci ešte so služobnicou, ktorá, ako sa neskôr ukáže, vyrastala s nimi, ale bola adoptovaná vysoko postaveným ministrom z frakcie *pjōkpcha* ,aby sa taktiež mohla infiltrovať do paláca a priblížiť sa ku kráľovi. Na konci filmu je tento celý plán frakcie odhalený samotným Kap-sum a zradou služobnice, ktorý kráľa pred týmto sprisahaním varujú, a preto je schopný na tento útok sa pripraviť a nalákať útočníkov do pasce. Dokonca aj generál Ku Sōn-bok, konfrontovaný osobne kráľom, sa rozhodne vzdať. Film končí vypuknutím boja medzi útočníkmi, ktorý prepadli palác, a medzi kráľovou armádou vedenou kráľom samotným. V strete suverénne vyhráva Čōngdžo, ktorý pomocou svojich presných striel z luku a precíznych pohybov mečom poráža nepriateľov, a nakoniec aj samotného Ťl-sua, pričom však tragicky zahynie aj Kap-su, ktorý na poslednú chvíľu prišiel na pomoc kráľovi.

Sfilmovaný incident *čōngjujōkpjōn*, je aj pomerne detailne zaznamenaný v Análoch kráľa Čōngdžoa, avšak v niektorých častiach odlišný ako nám filmová verzia ponúka. Zápis z dňa 28.7.1775, ktorý uvádza aj Lovins vo svojej práci, znie nasledovne:

„Banditi vstúpili do vnútorného paláca. Kráľ mal vo zvyku každý deň po skončení zhromaždenia dlho do noci čítať knihy. V túto noc čítal pri sviečke len s jedným eunuchom pri boku. Eunuch dostal kráľovský rozkaz ísť a skontrolovať nočnú stráž paláca takže nebolo nikoho v miestnosti. Zrazu kráľ započul tiché kroky bežiace k nemu chodbou od východnej brány. Vnikli do kasárni vo vnútornom paláci a hádzali strešné krytiny a kamene, spôsobujúce taký hluk, že nemohol prísť na to, čo sa deje. Kráľ po krátku dobu ticho naslúchal a postrehol, že sú to votrelci snažiaci sa pripraviť ho o život. Zavolať si eunucha spolu so strážou, a držiaci fakľu sa snažili nájsť votrelcov v kasárňach. Dlaždice, piesok a pôda boli zdevastované akoby sa snažili vyškríabať sa na slobodu. Nebolo pochyb o tom, že to boli útočníci. Kráľ si zavolať Hlavného kráľovského tajomníka Hong Kuk-jōnga a vylíčil mu čo sa udialo. Načo Hong konfrontoval dozorcom vnútorného paláca: „Ste

tak krátku vzdialenosť od trónu chráneného stovkou duchou. Ako sa tí podliaci mohli dostať tak blízko? Musel existovať tajný plán na zvrhnutie kráľa. Za všetkých pozemských z dávnych čias až do dnes, stala sa niekedy takáto vec? Nie sú to vtáky, ktoré lietajú ani monštra, ktoré chodia, takže určite neprešli stenou. Navrhujem dôkladné preskúmanie paláca. ' Kráľ odsúhlasil. Hong bol v tom čase vedúci vojska v hlavnom meste a v okamžiku vydal rozkaz. Nárazové vojská troch kasární boli povolané na hliadkovanie oboch vnútorných aj vonkajších hradieb okolo vnútorného paláca a postavili ozbrojené jednotky na všetky vchody. Prehľadali celý palác. Bolo neskoro večer, tráva a stromy tmavé. Po štyroch dôkladných prehľadávaniach sa nakoniec nič nenašlo. “¹⁷⁴

Film sa z veľkej väčšiny zameriava skôr na udalosti hodiny pred prepacom a samotná akcia, ktorá je spísaná v análoch, je zobrazená asi len v posledných dvadsiatich minútach. V porovnaní však so zápiskami je incident vo filme zdramatizovaný a doplnený o fiktívnych nájomných vrahov, krvavý boj v ktorom kráľ hrdinsky berie situáciu do svojich rúk, či o samotné objasnenie vinníka sprisahania. Na druhej strane však tak ako v zápiskoch, tak aj vo filme môžeme nájsť postavu Hong Kuk-jönga o ktorom nám zo záznamov môže byť známe, že podozrieval niekoho z naraďenia spomínaného prepadu a dal prehľadať celý palác aby zabezpečil kráľovu bezpečnosť. Rovnako tak ho vidíme vyobrazeného aj vo filme, ako kladnú postavu stojacu neustále po boku kráľa, všade ho odprevádzajúc a úctivo mu radiac. Jediným odklonom v jeho filmovej roli je, ako už bolo vyššie spomínané, jeho uvedomenie si, že frakcia *noron pjökpcha* na čele s Jöngdžovou manželkou plánujú kráľa zvrhnúť.

Samotná postava kráľa Čöngdžoa vo filme je zobrazená veľmi heroicky, kedy berie celú situáciu do svojich rúk a tvárou v tvár sa najprv stretáva s generálom Ku Sön-bokom, a neskôr aj so samotnými útočníkmi napádajúcimi palác. Zároveň však je vo filme viackrát zobrazený ako číta knihy a vzdeláva sa. Práve tento aspekt kráľa, ako vzdelaného, pokrokového a túžiaceho po zmenách môžeme najlepšie postrehnúť počas scény, kedy kráľ vedie literárnu diskusiu s ministrami, ktorí ho obvinili z trávenia moc času s nižšie postavenými v kráľovskej knižnici Kjudžanggak, kde s nimi vedie diskusie a vzdeláva sa, čo predtým kráľ vykonával s ministrami, a preto majú pocit, že takto porušuje tradície. Avšak kráľ Čöngdžo sa bráni tým, že aj on musí ostatným posúvať ďalej svoje znalosti

¹⁷⁴ LOVINS. Christopher.2017, str. 455-6

a vyučovať, kým zároveň obvinil ministrov, že sa učia len čínske klasiky, ale nič z toho v praxi a v politike používať nedokážu. Na čo následne stretnutie rozpustil s tým, aby sa ministri zamysleli nad spôsobom riešenia situácie nelegitímnych detí a otrokov. Toto správanie Čongdžoa korešponduje so skúmaním jeho historickej postavy, kde je taktiež zdôrazňovaná jeho ľudská stránka a reformy, ktoré sa snažil uskutočniť v prospech napríklad, aj vo filme zmieňovaných, nelegitímnych detí či otrokov. Rovnako tak sa tento obraz zhoduje napríklad aj s opisom Yanga v knihe *Click into the Hermit Kingdom*, kde uvádza: „Kráľ Čongdžo bol šikovný v študovaní klasik. Dokonca zmenil aj starý systém, v ktorom ministri vraveli kráľovi čo má študovať a o čom budú diskutovať, na nový, v ktorom sám kráľ mohol žiadať od ministrov aby študovali jedno špecifické téma.“¹⁷⁵

Tak ako bolo spomínané na začiatku, dôležitým obdobím života, ktoré je často zobrazované vo filmoch je smrť korunného princa Sadoa a trauma, ktorá kráľa Čongdžoa počas jeho života prenasledovala. Tento motív nechýba ani vo filme *Jōngnin*, kde je táto trauma zobrazovaná v podobe neustálych spomienok či zlých snov.

Film *Jōngnin*, režírovaný I Čäguom, už od prvotného ohlásenia hereckého obsadenia a rozpočtu 10 miliard wōnov¹⁷⁶ bol značne očakávaným. Po vypustení do kín 30.4. 2014 sa po dobu dvoch týždňov udržoval na prvom mieste a celkový počet návštevnosti presiahol 3,8 miliónov divákov.¹⁷⁷ Aj napriek veľkému očakávaniu sa však film nevyhol kritike, ako doma tak aj v zahraničí, a jeho priemerné hodnotenie na stránkach ako napríklad IMDb, CSFD, Rottentomatoes sa pohybuje okolo 65 – 70%.¹⁷⁸ Kritika bola najčastejšie mierená na množstvo obsahu, ktorý sa režisér snažil do filmu natlačiť, ale nepodarilo sa mu vlastne nič poriadne zobrazit'. Ďalej napríklad Lee Claire vo svojom článku pre *The Korea Herald* dodáva, že „film používa prehnané množstvo vedľajších zápletiiek a spomienok“, kým ešte na koniec dodáva, že sa „filmu, vo všeobecnosti, nepodarilo byť pamätným.“¹⁷⁹

Kým na druhú stranu Lovins vo svojej práci film *Jōngnin* a jeho historickú hodnotu chváli nasledovne: „Ako súčasť väčšej snahy históriu chápať, film vytvára zázemie akademickým prácam a artefaktom v pohyblivom, žijúcom a dýchajúcom prostredí, ktoré vezie čas

¹⁷⁵ YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. 2000, str. 23

¹⁷⁶ Ku dňu 9.7.2020 táto čiasta činila 738 542 449 eur.

¹⁷⁷<http://www.koreanfilm.or.kr/eng/films/index/filmsView.jsp?movieCd=20139183>

¹⁷⁸Hodnotenie ku dňu 9.7.2020: na stránke IMDb - 6,8/10, na stránke CSFD – 63%, na stránke Rottentomatoes – 78%

¹⁷⁹LEE, Claire. Fatal Encounter fails to be memorable. In: *The Korea Herald* [online]. 2014, 2014-4-27 [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140427000293>

a miesto, a prezentuje príbehy postáv z nižších vrstiev, ktoré sú často vynechávané z historických naratívov, ktoré sú ľuďom odhaľované.“¹⁸⁰

Rovnako ako film *Naratmalssami* môžeme film *Jõngnin* zaradiť medzi *faction sagũk*. Aj napriek tomu, že v porovnaní s filmom o vzniku kórejského písma, sa film, zobrazujúci pokus o vraždu kráľa Čõngdžoa, riadi podľa oficiálneho zápisu v análoch, tak tento incident dramaturgizuje a pridáva mu akčné, a romantické prvky vložením vedľajších príbehov s fiktívnymi postavami.

2.3 *Pulkkotčhõrõm nabičchõrõm*

2.3.1 Kráľovná Mjõngsõng – historická postava

Na konci 19. storočia, kedy sa Kórea snažila o udržiavanie politiky izolácie a odmietala naviazanie politických či diplomatických vzťahov s inými zemami než Čína, sa do politiky prebojovala kráľovná Mjõngsõng (明成, 1851 – 1895), prezývaná aj kráľovná Min (閔妃), manželka kráľa Kodžonga (高宗, 1864 – 1907) a matka posledného cisára dynastie I, Sundžonga (純宗, 1907 – 1910). Kráľovná a jej rod Min, nikdy však v krajine neboli obľúbení a veľká časť kórejskej spoločnosti, vrátane jej svokra, ich nenávidela, a priala im smrť. Kórejci ju často označovali za „manipulujúcu ženu túžiaci po moci“¹⁸¹ a obviňovali ju zo zruinovania krajiny jej otvorením. S jej osobou sa dokázali zmieriť a prijať ju až po jej zavraždení Japonskom, kedy sa zároveň po tomto incidente stala symbolom protijaponského odboju. Dokonca aj do dnešnej doby je jej vyobrazenie, ovplyvnené nacionalistickým zmýšľaním a globalizáciou, ako aj romantizujúcimi predstavami o dejinách, a je spájaná s historickým traumom kórejského národa či protijaponskými náladami. Zároveň sa z nej stala žena, ktorá býva v modernom naratíve líčená ako plná ambícií a nebojácnosti, ako aj žena, ktorá presadzovala modernizáciu a otvorenie krajiny, čím však bola zároveň vnímaná Japonskom ako prekážka a hrozba v ich plánoch kolonizovať územie Kórey vyúsťujúc až do, už predtým spomínaného, zavraždenia v roku 1895.¹⁸²

¹⁸⁰ LOVINS. Christopher. 2017, str. 467

¹⁸¹ LEE, Hyun-jung. Haunting the Empress: Representations of Empress Myungsung in Contemporary South Korean Cultural Products 1. *Situations* [online]. Seoul: Yonsei University, 2008, 2007, (2), 93-111 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <http://situations.yonsei.ac.kr/product/data/item/1535537342/detail/679139d9b0.pdf>, str. 95

¹⁸² Ibid, str. 95

Od roku 1864 do roku 1873 vládol, za ešte vtedy nepľnoletého kráľa Kodžonga, ako regent jeho otec, I Ha-ŕng, známy pod svojim titulom princ-regent (Täwöngun, 1821 – 1898). Jeho vláda bola však konzervatívna a charakteristická práve silnou politikou izolácie a protikresťanskými perzekúciami, čím si na svoju stranu získal ostatných konfuciánsky zmýšľajúcich úradníkov.¹⁸³ Akékoľvek pokusy o naviazanie vzťahov od ostatných krajín boli odmietnuté, kým dokonca v roku 1866 bola obchodná loď *General Sherman*, ktorá plula po rieke Tädonggang do Pchjöngjangu, zapálená a jej posádka zabitá. Ďalším podobným pokusom sa stala v roku 1866 odvetná akcia francúzskej flotily, ktorá sa dostala na ostrov Kanghwa, avšak pri pokuse posunúť sa k Söulu bola konfrontovaná kórejským vojskom a nútená ustúpiť. O päť rokov neskôr došlo opäť k priblíženiu amerických vojenských lodí k ostrovu Kanghwa so zámenkou pomstiť udalosť z roku 1866, na čo však Kórea znova reagovala paľbou a prinútila americké loďstvo k ústupu. Tieto incidenty posilnili politiku izolácie a podnietili nacionálneho ducha v zmysle toho, že sú sebestačný, ich kultúra a politika by nemala byť narušená západnými barbarmi, a modernizácia nie je potrebná.¹⁸⁴

Zmeny v politickej scéne v Kórei¹⁸⁵ nastali po tom čo bol Täwöngun prinútení vzdať sa svojho regentstva a nechotne prenechal vládu svojmu synovi, Kodžongovi, ktorý však, na rozdiel od svojho otca, nebol silný a autoritársky. Täwöngun zároveň pre svojho syna vybral vhodnú manželku, kráľovnú Mjöngsöng, ktorá pochádzala z rodu Min, o ktorom si myslel, že nemá silné politické postavenie a tak bude aj ľahko manipulovateľná. Avšak táto skutočnosť sa ukázala byť mylná.¹⁸⁶

Následne narastal aj príchod misionárov, najmä amerických a ruských, s ktorými, nielen len kráľovná ale aj kráľ Kodžong, udržovali úzke vzťahy a pravidelne ich pozývali do paláca, kde viedli spoločné rozhovory. Prvým takýmto významným misionárom v Kórei

¹⁸³ ECKERT, Carter J. 2009, str. 142-146

¹⁸⁴ Ibid, str. 142-146

¹⁸⁵ Prvou zásadnou zmenou bolo otvorenie Kórei a podpísanie Kanghwaské zmluvy s Japonskom v roku 1876. Z dôvodu, že táto zmluva bola podpísaná pod tlakom na Kóreu a zo strachu z vojny s Japonskom, ide o veľmi nerovnoprávnu zmluvu, v ktorej najdôležitejším bodom bolo prehlásenie, že Kórea je nezávislý štát. V tomto bode šlo o odstavenie čínskej moci na Kórejskom polostrove a uľahčenie tak cesty k privilegovanému postaveniu Japonska na polostrove. Po prvej zmluve s Japonskom ďalej nasledovalo podpísanie kórejsko-americkéj zmluvy v roku 1882 a následne ďalej zmluva s Veľkou Britániou a Nemeckom v roku 1883, s Talianskom a Ruskom v roku 1884, s Francúzskom v roku 1886 a Rakúsko-Uhorskom v roku 1892. (ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje / Carter J. Eckert ... [et al.] ; [z anglického originálu ... přeložily Marta Bušková ... [et al.] ; kapitulu 21 napsal Petr Bláha ; kapitulu 22 Zdeňka Klöslövá a Jakub Tomíšek*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, 424 s. ISBN 9788071065807, str. 147-150)

¹⁸⁶ STUCKE, Walter Joseph. *The Direct and Indirect Contributions of Western Missionaries to Korean Nationalism during the Late Choson and Early Japanese Annexation Periods, 1884-1920* [online]. Johnson City, 2011 [cit. 2020-06-29]. Dostupné z: <https://dc.etsu.edu/etd/1338>. Diplomová práca. East Tennessee State University, str. 18

bol Horace Newton Allen, ktorý bol zároveň aj prvým západným lekárom v Kórei a jeho pamätihodným činom sa stalo založenie nemocnice s názvom Severance. Ďalšou významnou misionárkou bola napríklad aj Lillias Underwood, ktorá bola kráľovnou osobnou lekárkou a vo svojom denníku, s názvom *Fifteen Years Among the Top-knots: Or, Life in Korea*, podáva autentický a súcitný opis kráľovnej na základe ich osobných stretnutí a rozhovorov. V predslove k tomuto dielu Frank Field Ellinwood uvádza, že „ich vzťah sa rýchlo premenil vo vzájomné priateľstvo a Lillias Underwood, od tej doby až po vraždu nešťastnej kráľovnej, bola jej stálym návštevníkom, a v mnoho aspektoch, aj jej osobnou ctiteľkou.“¹⁸⁷ Tento obdiv je možný si povšimnúť aj na jej osobnom líčení uvedenom v denníku: „Kráľovná disponovala silnou osobnosťou, ako som sa neskôr dozvedela, aj keď tak ako všetci Aziati, jej vzdelanie bolo založené hlavne na čínskych klasických dielach, mala veľmi bystré poňatie o mocnostiach sveta a ich vláde, o ktorých kládla mnoho otázok, a uchovávala si v pamäti čo počula. Bola dôkladnou a schopnou diplomatkou a spravidla obalamutila jej najzákernejších protivníkov. A čo viac, bola hlavou zahraničnej a pokrokovej politiky, vlastenecká a oddaná najlepším záujmom jej krajiny, a tiež sa usilovala o dobro ľudu vo väčšej miere ako by sa očakávalo od akejkoľvek inej orientálnej kráľovnej.“¹⁸⁸ Zaujímavým kontrastom k tomuto opisu je článok, po smrti kráľovnej, v *The New York Times* z desiateho novembra 1885, v ktorom sa píše: „Zdá sa, že nebohá kráľovná Kórey nemala veľmi šťastný život, a ak sú všetky chýry správne, ani si ho moc nezaslúžila. Ovládala kráľa železným prútom a predala každý úrad v kráľovstve najvyššiemu dražiteľovi. Utláčala ľud a preto žila v neustálom strachu z atentátu.“¹⁸⁹ Nemožno opomenúť ani dielom významnej anglickej cestovateľky Isabelly Bishop Bird (1832 – 1904), *Korea and Her Neighbours*¹⁹⁰, či denníkom amerického misionára Homera Bezaleela Hulberta, ktorí taktiež udržiaval blízke vzťahy s kráľovskou rodinou a vo svojom diele, *The Passing of Korea*¹⁹¹, približuje živote kráľovnej, a takisto píše aj o plánovaných akciách Japonska voči nej.¹⁹²

¹⁸⁷UNDERWOOD, Lillias, Horton. *Fifteen years among the Top-Knots or life in Korea*. *Fifteen years among the Top-Knots or life in Korea*. Boston, 1904, str. 4

¹⁸⁸Ibid, str. 24

¹⁸⁹ Characteristics of Queen of Corea. In: *The New York Times* [online]. 1895, 1895-11-10 [cit. 2020-07-09], Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1895/11/10/archives/characteristics-of-queen-of-corea.html>

¹⁹⁰BIRD, Isabella. *Korea and Her Neighbour: A narrative of travel, with an account of the vicissitudes and position of the country*. Popular edition. London, 1905.

¹⁹¹HULBERT, Homer Bezaleel. *The passing of Korea*. *The passing of Korea / Homer Bezaleel Hulbert*. New York: Doubleday, Page & Company, 1906.

¹⁹² Tento pozitívny obraz kráľovnej v denníkoch a cestopisoch zahraničných misionárov do určitej miery ovplyvnili tvorcovia filmov a ich interpretácie vo filmovej tvorbe.

Otvorením Kórey, a postupným príchodom misionárov do krajiny, narastali aj proti cudzinecké nálady spolu s nevraživosťou voči kráľovnej a jej rodu, Min, ktorí boli dosadení na väčšinu vysokých miest, a zároveň boli právom obviňovaní zo skorumpovanosti.¹⁹³ Okrem toho kráľovná nielenže vyžarovala silnou osobnosťou a politickými schopnosťami, ale bola aj prívrženkyňou modernizácie a pokroku pomocou Číny, čím si znepriatelila nielen „pokrokových“ úradníkov¹⁹⁴, ale aj samotného Tävönguna, ktorý sa svojou zášťou netajil.¹⁹⁵ Túto nenávisť opisuje aj vo svojom diele Underwood, kde píše, že „jedno ráno, skrz kráľovnin prevrat, sa starý muž cítil byť vytlačený a nová vláda a poradcovia boli vyberaní z priateľov a príbuzných kráľovnej, kvôli čomu od tých čias jeho hnev nepoznal hranice a plánoval jej skazu.“¹⁹⁶ Predpokladá sa, že Tävöngun v roku 1875 pripravoval atentát na dôležitého člena rodu Min, ktorému poslal bombu, a následne sa pokúsil rovnakou cestou odstaviť samotnú kráľovnú, čo sa mu však nepodarilo. Takisto však bol upodozrievaný z otrávenia kráľovninho prvého syna, svojho vnuka, alebo z údajného plánu opäť vziať politiku Kórey do vlastných rúk.¹⁹⁷ Poháňaní podporou mnoho konzervatívne založenými úradníkmi, ktorí boli pobúrení ako zahraničnou politikou, tak aj vysielaním študentov do Číny a Japonska aby sa vzdelávali a napomohli k modernizácii krajiny, v roku 1881 naplánoval svoj návrat na trón zosadením svojho vlastného syna. Jeho zámer bol nakoniec včas odhalený a potlačený.¹⁹⁸

Netrvalo dlho a v roku 1882 vypukla druhá vzbura, tzv. vzbura roku imo (*imo kullan*, 壬午軍亂), odohrávajúca sa od júla do augusta, opätovne vyvolaná modernizáciou a japonským vplyvom na Kórejsky polostrov.¹⁹⁹ Incident bol vyvolaný starou vojenskou jednotkou, ktorá po tom, čo trinásť mesiacov nedostala zaplatené, dostala od vlády ryžu zmiešanú s plevou nahradzujúcou zbytok ukradnutej úradníkom.²⁰⁰ Hnev vzbúrencov bol namierený najmä na samotnú kráľovnú a jej spojencov obviňujúc ich z šírenia korupcie

¹⁹³ROYLE, Stephen A. *Anglo-Korean Relations and the Port Hamilton Affair, 1885-1887*. Oxon: Routledge, 2017. ISBN 9781848935815, str. 30

¹⁹⁴ Pokrokoví úradníci chceli uplatniť v Kórei reformy Meidži podľa japonského modelu a usilovali sa o zbavenie čínskeho vplyvu a intervencie do kórejských záležitostí.

¹⁹⁵ STUCKE, Walter Joseph. 2011, str. 19

¹⁹⁶UNDERWOOD, Lillias, Horton. 1904, str. 26

¹⁹⁷KOČVAR, Jan. The Struggle for Korea, 1876–1882. In: *West Bohemian Historical Review* [online]. 1. Plzeň: Department of Historical Sciences of the University of West Bohemia, 2011, 02/2011, s. 52-72 [cit. 2020-07-09]. ISSN 1804-5480. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/11369/1/Kocvar.pdf>, str. 54-55

¹⁹⁸ ECKERT, Carter J. 2009, str. 151

¹⁹⁹STUCKE, Walter Joseph. 2011, str. 19

²⁰⁰ ROYLE, Stephen A. 2017, str. 29

a presadzovania zahraničných záujmov.²⁰¹ Výsledkom tejto vzbury, hrajúcej do kariet Tävöngunovi, bola kapitulácia kráľa Kodžonga a Tävöngunovo opätovné nastúpenie na trón dvadsiateho piateho júla. Avšak jeho návrat k moci sa stretol s výhradami z čínskej a japonskej strany, ktoré reagovali vyslaním vojenských jednotiek do Kórey. Japonsko bolo odhodlané rázne požadovať reparácie za škody spôsobené povstalcami na ich majetku, avšak uvedomením si väčšej prevahy čínskej armády, ktorá chcela taktiež poukázať na svoj vplyv na kórejskom území, sa svojho agresívneho postupu vzdala. Čína následne donútila Tävönguna dvadsiateho šiesteho augusta Abdikovať a poslala ho do exilu najskôr do Tiencinu, a potom do Paotingu.²⁰²

Ďalším povstaním voči rodu Min a jej presadzovania čínskeho vplyvu na území kórejského polostrova, bol prevrat nazývaný *kapsin čöngbjön* (甲申政變), vyvolaný „pokrokovými“ projaponskými úradníkmi v roku 1884. Prevrat sa uskutočnil štvrtého decembra počas otváracej ceremónie novej budovy pošty, kedy povstalecká skupina eskortovala kráľa s kráľovnou do iného paláca, kým ďalší účastníci puču napadli členov rodu Min a ich prívržencov.²⁰³ Podobne ako „pokrokoví“, tak sa aj kráľ Kodžong prikláňal k Japonsku, aj keď sa zároveň snažil aj o nezávislosť svojej krajiny, ale cieľom protestantov bolo aj odtrhnutie kráľa spod kráľovného vplyvu a jej rodu.²⁰⁴ Dva dni na to skupina „pokrokových“ vyhlásila nový reformný program²⁰⁵, ktorý vyvolal nielen agresívne úsilie čínskej strany o obnovenie vplyvu, ale aj podnietil Japonsko k snahe čínsku, opäť rozrastajúcu sa, intervenciu potlačiť.²⁰⁶

Po týchto incidentoch sa moc pročínskej kráľovnej a jej rodu len upevnila a veľké zmeny v krajine nenastávali, avšak ich neschopnosť a skorumpovanosť, ako aj nákup drahej modernej techniky, výstavby moderných zariadení či rozmach extravagancie a zábavy v kráľovských palácoch v túžbe krajinu modernizovať, štát finančne zaťažovali, spôsobovali chudobu, a zhoršovali životné podmienky najmä roľníkom. Práve reakciou na tento

²⁰¹ Povstalci verili, že úradník, ktorí im zamenil ryžu za burinu alebo piesok bol z rodu Min. Avšak dnes sa diskutuje aj o tom či táto vzburá nebolo vyprovokovaná samotným Tävöngunom.

²⁰² ROYLE, Stephen A. 2017, str. 31

²⁰³ PARK, Eugene Y. *A Genealogy of Dissent: The Progeny of Fallen Royals in Chosön Korea*. California: Stanford University Press, 2018. ISBN 9781503602083, str. 158-9

²⁰⁴ ROYLE, Stephen A. 2017, str. 33

²⁰⁵ Tento program žiadal návrat Tävönguna do Kórey, ukončenie tributárnych vzťahov s Čínou, obmedzenie privilégií jangbanov, vymenovávanie úradníkov na základe ich zásluh, centrálnu rozpočtovú politiku a tiež centrálnu riadenú vojenskú správu a sústredenie výkonnej moci do rúk štátnej rady. (ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje / Carter J. Eckert ... [et al.] ; [z anglického originálu ... přeložily Marta Bušková ... [et al.] ; kapitolu 21 napsal Petr Bláha ; kapitolu 22 Zdeňka Klöslová a Jakub Tomíšek*]. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, 424 s. ISBN 9788071065807, str. 155)

²⁰⁶ PARK, Eugene Y. 2018, str. 158-9

zhoršujúci sa stav bolo povstanie roľníkov pod vedením zástancov učenia *tonghak*²⁰⁷ (東學), ktoré vypuklo v roku 1894. Cieľom bolo odstaviť od moci skorumpovaných úradníkov, aj z rodu Min, násilne vytláčiť Japonsko z kórejského územia a navrátenie moci opäť do rúk Tawönguna. Vláda, neschopná armádu roľníkov potlačiť, požiadala o pomoc čínsku stranu, ktorá reagovala vyslaním vojska. Lenže rovnako tak reagovalo aj Japonsko, čím nastal stret dvoch armád, usilujúcich sa o nadvládu nad Kóreou. Výsledkom bolo nakoniec vypuknutie čínsko-japonskej vojny dvadsiateho tretieho júla 1894, vyprovokované nečakaným obsadením kráľovského paláca Kjöngbokkungu Japonskom. Vojna sa tiahla až do nasledujúceho roku, kedy bola sedemnásteho apríla ukončená mierovou zmluvou v Šimonoseki, v ktorom Čína uznala nezávislosť Kórey.²⁰⁸

Aj napriek víťazstve v čínsko-japonskej vojne, pre Japonsko ostávala kráľovná prekážkou, ktorej sa nakoniec zbavili vraždou ôsmeho októbra 1895 japonskí a kórejskí vojaci, po tom čo sa vkradli do paláca Kjöngbokkung na príkaz vtedajšieho japonského diplomata v Kórei, Miury Goroa. Tento incident, nazvaný ako *ülmisabjön* (乙未事變), ukončil nielen reformné snahy kabo v Kórei ale aj odštartoval konfrontácie o nadvládu na kórejským polostrovom medzi Ruskom a Japonskom.²⁰⁹ Verzie záznamov o tomto incidente sa zo začiatku líšili. V prvej správe *The New York Times* zo šestnásteho októbra 1895 sa uvádza, že „[...]telo kráľovnej, ktorá bola, podľa správ, zabitá počas nedávneho útoku na palác kráľovým otcom a jeho nasledovníkmi, [...]“.²¹⁰ Asi mesiac na to devätnásteho novembra 1895 opäť ďalšia správa z *The New York Times* citujúca správu od misionárky Jacobson, uvádza: „Japonci to nepriznajú, ale je to pravda. Zavraždili tam štyri vyššie postavené ženy aby si boli istí, že dostali kráľovnú.“²¹¹ Vzácnym zdrojom opisujúcim tento incident je napríklad aj dielo od Lillias Underwood, v ktorom píše: „Bol tu zmätok,

²⁰⁷ Východné učenie, ktoré vzniklo v roku 1860 Čö Čauom, bolo to kombináciou konfucianizmu, budhizmu a kresťanstva s taoistickými prvkami vymedzujúce sa voči západnému učeniu – kresťanstvu.

²⁰⁸ECKERT, Carter J. 2009, str. 157-163

²⁰⁹YOUNG-SOO, Kim. Two Perspectives on the 1895 Assassination of Queen Min. *Korea Journal* [online]. 2008, 48(2), 160-184 [cit. 2020-06-28]. ISSN 12254576. Dostupné z: https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=edspia&AN=eds_pia.3483648&site=eds-live&scope=site&lang=cs, str.161

²¹⁰Murder of Corea's queen proved: Japanese Minister Komoura Has Instructions to Punish the Criminals if They Are Japanese. Yokohama. In: *The New York Times* [online]. 1895, 1895-10-17 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1895/10/17/archives/murder-of-coreas-queen-proved-japanese-minister-komoura-has.html>

²¹¹A missionary in Corea writes: Is Certain that the Japanese Killed the Queen and Fears Russia. Portland. In: *The New York Times* [online]. 1895, 1895-11-20 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1895/11/20/archives/a-missionary-in-corea-writes-is-certain-that-the-japanese-killed-the.html>

v nespočetných ústnych podaniach, ktoré sa k nám dostali, ale dvaja cudzinci, Rus Sabbatin a americký generál Dye, ktorí boli svedkami skoro všetkého čo sa udialo, sa obaja zhodli na tvrdení, že japonské jednotky, spadajúce pod japonské úrady, obkľúčili nádvorie a budovy, kde sa nachádzala kráľovská rodina, a že japonskí úradníci stáli na dvore, prihliadajúc na všetko spáchané násilie, a vedeli o všetkom čo japonskí zabijaci vykonali.“²¹² V 60. rokoch začala už japonská strana priznávať, že japonský minister Miura plánoval vraždu kráľovnej, a s touto interpretáciou pracujú aj dnešní moderní japonskí historici, dodávajúc ale, že konal bez vedomia vyšších úradov.²¹³

2.3.2 Film *Pulkkotčchöröm nabičchöröm* (Ako ohnivý kvet, ako motýľ, 2009)

V kórejskej populárnej kultúre kráľovná Mjōngsōng najčastejšie vystupuje pod svojim posmrtným menom, cisárovná Mjōngsōng, a nie ako kráľovná Min. Kráľovná Min, ako vysvetľuje Čin vo svojej práci, „je v pamäti kórejskej spoločnosti uchovaná v spojitosti s kráľovstvom Čosōn a japonskou politikou“²¹⁴, kým však cisárovná Mjōngsōng podľa Leeho „znázorňuje tradičný obraz úchvatnej, obetavej ženskosti, ktorej smrť je národom rekonštruovaná“²¹⁵ a tak, pod titulom cisárovná, ktorý jej udelili po smrti, predstavuje historickú traumu pre kórejskú spoločnosť. Tento pozitívny obraz obetavej cisárovnej začal muzikálom Mjōngsōnghwanghu (Cisárovná Mjōngsōng, Jun Ho-čín) z roku 1995, a ďalej pokračoval v operách, filmoch ba dokonca aj v hudobnom videoklipu, kedy obraz cisárovnej, ktorá presadzovala pokrok v krajine, odrážal vtedajší nátlak modernizácie a neskôr aj spamätávania sa z finančnej krízy z roku 1997.²¹⁶

Vo filmovej tvorbe súčasnej doby je najzobrazovanejšou témou smrť kráľovnej, ktorá je vyobrazená napríklad aj, v už spomínanom, muzikáli Cisárovná Mjōngsōng či vo filmoch *Hanbando* (Kórejský polostrov, Kang U-sōk, 2006) a *Pulkkotčchöröm nabičchöröm*. Dokonca, v roku 2012, vyšla aj kniha, zobrazujúce tieto udalosti od zahraničného autora Pearl Sydenstricker Bucka, s názvom *The living Reed*. Toto téma je akýmsi kórejským národným trauma, z ktorého sa, ešte do dnešnej doby, Kórea nespamätala, rovnako ako napríklad aj téma *comfort woman* z doby japonskej okupácie, a predstavuje aj súčasné politické napätie medzi Kóreou a Japonskom.²¹⁷

²¹²UNDERWOOD, Lillias, Horton. 1904, str. 149

²¹³YOUNG-SOO, Kim. 2008, str. 162

²¹⁴ČIN, Sōng-čchōl. 2012, str. 102

²¹⁵LEE, Hyun-jung. 2008, str. 95

²¹⁶Ibid, str. 99

²¹⁷Ibid, str. 99

Pulkkotčchōrōm nabičchōrōm, je síce film, zobrazujúci kráľovninu tragickú smrť a život, líčiacich Japonsko v negatívnom obraze vyvolávajúcim proti-japonské nálady, ale snaží sa aj o zobrazenie jej ženskosti spojenou s láskou. Motív zakázanej lásky, ktorý sa stal hlavnou zápletkou, starými fotografiami a titulkom začiatku filmu, „v histórii nemožno zapísateľná láska začína“, podnecuje v divákovi pocit autentickosti, avšak záznamy, ktoré by dosvedčovali pravdu som dohľadať nedokázala. Dôležitým zdrojom, ktorý by túto skutočnosť mohol dosvedčovať by mohli byť napríklad aj záznamy od misionárov, ktorí stáli po jej boku, či už v skutočnosti alebo vo filme, ale výsledok bol opäť neúspešný.²¹⁸

Film začína v dobe ešte pred kráľovným nástupom do paláca, kedy sa snažila ešte posledné dni mimo neho využiť pre seba. Počas svojej prechádzky k moru stretne mladého nájomného vraha menom Mu Mjōng²¹⁹, s ktorým sa rozhodnú spolu stráviť čas. O niekoľko dní neskôr, keď už kráľovná vstúpila do paláca, Mu Mjōng dostáva od neznámeho človeka ponuku zavraždiť kráľovnú a dostať za ňu obrovskú odmenu. Mu Mjōng odmietne, a aby kráľovnú ochránil, infiltruje sa do paláca a varuje kráľovské stráže, že sa kráľovnú niekto pokúsi zabiť. Stráži sa podarí vrahov chytiť, kým však Mu Mjōng využije situáciu a kráľovnú unesie. Má pocit, že kráľovná v paláci ostávať nechce a sľubuje jej, že spolu môžu utiecť a on ju bude ochraňovať, avšak kráľovná, vedomá si toho že nemôže uniknúť pred svadbou s kráľom Kodžongom, sa rozhodne svoje pocity preňho potlačiť a do paláca sa vrátiť. Hneď po svadbe s kráľom Kodžongom, kedy by mali spolu stráviť prvú noc, jej kráľ oznamuje, že má už inú ženu a, že ju bude brať len ako múdru kráľovnú stojacu po jeho boku, a odchádza spať do inej izby. O niekoľko rokov neskôr sa Mu Mjōng dozvedá, že sa nakoniec naozaj kráľovná vydala za kráľa Kodžonga a aby mohol opäť byť v jej blízkosti, pripojí sa ku kráľovskej stráži. Kráľovná až po čase zisťuje, že je Mu Mjōng súčasťou kráľovskej stráže a pozýva si ho k sebe, kedy jej zverí, že jeho meč si vybral cieľ, a tým cieľom je kráľovnú chrániť. Kráľovná, vďaka misionárom, uzaviera dohodu s Ruskom o otvorení prístavu, na čo však reaguje Japonsko a posielajú žiadosť kráľovi Kodžongovi, cez japonské guvernérstvo, aby Kórea zmenila svoju vládu a povolila Japonsku umiestniť svoje vojská do paláca. Odôvodňuje to sklamaním z toho, že sa Kórea začala zblížovať s Ruskom. Reakciou na kráľovninu angažovanosť v politike, Tävōngun spáchal bombový atentát na matku kráľovnej. V ten večer, akoby sa nič nestalo, Kórea usporiadala ceremoniál

²¹⁸PARK, Sun-young. Another side to Empress Myeongseong. In: *Korea JoongAng Daily* [online]. 2009, 2009-08-27 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2909275>

²¹⁹ Jeho meno sa doslova prekladá ako bez mena, bezmenný.

predstavenia elektriny v Kórei, ktorého sa zúčastnili aj samotní japonskí ministri, ktorí boli úplne udivení a vraveli si, ako mohla Kórea prísť na elektrinu skôr než Japonsko. Niekoľko dní po ceremonii však palác prepadajú vojska a Mu Mjōng, stále po boku kráľovnej, ju zachraňuje tým, že spolu z paláca utečú. Po tom čo sa situácia pomaly ukludnila sa kráľovná opäť rozhodla vrátiť späť do paláca, keď sa presne v tú noc jedna zo služobníc neúspešne pokúsila o vraždu kráľa Kodžonga. Počas tohto incidentu obvinili a vyhostili Mu Mjōnga z paláca za údajné naplánovanie prepadu paláca, aby strávil čas s kráľovnou, ale zároveň tiež kráľ Kodžong pripravil Tävōnguna o moc za šírenie nepravdivých chýr o kráľovnej. Tävōngun sa pokúsil vojskom dobyť palác a dostať sa späť k moci, ale pri pohľade na kráľovské strážne, na čele s Mu Mjōngem, ktorého kráľ Kodžong najal aby viedol boj proti Tävōnguna, sa vzdal a palác opustil. Reakciou na vyhnanie Tävōnguna z paláca, ho japonskí ministri navštevujú z ponukou, že mu pomôžu napraviť chyby kórejskej vlády, na čo však ich Tävōngun odmieta a posielajú preč. K paláci sa začali približovať japonské jednotky s cieľom kráľovnú zavraždiť, o čom, keď sa Tävōngun dozvedel, poslal tiež svoje jednotky aby kráľovnú zachránili. O tejto skutočnosti sa dozvedá aj Mu Mjōng, ktorý uteká do paláca aby kráľovnú zachránil, ale kráľovná sa už so svojou smrťou zmierila a utiecť nechcela. Mu Mjōng sa snažil odporovať japonským jednotkám, ale tí vďaka modernejším zbraňam ho porážajú a následne zabíjajú aj kráľovnú Mjōngsōng.

Postava kráľovnej vo filme je zobrazovaná ako silná, politický vzdelaná žena, ktorá sa snažila o pozápadnenie krajiny a pozývala si k sebe do paláca aj zahraničných misionárov, a usporadúvala bankety s manželkami ambasádorov z iných zemí. Vo filme sa objavuje najmä britský misionár Horace Alan Underwood a francúzska misionárka Isabella Bird Bishop. Práve vďaka scéne, kde sa kráľovná po prvýkrát stretáva s Isabellou Bishop a predstavuje ju ostatným prítomným misionárkam, môžeme odhadovať, že dej odohrávaný vo filme sa pohybuje v roku 1884, kedy Isabella Bird Bishop prvýkrát navštívila Kóreu.²²⁰ Vo filme sa nám taktiež naskytá množstvo scén, kedy sa kráľovná od cudzincov, ktorých pozvala opäť do paláca, učí, napríklad o čokoláde, korzete, alebo dokonca rieši dohodu medzi Kóreou a Ruskom. Tieto skutočnosti môžeme dohľadať aj v denníkoch či cestopisoch písaných misionármi, čo pridáva autenticnosť jej postave zobrazenej vo filme.

Proti nej vo filme stojí princ-regent Tävōngun, ktorý vyčíta svojmu synovi, kráľovi Kodžongovi, že necháva kráľovnú robiť si čo chce, a ktorý jej, jej činy vyčíta. Ich konflikty je zobrazený v scéne, kedy spolu obedujú a princ-regent Tävōngun otvorenie pred

²²⁰BIRD, Isabella. 1905, str. 1

kráľovnou svojmu synovi pripomína, že zakazuje kontakty s cudzincami, na čo však reagovala sama kráľovná s výrokom, že „keď budeme lepšie poznať západne krajiny budeme lepšie v budúcnosti vedieť ako s nimi zaobchádzať“. Na čo však Tävöngun opäť naštvane reaguje a upozorňuje ju, že sa do politických záležitostí krajiny nemá miešať inak bude musieť zakročiť. Podobne ako kráľovná postava, tak aj postava Tävönguna, odpovedá zápisom v historických prameňoch, v ktorých sa často uvádza jeho rezistencia voči západnému vplyvu na kórejskom území, či jeho neľúbosť voči kráľovnej a jej rodu.

Vo filme je dokonca vykreslený aj prevrat *kapsin*, kedy povstalecká skupina vtrhne do paláca a kráľovnú zachraňuje pred nimi zachraňuje Mu Mjöng. Následne Tävöngun vysvetľuje, že za hnev ľudu môže kráľovná a aby upokojili ľudí musia ju vyhlásiť za mŕtvu. Táto scéna zobrazuje nenávisť voči kráľovnej Min a jej rodu, ktorú v sebe kórejský ľud uchovával, avšak vo filme sa uvádza, že nenávisť bola smerovaná len voči jej vneseniu Japoncov a cudzincov zo západu do krajiny ale nenávisť voči samotnému rodu Min a ich korupcii, a politickým intrigám vo filme zmieňovaná nie je.

Zaujímavou a mierne komickou scénou vo filme je ceremoniál predstavenia elektriny v Kórei, ktorej súčasťou sú aj japonskí ministri. Po zapnutí svetiel poháňaných elektrinou môžeme na ich tvárach vidieť veľký údiv, kým sa zároveň pýtajú prečo má Kórea skôr elektrinu ako Japonsko. Tento, pri pozeraní filmu, krátky malý detail však vyznieva komicky, keď si uvedomíme, že Japonsko sa otvorilo západnej kultúre skoro o 30 rokov skôr a taktiež prešlo skôr modernizáciou ako Kórea. Ak sa teda pozrieme na roky kedy Japonsko a Kórea prvýkrát použili elektrinu, zistíme, že Japonsko už v roku 1878, kým Kórea v roku 1887 v paláci Kjöngbökkung.²²¹

Film *Pulkkotčchöröm nabičchöröm*, natočený režisérom Kim Jonggjunom, sa stretol s neutrálnym hodnotením divákov a kým celková návštevnosť kórejských divákov sa pohybuje okolo 1,6 miliónov²²² hodnotenia filmu sa pohybujú len okolo 63%.²²³ Tento film by sme opäť mohli zaradiť medzi *faction sagŭk*, kým opäť vyobrazuje skutočné postavy a udalosti, doplnené romantickou líniou medzi kráľovnou a jej strážcom.

²²¹KANG, Seung-woo. KEPCO tracing Korea's electricity history [online]. 2017, 2017-05-21 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: https://www.koreatimes.co.kr/www/tech/2017/08/133_229724.html

²²² <https://www.koreanfilm.or.kr/eng/films/index/filmsView.jsp?movieCd=20090308>

²²³ Hodnotenia filmu ku dňu 9.7. 2020: na stránke IMDb - 6,3/10, na stránke CSFD – 61%, na stránke Rottentomatoes – 66%

3 Závěr

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce bolo na príklade troch kórejských historických filmoch *sagŭk* – *Naratmalssami*, *Jŏngnin*, *Pulkkotčchŏrŏm nabičchŏrŏm* – poukázať na možné misinterpretácie či novodobé pohľady v zobrazovaní kórejských dejín vo filmovej tvorbe, a následne zhodnotiť historickú hodnotu tejto tvorby.

V prvej časti som sa zaoberala najmä definíciou pojmu „historické filmy“ a následným priblíženým termínu *sagŭk*. Už pri definovaní historických filmov bolo možné postrehnúť, že filmový žáner historických filmov ešte stále nie je úplne ucelený a vymedzený. To samé však platí aj pre kórejské historické filmy, nazývané *sagŭk*. Aj napriek tomu, že *sagŭk* môžeme jednoducho na základe čínskych znakov preložiť ako historické hry, drámy, a časovo ich ohraničiť, práce skúmajúce *sagŭk* v súčasnej dobe často zahŕňajú do tejto kategórie aj filmy, ktorých dej sa odohráva v časoch japonskej okupácie alebo po nej. Vo svojej práci som túto tvorbu začlenila pod pojem *sidägŭk* na základe definície v práci Hwang Jŏng-miho, ale skúmaním ďalších prác možno nájsť odlišné názory a ohraničenia.

Rovnako tak bolo problematické ďalšie členenie *sagŭk* na tradičné, *faction* a *fusion*. Samostatná kategória tradičných *sagŭk* sa líši v tom, že pod ňu zahrňujeme filmy, ktoré sú zväčša adaptáciami ľudových príbehov, mýtov a *pchansori*, kým „nové *sagŭk*“, pod ktoré spadajú *faction* a *fusion*, vyobrazujú historické postavy a udalosti. Pre lepšie pochopenie rozdielu medzi nimi som sa pokúšala prihliadať na ich historickú hodnotu, kategóriu, podľa ktorej ich bližšie približuje aj Hwang Jŏng-mi či Yun Mi-hwang, a na základe toho určila kategóriu tradičných *sagŭk* ako najautentickejšiu, a kategóriu *fusion* ako tú, ktorá obsahuje najviac fiktívnych prvkov. Pri delení a určení diferencií medzi jednotlivými kategóriami som nedospela k úplnému, jednoznačnému záveru, a preto si myslím, že je potrebné, pre zreteľnejšie pochopenie a zjednotenie, túto problematiku ďalej skúmať.

V poslednej podkapitole prvej časti, som skúmala vznik a vývoj *sagŭk*, ktorý sa v Kórei objavil, spolu s filmom, počas japonskej okupácie, a je možno považovať ho za jeden z prvotných žánrov kórejskej kinematografie. Postupne som prechádzala jednotlivými obdobiami vývoja, ktorý som rozdelila na obdobie japonskej okupácie (1910 – 1945), zlatý vek (1955–1972/3), obdobie temna a depresie (1973 – 1986/7), prvá kórejská „nová vlna“ (1987 – 1996), nová kórejská kinematografia (1996 –), a pokúšala sa priblížiť politickú situáciu, často ovplyvňujúcu tvorbu, tematiku a rozsah tvorby.

Táto úloha bola náročná najmä pri období japonskej okupácii, ktoré je problematické v skreslenosti, často kórejským nacionalistickým pohľadom, a neobjektívnosti mnohých informácií. Dôležitým faktorom v tomto období, na ktorý je nutné poukázať, je tiež financovanie a kontrolovanie kórejskej filmovej tvorby japonským guvernérstvom, kvôli čomu nie je úplne jasné či možno hovoriť o „čisto“ kórejskej tvorbe.

V druhej časti predkladanej práce som sa zamerala na kráľa Sedžonga, kráľa Čongdžoa a kráľovnú Mjongsöng, a na konkrétnych filmoch sa snažila priblížiť ich vyobrazenie v súčasnej kórejskej spoločnosti. Zároveň som skúmala historickú hodnotu filmov, porovnávajúc historické pramene s filmovou tvorbou.

Tak ako bolo spomínané v úvode práce, nesnažila som sa historické udalosti, zobrazované vo filmoch, jednoznačne označiť za pravdu či výmysel. Síce som sa na jednej strane pokúšala o vyzdvihovanie historických skutočností vo filme, ktoré možno podložiť na základe historických prameňov, ale na druhej strane, ak to bolo možné, pokúšala som sa hľadať aj možné skryté významy či interpretácie vo filmoch. V prípade, že určitá historická udalosť nie je jednoznačne zapísaná, a preto je možných viacero rôznych interpretácií, snažila som sa nesústrediť len na jednu, ale priblížiť aj ostatné a, pokiaľ som k tomu informácie našla, tak ich aj racionálne odôvodniť.

Prvý film, *Naratmalssami*, ktorý líči príbeh kráľa Sedžonga a jeho cesty za vytvorením nového kórejského písma, sa hneď po vydaní musel vyrovnávať s negatívnymi ohlasmami, ktoré vyústili až do spísania petícií proti jeho zahraničnej distribúcii a premietaniu. Dnes tento film nájdeme najčastejšie v spojitosti so slovom misinterpretácia, a v spojitosti s nespočetným množstvom článkov, ktoré sa snažia o vyzdvihovanie, a napravenie nepravdivých skutočností. Najkontroverznejšou časťou filmu bola rola budhistického mnícha a samostatného budhizmu pri vzniku *hangŭlu*, ktorá porušovala tradičnú interpretáciu, a to, že kráľ Sedžong vytvoril kórejské písmo sám. Na túto skutočnosť som sa snažila prihliadať s veľkou rezervou a skúmala mnoho prác či článkov, ktoré sa však navzájom vylučovali, a každý z nich, zastával rozličnú „pravdu“. Nemôžeme však poprieť existenciu odborných prác či článkov podporujúcich teóriu vplyvu budhizmu, ako ani zároveň nemôžeme jednoznačne potvrdiť, že to tak bolo. Z dôvodu, že proces vzniku nie je detailne zaznamenaný ani v Análoch kráľa Sedžonga, a aj keby bol tak je možné, že vplyv budhizmu by priznaný nebol, z dôvodu konfuciánskeho vplyvu na ich spísanie, nemôžeme jednoznačne vylúčiť ani jednu teóriu vzniku, a preto nemôžeme ani film *Naratmalssami* označiť za úplnú fikciu. Skôr za alternatívnu, novú interpretáciu historických skutočností.

Druhej analýze som podrobila film *Jōngnin*, vyobrazujúci boj medzi kráľom Čöngdžoom a frakciou *Pjokpcha*. Film, aj keď, pri porovnávaní s historickými prameňmi, vyobrazuje zväčša reálne historické skutočnosti, je na druhú stranu kritizovaný kvôli množstvu vedľajších, fiktívnych príbehov a postáv zakomponovaných do deja. Tieto vedľajšie línie príbehu, ktoré film zobrazuje viac ako samotnú vládu či boj, často odvádzajú pozornosť od historicky hodnotných skutočností, ktorých vo filme mohlo byť viac. Problematickým pri tejto analýze boli frakcie, ktorých názvy a rozdelenie sa opäť v jednotlivých prácach odlišovali, čím bolo ťažké tieto skutočnosti následne porovnávať s filmom.

Tretí film *Pulkkotčchöröm nabičchöröm*, je zameraný na kráľovnú Mjōngsōng a jej tajnú lásku, ktorú som historicky podložiť nedokázala. Kráľovnú Mjōngsōng, počas svojej vlády nie obľúbená postava, nabrala v modernom naratíve novú interpretáciu, a jej smrť je často označovaná za tragickú, a vyjadrujúcu národnú traumu spôsobenú Japonskom. Film, aj keď zobrazuje jej styky s misionármi, boj s Tävōngunom a následnú vraždu japonskými jednotkami, je však obohatený tajnou láskou medzi kráľovnou a jej ochrancom, v ktorom ale nechýba zobrazenie protijaponských pocitov, a na konci, vyobrazenie samotnej tragickej vraždy, kde sa kráľovná bez odporu vzdá japonským jednotkám aby zachránila kórejský národ.

Všetky tri spomínané filmy možno zaradiť, na základe ich autenticity, pod kategóriu *faction sagŭk*, pretože mimo toho, že sú založené na skutočných historických udalostiach a postavách, sú obohatené o dramatické, akčné a romantické prvky aby pritiahli väčšie množstvo divákov. Rovnako tak, ani jeden z nich nemožno jednoznačne označiť iba za čistý výmysel zasadený do histórie, a môžeme každému spomínanému filmu pripísať určitú historickú hodnotu. Zaujímavým však je, že aj napriek tomu, že sú všetky zaradené pod kategóriu *faction sagŭk* reakcie na ne sa líšili. Jedným z možných vysvetlení, je rozdielny obraz Kórey prezentovaný vo filmoch. Kým film *Jōngnin* a film *Pulkkotčchöröm nabičchöröm* vyobrazujú kórejskú historickú postavu ako pokrokovú, silnú osobnosť, film *Naratmalssami*, aj keď vyzdvihuje ľudskosť kráľa vytvoriť písmo, ktoré zjednotí spoločnosť, zobrazuje postavu kráľa oslabenú chorobami a závislú na pomoci nižšie postavených.

Filmová tvorba *sagŭk* je v súčasnej dobe ovplyvnená kultúrnou vlnou *hallju* a snaží sa, rovnako ako aj iná k-tvorba, šíriť v zahraničí dobrý obraz Kórey, často ovplyvňovaní nacionalistickými myšlienkami, ktoré často môžu sklznúť až do misinterpretácie kórejských dejín. Zároveň ale táto tvorba často odráža moderné problémy Kórey na historických príkladoch, a preto si myslím, že ďalšie hlbšie skúmania sú potrebné a prospešné.

4 Seznam použité literatury:

Prameny:

Jöngnin (The Fatal Encounter). Réžia I Čä-gju. Kórejská republika: Video Travel, 2014

Naratmalssami (The King's letters). Réžia Čo Čhöl-hjön. Kórejská republika: Megabox Plus M, 2019

Pulkkotčchöröm nabičchöröm (The Sword with No Name). Réžia Kim Jong-Kjun. Kórejská republika: Sidus Pictures, 2009

Literatura:

BIRD, Isabella. *Korea and Her Neighbour: A narrative of travel, with an account of the vicissitudes and position of the country*. Popular edition. London, 1905

BURGOYNE, Robert. *The Hollywood historical film*. Oxford: Blackwell Publishing, 2008. ISBN 978-1-4051-4602-9

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje / Carter J. Eckert ... [et al.] ; [z anglického originálu ... přeložily Marta Bušková ... [et al.] ; kapitolu 21 napsal Petr Bláha ; kapitolu 22 Zdeňka Klöslová a Jakub Tomíšek]*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, 424 s. ISBN 9788071065807

GATEWARD, Frances K. *Seoul searching: culture and identity in contemporary Korean cinema*. 2nd. Albany: State University of New York Press, c2007. ISBN 978-0-7914-7226-2

HULBERT, Homer Bezaleel. *The passing of Korea. The passing of Korea / Homer Bezaleel Hulbert*. New York: Doubleday, Page & Company, 1906.

HWANG, Kyung Moon. *Past Forward: Essays in Korean History*. London: Anthem Press, 2019. ISBN 9781783088799. Dostupné také z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip.shib&db=nlebk&AN=2005211&lang=cs&site=eds-live&scope=site>

KIM, JaHyun Haboush. 1996. *The memoris of lady Hyegyöng: The autobiographical Writings of a Crown Princess of Eighteen-Century Korea*. London: University of California Press, 1996. 372 s. ISBN 0-520-20054-3

KING SEIJONG MEMORIAL SOCIETY. *King Seijong the Great: A Biography of Korea's most famous King*. Seoul: King Seijong Memorial Society, 1970

LEE, Ki-Moon a S.Robert RAMSEY. *A History of the Korean Language*. United Kingdom, Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9781139005616

PAQUET, Darcy. *New Korean Cinema: Breaking the Waves*. United States of America: Wallflower Press, 2009. ISBN 978-0-231-85012-4

PAQUET, Darcy. *New Korean Cinema: Breaking the Waves*. United States of America: Wallflower Press, 2009. ISBN 978-0-231-85012-4

PARK, Eugene Y. *A Genealogy of Dissent: The Progeny of Fallen Royals in Chosŏn Korea*. California: Stanford University Press, 2018. ISBN 9781503602083

ROSENSTONE, Robert A. *History on film/film on history*. 2nd ed. Harlow: Pearson Education Limited, 2012, ISBN 9781408282557

ROYLE, Stephen A. *Anglo-Korean Relations and the Port Hamilton Affair, 1885-1887*. Oxon: Routledge, 2017. ISBN 9781848935815

SETH, Michael J. *A history of Korea: from antiquity to the present / Michael J. Seth*. Rowman & Littlefield Publishers, 2011. ISBN 9780742567160

STUBBS, Jonathan. *Historical Film: A Critical Introduction*. Bloomsbury Academic, 2013. ISBN 9781847884978

The Korean alphabet: its history and structure / edited by Young-Key Kim-Renaud. Honolulu: University of Hawaii Press, 1997, 317 s. ISBN 0824817230

UNDERWOOD, Lillias, Horton. *Fifteen years among the Top-Knots or life in Korea. Fifteen years among the Top-Knots or life in Korea*. Boston, 1904

WHITE, Hayden. *Metahistorie: Historická imaginace v Evropě devatenáctého století*. [z anglického originálu přeložil Miroslav Kotásek] Brno: Host, 2011. ISBN 978-80-7294-376-0

YANG, Sung-jin a Nam-hee LEE. *Click into the Hermit Kingdom: virtual adventure into the Choson*. Seoul: Dongbang Media, 2000. ISBN 89-8457-034-6-03910

Odborné články:

ČIN, Sŏng-čchŏl. Sagŭgŭl kŭnganŭro hanŭn hangŭgjŏnghwaŭi jŏksa čähjŏne kwanhan jŏngu: jŏksaŭi čähäsŏkgwa jŏksa wägogŭi kjŏnggjesŏ. *Tongsŏŏnron* [online]. *Tongsŏŏnronhakhwe*, 2012, 2012, (15), 91-113 [cit. 2020-02-08]. ISSN 1738-4680. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A60052735>

HWANG, Jŏng-mi. Hanguk sagŭgjŏnghwa čangrŭŭi juhjŏng jŏngu. *Jŏnghwajŏngu* [online]. *Hangukjŏnghwahakhwe*, 2016, 2016, (68), 287-302 [cit. 2020-02-08]. ISSN 1598-9682. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A101907671>

KANG, Sŏngrjul. Jŏksa čähäsŏggwa jŏnghwačŏk čähjŏne tāhan jŏngu: Tŏkhjeongčŭ, Naratmalssamirŭl čungsimŭro. *Ssinepchorŏm* [online]. 2019, (34), 211-239 [cit. 2020-05-20]. Dostupné z: <http://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE09298026>

KIM, Daeyeol. King Chŏngjo's political strategy around the royal lecture on the Confucian classics. *Konferencia AKSE 2009* [online]. Leiden, Holandsko, 2009 [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00433560>

KIM, Jeongmee, Michael A. UNGER a Keith B. WAGNER. Beyond Hallyu: Innovation, Social Critique, and Experimentation in South Korean Cinema and Television. *Quarterly Review of Film and Video* [online]. 2017, 34(4), 321-332 [cit. 2020-03-24]. DOI: 10.1080/10509208.2016.1241623. ISSN 10509208. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=mlf&AN=2017442068&site=eds-live&scope=site&lang=cs>

KIM, Jongmyung. *Buddhism and the Korean Alphabet* [online]. The Academy of Korean Studies, 2006 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: http://congress.aks.ac.kr/korean/files/2_1358496697.pdf.

KIM, Sung-Yun. 2001. *Tangpyeong and Hwaseong: The Theory and Practice of Jeongjo's Politics and Hwaseong*. IN: *Korea Journal*. Spring 2001

KOČVAR, Jan. The Struggle for Korea, 1876–1882. In: *West Bohemian Historical Review* [online]. 1. Plzeň: Department of Historical Sciences of the University of West Bohemia, 2011, 02/2011, s. 52-72 [cit. 2020-07-09]. ISSN 1804-5480. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/11369/1/Kocvar.pdf>

LEDYARD, Gari. *The Cultural Work of Sejong the Great* [online]. The Korea Society, 2002 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: https://www.koreasociety.org/images/pdf/KoreanStudies/Monographs_GeneralReading/GettingtoKnowKorea/GTKK%202%20Ledyard%20Sejong%20The%20Great.pdf

LEE, Hyun-jung. Haunting the Empress: Representations of Empress Myungsung in Contemporary South Korean Cultural Products. *Situations* [online]. Seoul: Yonsei University, 2008, 2007, (2), 93-111 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <http://situations.yonsei.ac.kr/product/data/item/1535537342/detail/679139d9b0.pdf>.

LOVINS, Christopher. 2012. Making Sense of the Imperial Pivot: Metaphor Theory and the Thought of King Jeongjo. IN: *Korea Journal*. Autumn 2012

MALIANGKAY, Roald. Dirt, noise, and naughtiness: cinema and the working class during Korea's silent film era. *Asian Ethnology* [online]. 2011, 70(1), 1-31 [cit. 2020-03-23]. ISSN 18826865. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=rfh&AN=ATLA0001863588&site=eds-live&scope=site&lang=cs>,

MCMAHON, Niall Edward Peter. *Cinematic han and the Historical Film: South Korean Cinema and the Representation Of Korea's Geopolitical Conflict in the Twentieth Century*. Bentley, 2018. Dizertačná práca. Curtin University

MITCHELL, Louisa Jo. *Disrupting Heritage Cinema: The Historical Films of South Korea*. Leeds, 2018, [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Disrupting-Heritage-Cinema%3A-The-Historical-Films-of-Mitchell/5d78f39e5d7a16a6b761fc271b3324605e0edbc3>. Dizertačná práca. The University of Leeds

PU, Namchul. Buddhism and Confucianism in King Sejong's State Administration: Tension and Unity between Religion and Politics. *The Review of Korean Studies* [online]. The

Academy of Korean Studies, 2005, 2005, **8**(3), (25-46) [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: http://www.koreanbuddhism.net/bbs/board.php?bo_table=5010&wr_id=22&page=3

ROSENSTONE, Robert. *The Historical Film as Real History*. [online]. Film-Historia 1995, 1995, **5**(1), 5-23 [cit. 2020-01-13], str. 4 Dostupné z: http://www.culturahistorica.es/rosenstone/historical_film.pdf

STUCKE, Walter Joseph. *The Direct and Indirect Contributions of Western Missionaries to Korean Nationalism during the Late Choson and Early Japanese Annexation Periods, 1884-1920* [online]. Johnson City, 2011 [cit. 2020-06-29]. Dostupné z: <https://dc.etsu.edu/etd/1338>. Diplomová práca. East Tennessee State University

YECIES, Brian a Richard HOWSON. The Korean "Cinema of Assimilation" and the Construction of Cultural Hegemony in the Final Years of Japanese Rule. *Asia-Pacific Journal: Japan Focus* [online]. 2014, **11**(25) [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=edo&AN=96888480&site=eds-live&scope=site&lang=cs>,

YEON, Jaehoon. Was the Korean alphabet a sole invention of King Sejong? *Journal of Korean Studies* [online]. Hangukŏmunhakgukčehaksulpchorŏm, 2010, 2010, **14**(1), 183-216 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://eprints.soas.ac.uk/10256/>

YOUNG, Eun Chae. *Screening the Past: Historiography of Contemporary South Korean Cinema, 1998-2008*. Chapel Hill, 2011, [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <https://www.semanticscholar.org/paper/Screening-the-Past%3A-Historiography-of-Contemporary-Chae/c026355bf695ef936512e4f84e3036a7d17c3c54>

YOUNG-SOO, Kim. Two Perspectives on the 1895 Assassination of Queen Min. *Korea Journal* [online]. 2008, **48**(2), 160-184 [cit. 2020-06-28]. ISSN 12254576. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&direct=true&db=edspia&AN=edspia.3483648&site=eds-live&scope=site&lang=cs>,

YUN, Mi Hwang. *South Korean Historical Drama: Gender, Nation and the Heritage Industry*. St Andrews, 2011. [cit. 2020-02-08] Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10023/1924>. Dizertačná práca. University of St Andrews

Online zdroje:

A missionary in Corea writes: Is Certain that the Japanese Killed the Queen and Fears Russia. Portland. In: *The New York Times* [online]. 1895, 1895-11-20 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1895/11/20/archives/a-missioary-in-corea-writes-is-certain-that-the-japanese-killed-the.html>

Characteristics of Queen of Corea. In: *The New York Times* [online]. 1895, 1895-11-10 [cit. 2020-07-09], Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1895/11/10/archives/characteristics-of-queen-of-corea.html>

CHUNG, Ah-young. Renaissance of Joseon King Jeongjo. In: *The Korea Times* [online]. 2007, 2007-11-13 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/art/2007/11/135_13619.html

KIM, Hee-eun. King Jeongjo an idol of Korean modern media. In: *Korea JoongAng Daily* [online]. 2014, 2014-05-13 [cit. 2020-07-19]. Dostupné z: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2989082>

KIM, Kju-Hjun. *The Past is a Strange Country: History and Memory in Recent Korean Cinema*. The Academy of Korean studies [online]. 2013. [cit. 2020-02-08] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DFEZRkPcY3E&feature=share>

LEE, Claire. Fatal Encounter fails to be memorable. In: *The Korea Herald* [online]. 2014, 2014-4-27 [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140427000293>

Murder of Corea`s queen proved: Japanese Minister Komoura Has Instructions to Punish the Criminals if They Are Japanese. Yokohama. In: *The New York Times* [online]. 1895, 1895-10-17 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1895/10/17/archives/murder-of-coreas-queen-proved-japanese-minister-komoura-has.html>

PARK, Sun-young. Another side to Empress Myeongseong. In: *Korea JoongAng Daily* [online]. 2009, 2009-08-27 [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2909275>

SIN, Čchöl-hŭi. Sedžongtāwang wä witāhanga? Čongčchiga Sedžongŭi čcham mosüb. In *Sedžongsinmun* [online]. 2007, 2007-05-03 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: http://www.sejongnewspaper.com/sub_read.html?uid=892